TT
590
S3

PODRĘCZNIK KRAWIECKI KROJU MĘSKIEGO

Class T T590
Book S 3
Copyright No.

COPYRIGHT DEPOSIT.

PRAKTYCZNY PODRĘCZNIK
KRAWIECKI
KROJU MĘSKIEGO

Zestawił i ułożył, oraz zaopatrzył własnoręcznymi rysunkami

JÓZEF J. SANKOWSKI

MISTRZ SZTUKI KRAWIECKIEJ, ODZNACZONY DYPLOMAMI WYŻSZYCH
NAUKOWYCH ZAKŁADÓW KRAWIECKICH
AMERYKAŃSKICH I EUROPEJSKICH

Z 49 tablicami i 5 rycinami, oraz fotografią autora.

CENA EGZEMPLARZA OPRAWNEGO $25.00

NAKŁADEM AUTORA
WE FILADELFII, PA. 1917

TT590
S3

Copywright by
JÓZEF J. SANKOWSKI
1916.

JAN 30 1917 ©CLA455374

no. 1.

Józef J. Sankowski

PRZEDMOWA.

Przez wydanie niniejszego podręcznika czyni się zadość długo odczuwanej zwłaszcza wśród Polonii w Ameryce w tym kierunku potrzebie. W języku polskim bowiem literatura krawiecka stoi w ogóle bardzo nisko, a tu w Ameryce nie mieliśmy dotychczas właściwie żadnej. Dlatego też należy się spodziewać, że pojawienie się pracy niniejszej wzbudzi przynajmniej u części Polonii zainteresowanie i pewnego rodzaju zadowolenie, a nawet entuzyazm zwłaszcza, że praca ta jest "par excellence" utylitarną i praktyczną.

Dzieło to napisane zostało przedewszystkiem w duchu oddania rzeczywistych usług Polonii w Ameryce, korzystać jednak mogą z niego z zupełnie dobrym skutkiem i krawcy w Starym Kraju. W dziele tym uwzględnione są tylko podstawowe zasady sztuki krawieckiej, a to ze względu na szczupłe ramy, w których autor był zmuszony pomieścić pracę niniejszą. Jednakowoż będzie ono niezmiernej wartości i doniosłości tak dla praktykantów elementarnych tj. dla początkujących w tym zawodzie krawieckim, jak i dla samych fachowców. Pomimo dość kosztownego nakładu autor obniżył cenę tego dzieła stosunkowo do dzieł angielskich możliwie do minimum tak, aby każdy mógł bez wielkich trudności je nabyć.

Rysunki wszystkie, w tym podręczniku zawarte, są oryginalne i własnoręcznie przez autora sporządzone. Są tu tylko uwzględnione najważniejsze działy, wchodzące w dział krawiectwa. Wszystko, coby nie dawało się zastosować, zostało jako zbyteczne pominięte. Typograficzne wykonanie powinno ułatwić czytelnikowi przegląd nad badanym materyałem książkowym, a papier trwały rokuje dziełu długoletnie używanie.

Co do genezy tego podręcznika, to należy krótko nadmienić, że autor oddawna nosił się z myślą wydania go, ale myśl ta dopiero w ostatnich dwóch latach dojrzała i wreszcie ucieleśniła się w praktyce.

Dzieło to cechuje jednolitość zestawienia i liczy się ono z najświeższemi zdobyczami naukowemi na polu krawiectwa. Styl jest jasny i zrozumiały, oraz przystępny. Autor starał się używać zwrotów czysto polskich, choć w niektórych miejscach był zmuszony liczyć się z panującym stanem rzeczy i jużto "kuć" oryginalne wyrażenia i zwroty, jużto używać wyrażeń przyjętych z obcych języków. Nadto w ciągu całej treści tego dzieła starał się autor zniżać się niejako do pojęć przeciętnego krawca i używał nieraz wyrazów takich, które może dla człowieka z wyższem wykształceniem tj. uczonego wydawać się będą błędne i niewłaściwe, jednakowoż dla fachowców krawców będą one zupełnie zrozumiałe. Słowem każdy, kto zna się cokolwiek na krawiectwie, może łatwo zrozumieć i opanować zawartość tego dziełka i jeżeli je w całości i systematycznie przestudyuje, a równocześnie wykona sam wszystkie rysunki, to odniesie wielką korzyść i w krótkim czasie może się wybić na specyalistę w swym zawodzie.

Tuszyć należy, że dzieło to odpowie celowi i przyczyni się choćby odrobinę do wzbogacenia naszej literatury technicznej i praktycznej i może niejeden czytelnik będze zawdzięczał swoje powodzenie i rozgłos niniejszemu podręcznikowi.

Co się tyczy kwalifikacyi autora na polu krawiectwa, to może on śmiało powiedzieć, że je posiada, gdyż przez szereg lat studyował i teoryę i praktykę z zupełnem powodzeniem i pomyślnym wynikiem w pierwszorzędnych Wyższych Zakładach Naukowych Krawieckich tak tu w Ameryce jak i w Europie.

Autor.

Philadelphia, Pa.

BARDZO WAŻNE.
RYCINA I. KĄT KRAWIECKI.

Na rycinie tej przedstawiony jest t. zw. "Kąt krawiecki." Jak najdokładniejsze poznanie tego przyrządu, względnie znajomość odczytywania go jest nadzwyczaj ważną rzeczą, gdyż w przeciwnym razie czytelnik nie mógłby bezwarunkowo korzystać z niniejszego podręcznika.

"Kąt krawiecki" składa się z 2 ramion, z których jedno jest dłuższe a drugie krótsze. Ramiona te są złączone czyli spojone trwale ze sobą pod kątem prostym i stąd też pochodzi jego nazwa. Na wewnętrznej stronie kąta na obu jego ramionach odznaczone są "Całe cale," na stronie zaś zewnętrznej "części" ułamkowe" a mianowicie:

Na krótszem ramieniu czytając od końca ku spojeniu, zaznaczone są następujące podziałki:

"Połówki" cala "halves"
"czwarte części" cala "4ths"
"ósme części" cala "8ths"
"szesnaste części" cala "16ths"
"trzydzieste drugie" części" cala "32nds,"

na dłuższem zaś ramieniu "kąta," czytając również od końca ku spojeniu, uwidocznione są następujące części:

"dwie trzecie części" cala "2 thirds"
"trzecie części" cala "3rds"
"szóste części" cala "6ths"
"Dwunaste części" cala " 12ths" i
"dwudzieste czwarte części" cala "24ths."

DO CZEGO "KĄT KRAWIECKI" SŁUŻY I JAK NALEŻY GO UŻYWAĆ.

"Kąt krawiecki" służy do natychmiastowego wynalezienia ułamkowych części poszczególnych wymiarów ubrania, ułatwia zatem niepotrzebne i mozolne nieraz dla krawca obliczenia rachunkowe.

Następujące przykłady najlepiej przedstawią użyteczność tego przyrządu krawieckiego, oraz należyty sposób używania go.

Przykłady.

Przy rysunku spodni zwykłych potrzeba wykreślić naprz. linię C-F, której długość równa się połowie połowy obwodu w siedzeniu. Według wzoru "Obwód w siedzeniu" wynosi 40 cali; otóż połowa z tego równa się 20 cali; aby uniknąć dzielenia tej połowy jeszcze na połowę, odmierza się według "kąta" 20 "półcalówek,"—"Halves", co przecież jest to samo, co 10 cali tj. połowa z 20 cali.

Przy tym samym rysunku formy na spodnie zwykłe dodaje się do linii C-F linię F-G, której długość równa się "połowie obwodu w siedzeniu" z 12-stej kąta "Otóż wyrażenie z 12-tej " kąta " znaczy to samo, co jedna dwunasta (: jedna dwunasta :) część, tu zaś jedna dwunasta z połowy obwodu w siedzeniu, czyli jedna dwunasta z połowy 40 cali. Otóż połowa z 40 cali wynosi 20 cali, jedna dwunasta zaś z tego równa się dwadzieścia dwunastych z cala, czyli 1 i dwie trzecie cala. Aby więc uniknąć tego obliczenia, wyszukujemy na "kącie" podziałkę "dwunaste części" tj. 12ths i od punktu na tej podziałce "20", a to ponieważ według wzoru połowa obwodu w siedzeniu wynosi 20 cali, odmierza się długość aż do spojenia obu ramion "kąta".

Oddalenie kąta więc tego punktu od spojenia ramion "kąta" przedstawia żądaną długość linii F-G. Zupełnie w ten sam sposób postępuje się z innemi podziałkami ułamkowemi na "kącie" krawieckim. Zwraca się baczną uwagę na to, że wymiar każdej linii mierzy się od spojenia obu ramion "kąta" aż do odpowiedniego punktu, względnie cyfry na odnośnej podziałce; cyfra zaś ta jest zawsze taka sama, jak cyfra czyli liczba odnośnego wymiaru, dla którego wyszukuje się część ułamkową.

Co się tyczy używanego w tym podręczniku wyrażenia z "2-giej" to zwraca się również baczną uwagę na to, że wyrażenie to użyte tu jest zamiast "2 trzecie części" "2 thirds" n. p. w tekście przy rysunku V na kamizelkę zwykłą znajduje się taki ustęp: ".... Rysuje się linię M-N, na której odmierza się połowę wyższego wymiaru ramion z 2-giej ....". Otóż myśl tego ustępu znaczy to samo, co: ".... Rysuje się linię M-N, na której odmierza się dwie trzecie części "2-thirds" połowy wyższego wymiaru ramion....", a zatem według wzoru: "dwie trzecie z połowy 26 i pół cali." Bez używania "kąta" krawiec zmuszony jest wyszukiwać połowę z 26 i pół tj. 13 i ćwierć cali, a następnie z tej liczby obliczać dwie trzecie części, czyli dwie trzecie części z 13 i ćwierć cali, tj. dwie trzecie pomnożyć przez 13 i ćwierć czyli dwie trzecie pomnożyć przez 53 czwartych, co w końcu da wynik 8 i pięć szóstych cali. Zamiast tej długiej manipulacyi rachunkowej, w której bardzo łatwo może zajść pomyłka, należy na podziałce "kąta krawieckiego," oznaczonej "2 Thirds" wyszukać cyfrę odpowiadającą połowie wyższego wymiaru ramion, tu np. punkt względnie cyfrę "13 i ćwierć" i od tego punktu aż do spojenia obu ramion "kąta" otrzyma się żądaną długość 8 i i pięć szóstych cali, W końcu nadmienia się, że użyte w tym podręczniku wyrażenia co do obliczeń ułamkowych części wymiarów, choć nie są "ściśle naukowe", jednakowoż są zrozumiałe dla każdego prawie krawca i dla tej jedynie przyczyny zostały tu zachowane, względnie wprowadzone. Dla nie fachowca w zawodzie krawieckim wystarczy z uwagą przeczytać powyższy ustęp "kąt krawiecki", a wszystko jak najdokładniej zrozumie. Otóż przytoczone niżej wyrażenia mają następujące znaczenie:

"2-giej"	znaczy	to	samo,	co	dwie trzecie
"3-ciej"	"	"	"	"	jedna trzecia
"6-tej"	"	"	"	"	jedna szósta
"12-tej"	"	"	"	"	jedna dwunasta
"24-tej"	"	"	"	"	jedna dwudziesta czwarta
"półcalówki"	"	"	"	"	pół
"4-tej"	"	"	"	"	ćwierć
"8-mej"	"	"	"	"	jedna ósma
"16-tej"	"	"	"	"	jedna szesnasta
"32-giej"	"	"	"	"	jedna trzydziesta druga

Ułamki powyższe oznaczają części odnośnego wymiaru wyrażonego zawsze całemi calami.

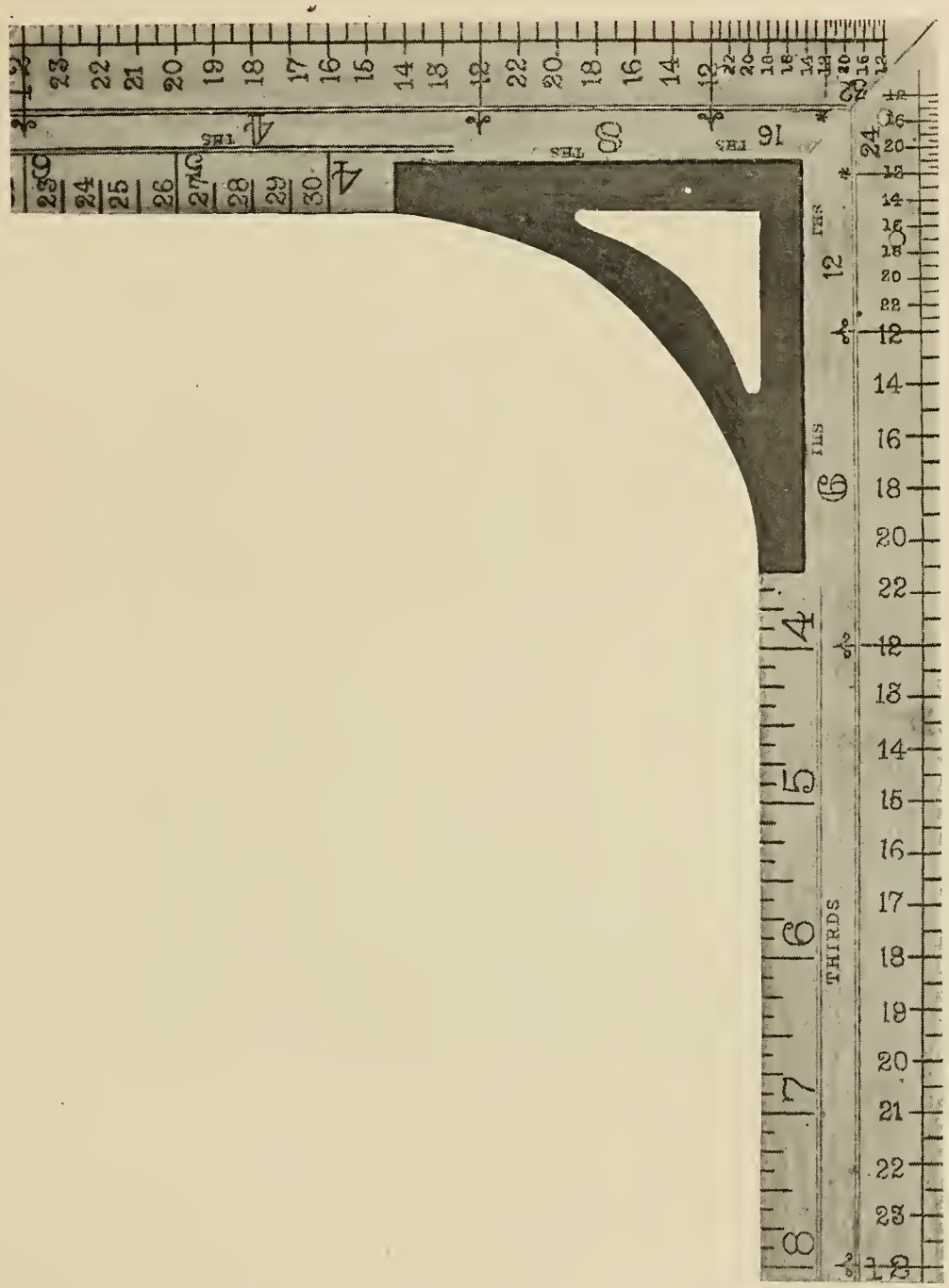

RYCINA I.

JAK NALEŻY ZDEJMOWAĆ MIARĘ NA UBRANIE?

Głównym warunkiem przy zdejmowaniu miary na ubranie jest zwrócenie bacznej uwagi na to, aby klient przybrał zupełnie swobodną postawę. Wogóle należy zdejmować miarę w ten sposób, aby klient niejako nie zdawał sobie sprawy z tego. Nadto każdy krawiec powinien w jednej chwili zoryentować się jaką postawę przybiera zwykle jego klient i stosownie do tego sporządzić zamówione ubranie, bo w przeciwnym razie ubranie nigdy nie będzie należycie leżeć. Wobec więc tego krawiec może utracić odbiorców i popsuć sobie raz na zawsze opinię, jako dobrego rzemieślnika, co przecież odgrywa bardzo ważną rolę w każdym interesie.

Po należytem zdjęciu miary należy sporządzić na ciemnym papierze kredą przy pomocy "kąta krawieckiego" rysunek poszczególnych części ubrania, rysunek ten wyciąć, przyłożyć do materyału i wykroić z niego odpowiednie części ubrania.

Zwraca się uwagę na to, że zdejmując miarę z obwodu w piersiach w pasie i w siedzeniu nie należy miary tej brać ani za ciasno ani też za wolno, tylko średnio, tj. taśmy, zapomocą której miarę się zdejmuje, nie należy ani za bardzo ściesniać ani rozluzniać. Jednakowoż przy zdejmowaniu miary na marynarkę w pasie, oraz tak przy marynarce, jak i spodniach w siedzeniu można taśmę nieco rozluźnić ale nie za wiele. Nadto bardzo ważną jest rzeczą, aby przy zdejmowaniu miary na ubranie, nie połowić zdjętych wymiarów, jak to czyni bardzo wielu krawców, gdyż w takim razie może bardzo łatwo zajść pomyłka.

RYCINA II.

Na rycinie tej przedstawiony jest sposób brania miary "długości spodni na wewnątrz."

RYCINA II.

RYCINA III.

Wyższy wymiar ramion.

Przy braniu wyższego wymiaru ramion jeden koniec taśmy przytrzymuje się tuż przy guziczku z tyłu koszuli lub kołnierzyka, a następnie przeprowadza się taśmę przez ramiona popod pachę z powrotem do guziczka.

RYCINA III.

RYCINA IV.

Niższy wymiar ramion.

Przy braniu "niższego wymiaru ramion" koniec taśmy przytrzymuje się w punkcie o 5 cali poniżej guziczka z tyłu koszuli lub kołnierzyka, a następnie przeprowadza się taśmę tak samo jak przy wyższym wymiarze ramion, a mianowicie przez ramiona popod pachę do tego samego punktu poniżej guziczka.

RYCINA IV.

RYSUNEK I.

Spodnie zwykłe.

Wymiary.

Spodnie składają się z dwóch głównych części: nogawki prawej i nogawki lewej, każda zaś nogawka składa się z przedniej i tylnej części.

Przy braniu miary na spodnie należy uwzględnić następuce wymiary:

Obwód w pasie	34	cali
Obwód w siedzeniu	40	"
Długość spodni na zewnątrz (bez mankietów)	38	cali
Długość spodni na wewnątrz	28	"
Wymiar w kolanie	19	"
Wymiar nogawki w dole	17	"

Rysunek na spodnie sporządza się w następujący sposób:

Przednia część nogawki.

W kierunku długości papieru rysuje się linię prostą A-B, której długość równa się zewnętrznej długości spodni, tu np. 38 cali. Na linii tej odmierza się od punktu B do C długość nogawki wewnątrz; linię B-C połowi się w punkcie D, a następnie do linii B-D dodaje się półtora cala tj. linię D-E. Przykładając następnie dłuższe ramię kąta krawieckiego jak najdokładniej do linii A-B, rysuje się wzdłuż krótszego jego ramienia z punktów A, C, E, B linie poprzeczne dowolnej długości. Na linii poprzecznej, wykreślonej z punktu C, odmierza się od C do F półcalówkami połowę obwodu w siedzeniu, czyli połowę z połowy tego wymiaru. Do linii C-F dodaje się połowę obwodu w siedzeniu z 12-tej kąta tj. linię F-G, a nadto od punktu G do tej samej linii dodaje się jeszcze pół cala tj. linię G-H, oraz trzy czwarte cala czyli linię H-I. Linię H-C połowi się w punkcie J, odmierza się linię J-C i długość tę przenosi się na dół tj. na poprzeczną linię, poprowadzoną z punktu B; w ten sposób otrzymuje się nową linię B-K. Przykładając linię w punktach J i K, rysuje się przez całą długość spodni linię prostą L-J-K. Na linii B-K odmierza się od punktu K w jedną i drugą stronę wymiar w dole nogawki ze 6-ej,tj. od punktu K do M i od K do N. Do linii M-N dodaje się z obu stron po 1 calu tj. linie M-O i N-P. Następnie prowadzi się dwie linie proste tj. P-C i O-H. Linia O-H przecina linię poprzeczną, z punktu E wykreśloną, w punkcie Q; otóż teraz prowadzi się z wolnej ręki linię I-Q. Przykładając jedno ramię kąta do linii C-F, wzdłuż drugiego jego ramienia rysuje się linię prostą F-R. Na linii L-R odmierza się od L w kierunku ku R połowę obwodu w pasie z 4-tej kąta, tj. linię L-S; linię tę połowi się w punkcie T i prowadzi się linię prostą T-G, oraz z wolnej ręki linie krzywe S-I, S-H. Na linii L-A odmierza się połowę obwodu w pasie z 4-tej tj. linię L-U i rysuje się linię krzywą U-C. U dołu wybiera się nieco z formy przez poprowadzenie linii krzywej O-P. Na linii Q-E odmierza się połowę wymiaru w kolanie półcalówkami, tj. linię Q-V; nakoniec z punktu C prowadzi się do V linię z wolnej ręki, a od V do P linię prostą.

W ten więc sposób przedstawiony został rysunek przedniej części nogawki, z którego wycina się formę wzdłuż następujących linii: od A do S, następnie po linii, przechodzącej przez punkty U-C-V-P; S-I-Q-O, a nakoniec na dole po linii krzywej od P do O.

Tylna część nogawki.

Wyciętą przednią część nogawki przykłada się do czystego papieru, a następnie uzupełnia się rysunek w następujący sposób: Wszystkie linie poprzeczne przedłuża się w jedną i drugą stronę. Do linii C-I dodaje się 1 i ćwierć cala, tj. linię I-3; tak samo z drugiej strony od C do 2 dodaje się 1 i ćwierć cala. W kolanie tj. do linii Q-V dodaje się z jednej i drugiej strony po pół cala tj. linie Q-4 i V-5. Na linii dolnej od P ku O odmierza się półcalówkami wymiar spodni u dołu (według wzoru 17 półcalówek), tj. linię P-6; tę samą długość odmierza się od O ku P, tj. linię O-7. Poza punkty 6 i 7 dodaje się po obu stronach jeszcze po pół cala tj. linie 6-8 i 7-9. Do linii G-T dodaje się od punktu T ku górze połowę wymiaru w siedzeniu z 8-mej, tj. linię T-10. Następnie przykłada się kąt w punkcie 10 i odmierza się od tegoż punktu półcalówkami oddalenie do linii L-A, równające się połowie szerokości w pasie tj. linię od 10 do 11. Poza punkt 11 do punktu 12 dodaje się jeszcze półtora cala i rysuje się linię 12-10. Przy punkcie 11 rysuje się w kształcie klina wcięcie, czyli tak zw. rybkę, na szerokość mniej więcej trzy ćwierci cala do 1 cala. Głębokość tego wcięcia może wynosić 3 cale lub więcej. Przez punkty 12-2-5-9 prowadzi się linię z wolnej ręki. Tak samo z wolnej ręki prowadzi się linię od punktu 10 przez 1 do 3, a następnie od 3 przez 4 do 8. Zwraca się uwagę na wypuklenie linii między punktami 4 i 8 z jednej strony, a między 5 i 9 z drugiej na tak zw. ikrę, czyli łydkę. W końcu prowadzi się na dole linię wypukłą z wolnej ręki od 9 do 8.

Tylną część nogawki wycina się po następujących liniach: 12-2-5-9; 10-3-4-8; 12-11-10.

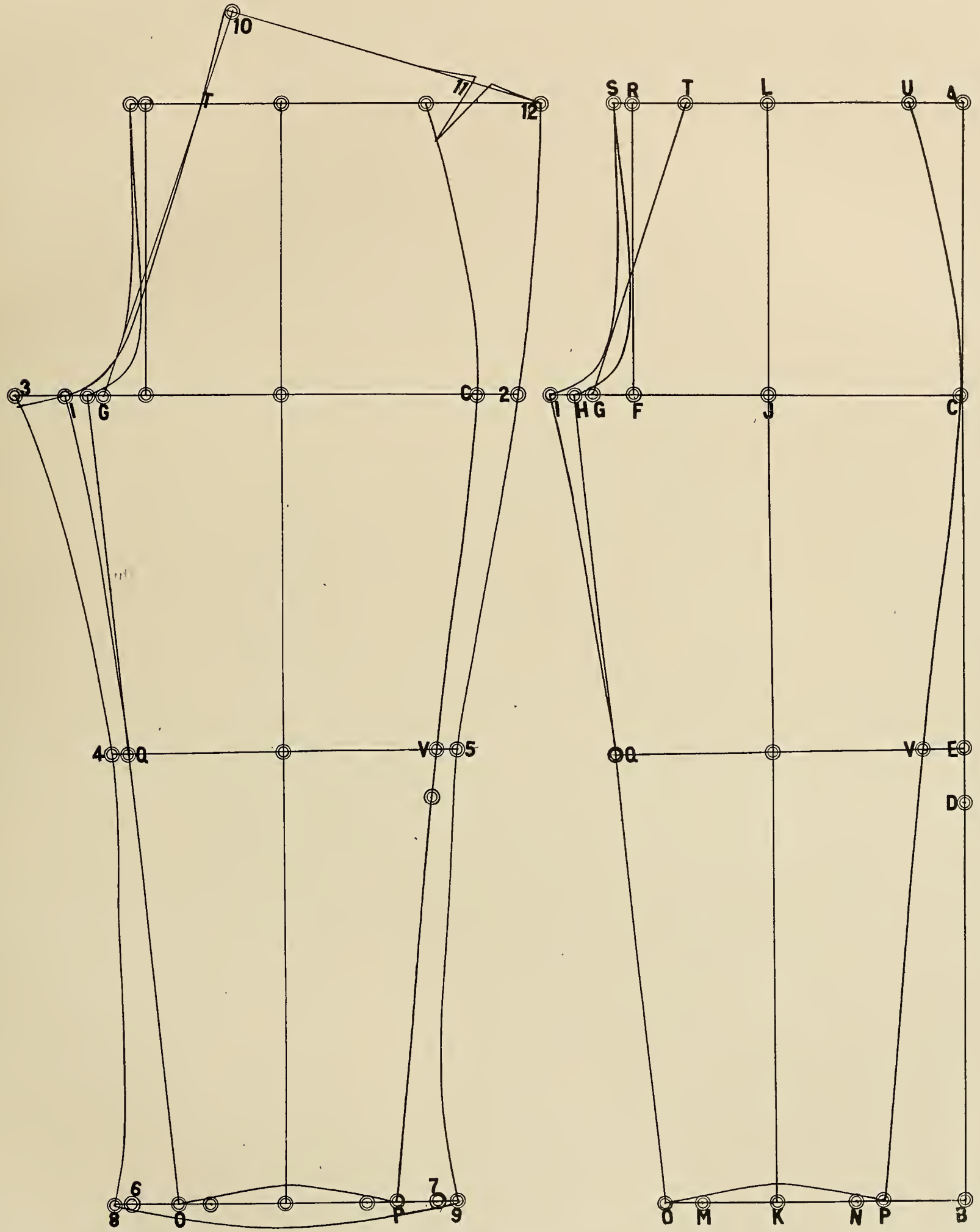

RYSUNEK I.

RYSUNEK II.

Spodnie na mężczyzn tęgich.

Wymiary.

Obwód w pasie	45	cali
Obwód w siedzeniu	44	"
Długość spodni na zewnątrz	40	"
Długość spodni na wewnątrz	29	"
Wymiar w kolanie	22	"
Wymiar nogawki w dole	18	"

Rysunek w głównych zarysach należy sporządzić tak samo, jak na spodnie zwykłe. Należy zachować tylko następujące różnice:

W przedniej cześci nogawki dodaje się od S w górę do punktu X taką długość, jaka jest według miary od R do S; wobec tego prowadzi się na rysunku nową linię X-U. Wzdłuż tej więc linii wycina się następnie formę, a nie jak przy zwykłych spodniach wzdłuż linii U-R-S.

Co się zaś tyczy tylnej części nogawki, to do linii I-C dodaje się od C do 2 długość 1 i ćwierć cala; od I do 3 dodaje się 1 i pół cala, ale tylko wtedy, gdy obwód w siedzeniu nie przekracza 50 cali; gdy obwód w siedzeniu mierzy ponad 50 cali, to wtedy od 1 do 3 dodaje się 1 i trzy ćwierci cala, a ponad 60 cali dodaje się 2 cale.

W formie tej nie wycina się klina, czyli tak zw. rybki. U dołu nogawki wybiera się z formy, jak przy zwykłych spodniach.

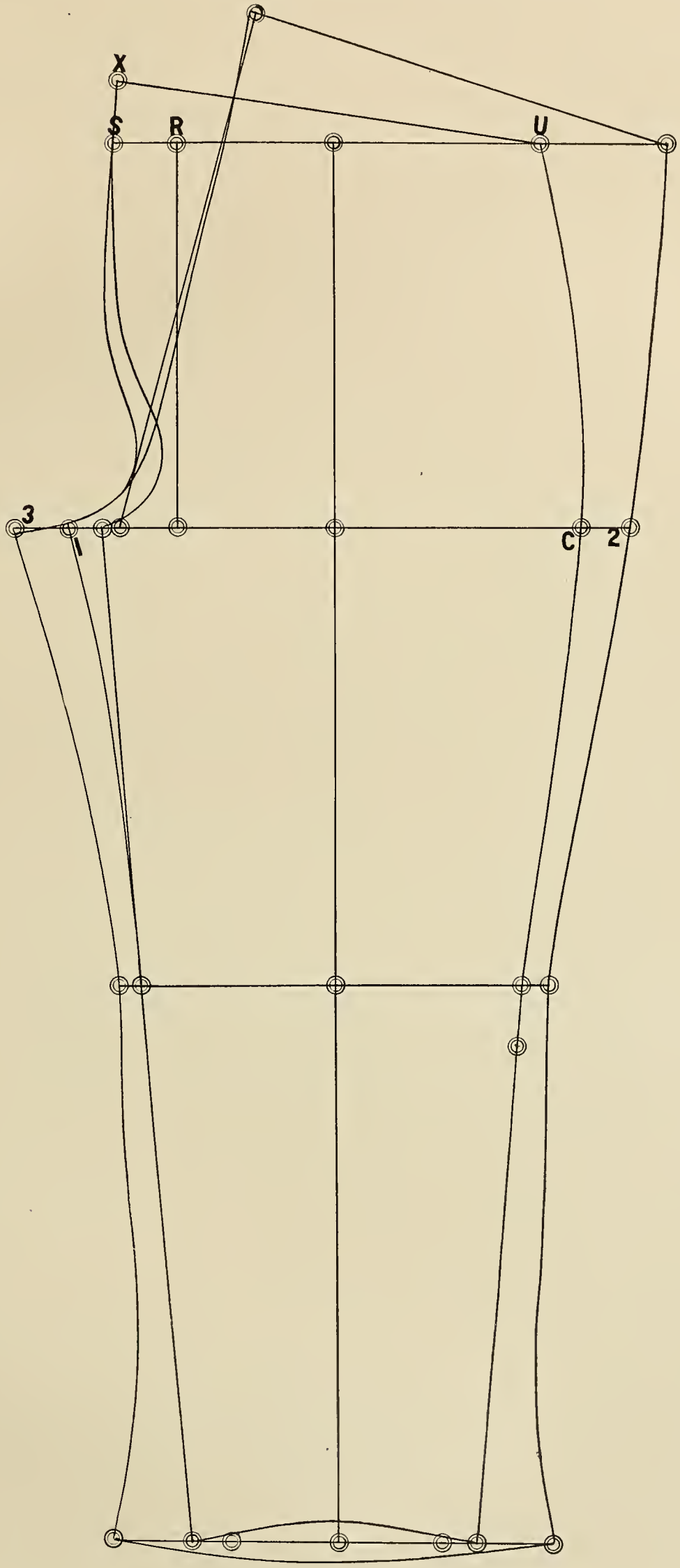

RYSUNEK II.

RYSUNEK III.

Spodnie szerokie w biodrach.

Cwierć, pół, trzy ćwierci, Full-Peg.

Wymiary.

Obwód w pasie	34	cali
Obwód w siedzeniu	40	"
Długość spodni na zewnątrz	36	"
Długość spodni na wewnątrz	26	"
Wymiar nogawki w dole	15	"

Formę tę należy narysować zupełnie wyraźnie w ten sam sposób, jak na zwykłe spodnie, z zachowaniem jednak pewnych różnic, a mianowicie:

W przedniej części nogawki dodaje się do linii poprzecznej z C wykreślonej, linię C-W długości 1 cal cały, czyli "Pełny-peg," trzy ćwierci cala na "trzy-ćwierci-peg," pół cala na "pół-cala-peg," ćwierć zaś cala na "ćwierć-peg." Odpowiednio do tego dodaje się w tylnej części nogawki do linii I-W z jednej i z drugiej strony po półtora cala, tj. od W do 2 i od I do 3.

Ponieważ fason tych spodni posiada u dołu zazwyczaj mankiety, dlatego też odpowiednio do długości mankietów należy do zwykłej długości spodni dodać jeszcze odpowiednią długość na mankiety. U dołu nogawki nie należy wybierać z formy, jak się to czyni przy zwykłych spodniach, lecz poprowadzić linię prostą.

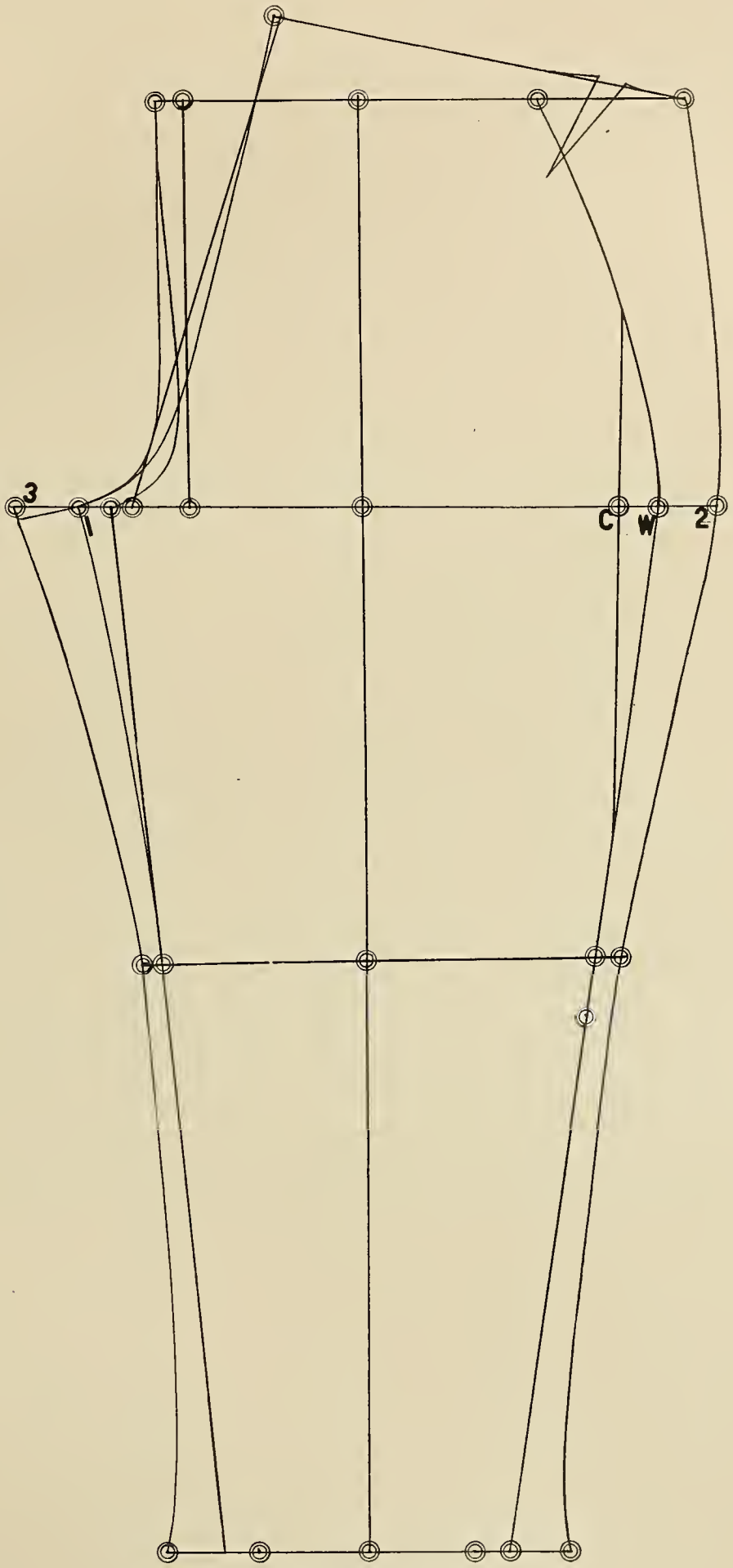

RYSUNEK III.

RYSUNEK IV.

Spodnie na mężczyzn o kabłąkowatych nogach (bow-legs).
Wymiary.

Obwód w pasie	34 cali
Obwód w siedzeniu	40 "
Długość spodni na zewnątrz	37 "
Długość spodni na wewnątrz	26 i trzy ćwierci
Wymiar w kolanie	19 cali
Wymiar nogawki w dole	17 "

Różnica między sporządzeniem rysunku na te spodnie, a na spodnie zwykłe polega jedynie na wykrojeniu kolana, tj. na pociągnięciu linii z punktu I do Q. Punkt bowiem Q położony jest więcej na zewnątrz, niż przy zwykłych spodniach, a to na pół cala lub więcej stosownie do krzywizny nóg. Punkt I znajduje się w tem samem miejscu, co i przy rysunku No. I Na linii, z punktu Q wykreślonej, odmierza się, jak zwykle, wymiar w kolanie do punktu V.

Stosownie do krzywizny przedniej części nogawki również i w tylnej nogawce punkt 4 jest odpowiednio przesunięty więcej na zewnątrz. Szerokość tylnej części nogawki przedstawiona jest przez linię 4-5.

Na wypadek krzywizny nóg ku środkowi punkty Q i 4 należy przesunąć w przeciwną stronę tj. więcej ku środkowi.

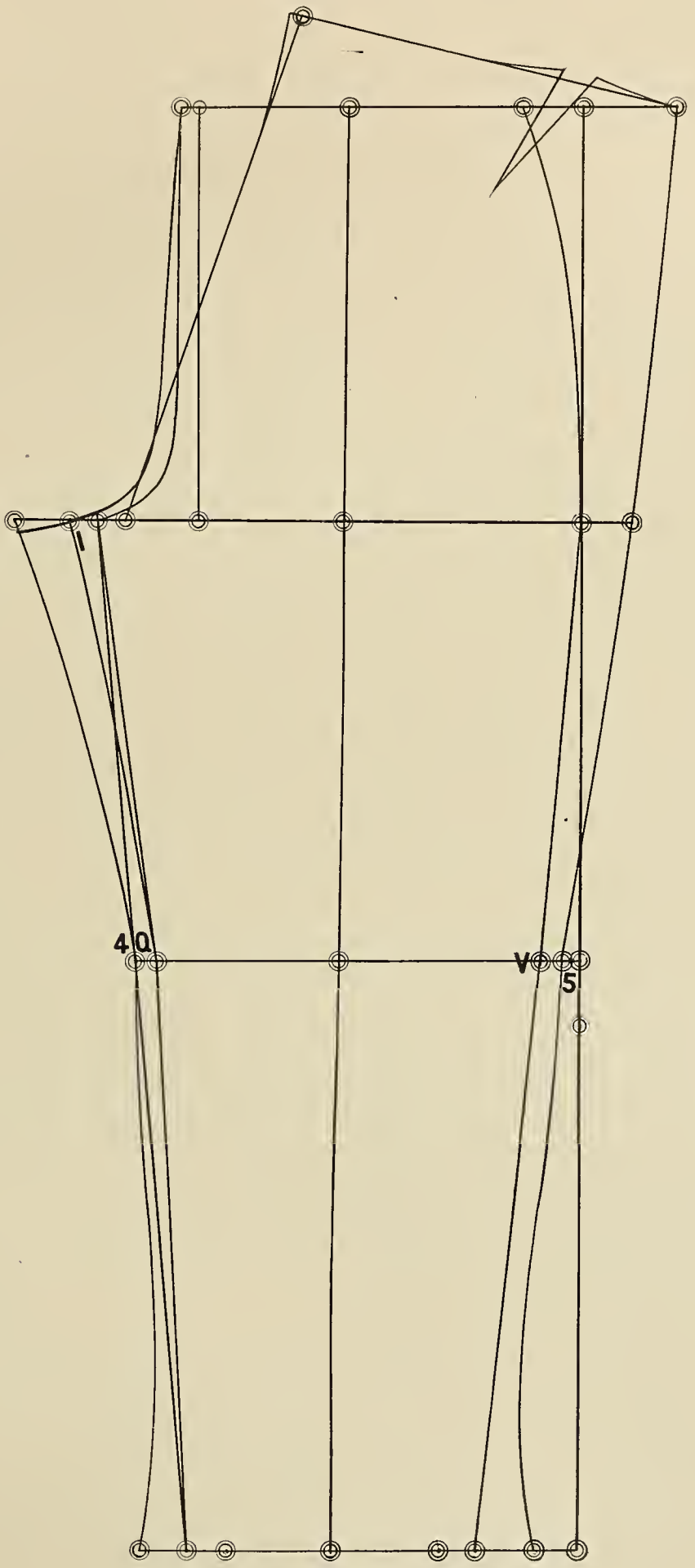

RYSUNEK IV.

RYSUNEK V.

Kamizelka zwykła jednorzędowa.

Wymiary.

Obwód w piersiach	37 cali
Obwód w pasie	34 "
Wyższy wymiar ramion	26 i pół
Niższy wymiar ramion	26 cali
Długość do talii (stanu)	17 i pół
Cała długość z przodu tj. od guziczka z tyłu koszuli do końca przodu	26 cali
Długość od dołu do otwarcia kamizelki,	14 "

Wzdłuż papieru rysuje się linię prostą której długość równa się długości kamizelki do talii. Od punktu A do C odmierza się połowę wyższego wymiaru ramion z 3-ej, do czego dodaje się 5 i pół cala tj. linię C-D. Z punktów A, D, B rysuje się linie poprzeczne dowolnej długości. Rysując linie te wzdłuż jednego ramienia kąta krawieckiego, należy drugie jego ramię przyłożyć jak najdokładniej do linii A-B, gdyż w przeciwnym razie linie te wypadną krzywo.

Na linii poprzecznej, z punktu B wykreślonej, odcina się trzy ćwierci cala na talię, tj. linię B-G; punkt A łączy się linią prostą z punktem G, a następnie z punktu G rysuje się ku dołowi linię na 2 i pół cala tj. linię G-H. Na linii poprzecznej, z punktu D wykreślonej, odmierza się połowę obwodu w piersiach, a to od tego punktu, w którym linia A-G przecina linię z D wykreśloną, aż do punktu E. Do linii tej dodaje się 2 cale, tj. linię E-F. Z punktu F rysuje się linię prostą ku dołowi, a to przykładając jedno ramię kąta do linii F-E, a następnie linię tę przydłuża się ku górze, jeśli wycięcie kamizelki ma być wysokie. Linia ta przecina linię poprzeczną, z punktu B wykreśloną, w punkcie W. Na linii poprzecznej, z D wykreślonej, odmierza się połowę niższego wymiaru ramion, a to począwszy od tego punktu, w którym linia A-G przecina linię poprzeczną z D wyrysowaną, aż do punktu I, a następnie linię tę połowi się w punkcie J. Przykładając jedno ramię kąta do linii D-I, rysuje się wzdłuż drugiego ramienia linie proste ku górze tj. I-L i J-K. Do linii A-L dodaje się 2 i trzy ćwierci cala tj. linię L-M. Przykładając kąt do linii M-A, rysuje się linię M-N, na której odmierza się połowę wyższego wymiaru ramion z 2-giej i do tego dodaje się pół cala (w kamizelce dodaje się zawsze ćwierć cala mniej, niż w marynarce). W ten sposób powstaje nowa linia N-O. Następnie prowadzi się linię C-O. Na linii poprzecznej, z punktu A wykreślonej, odmierza się połowę obwodu w piersiach ze 6-ej, do czego u mężczyzn o niskich ramionach, a szerokich plecach dodaje się pół cala, u mężczyzn zaś normalnie zbudowanych trzy ósme cala; w ten sposób powstaje linia A-P. Z punktu P rysuje się ku górze linię prostą P-Q, a to na długość 1 cala we wszystkich kamizelkach. Z punktu A do Q prowadzi się linię z wolnej ręki. Na linii I-L odmierza się 4 i pół cala tj. linię I-R i prowadzi się linię prostą Q-R. Następnie wybiera się z wolnej ręki linię Q-S. Na linii poprzecznej z punktu B odmierza się półcalówkami połowę obwodu w pasie tj. 17 półcalówek według wzoru, czyli linię G-T. Z punktu W odmierza się 1 i trzy ćwierci cala tj. linię W-U. Gdy się zmierzy linię G-T, z punktu G, to się widzi, że długość jej w tym wzorze wynosi 8 i pół cala; ponieważ zaś połowa obwodu w pasie wynosi 17 cali, przeto na linii poprzecznej od punktu U do X gdy się przeniesie kąt krawiecki z punktu G na U, wypada reszta tj. w tym wypadku 8 i pół cala, czyli na kącie punkt "17 cali." Linię I-J połowi się w punkcie V, z którego rysuje się linie proste V-T i V-X, a następnie z wolnej ręki linie ku dołowi T-4 i X-5. Linię Q-S odmierza się calami, odejmuje się od niej ćwierć do pół cala, następnie długość tę przenosi się do punktu O i odmierza się linię O-Y. Przez punkty S-V-R-Y prowadzi się z wolnej ręki linię na wycięcie pachy. Linię A-Q odmierza się wzdłuż jej krzywizny i długość tę przenosi się z punktu O ku dołowi do punktu 1. Następnie z punktu O odmierza się ku dołowi długość kamizelki, zmniejszoną jednak o linię O-1. Długość kamizelki według wzoru wynosi 26 cali; długość tę jednak powiększa się zawsze o 1 cal, wobec czego wynosi ona tu 27 cali. W ten sposób wynajduje się punkt 2, względnie punkt 6. Następnie od dołu ku górze tj. od punktu 6 do punktu 3 odmierza się długość kamizelki do wycięcia według tego wzoru 14 cali.

Oddalenie punktu O od Z wynosi w kamizelkach bez kołnierza trzy ćwierci cala, z kołnierzem zaś pół cala. Od punktu O do 3 prowadzi się linię prostą, którą się połowi, a od środkowego jej punktu odmierza się na niej ku górze pół cala lub trzy ćwierci cala i w ten sposób otrzymuje się punkt 8. Z punktu 8 do 9 rysuje się linię na 1 cal, a następnie od punktu 8 na obie strony dodaje się po trzy ćwierci cala i z tych dwóch punktów ostatnich prowadzi się krzyżujące się w punkcie 9. Oddalenie między punktami 1 i 7 wynosi u kamizelek bez kołnierzyka około 1 cal, z kołnierzykiem zaś 1 i ćwierć cala. Teraz prowadzi się linie z wolnej ręki przez 7-Z obok 8 do punktu 3, jak niemniej od 7 przez Z do 3, a potem od 1 do 9 i od 9 do 3, nadto linie od H do 4 za pomocą kąta lub z wolnej ręki, a od 5 do 6 z wolnej ręki. Zwraca się uwagę na to, że linia X-5 jest od linii T-4 o ćwierć cala krótsza, linia zaś 10-6 wynosi około 2 i pół cala lub więcej.

Kieszenie.

Kieszeń dolną umieszcza się na odległość około 4 cali od dołu, a na 1 i ćwierć cala od szwu tj. linii V-X. Kieszeń górną rysuje się równolegle do kieszeni dolnej na odległość trzy ćwierci cala od punktu I. Szerokość dolnej kieszeni może wynosić 5 cali, górnej zaś 4 cale. U mężczyzn rosłych kieszenie mogą być szersze.

Formę wycina się po następujących liniach, względnie punktach: A-G-H, A-Q-S, V-R-Y, Y-O, O-1-7-Z-8-3, 3-W-10-6, 6-5-X-V, V-T-4-H.

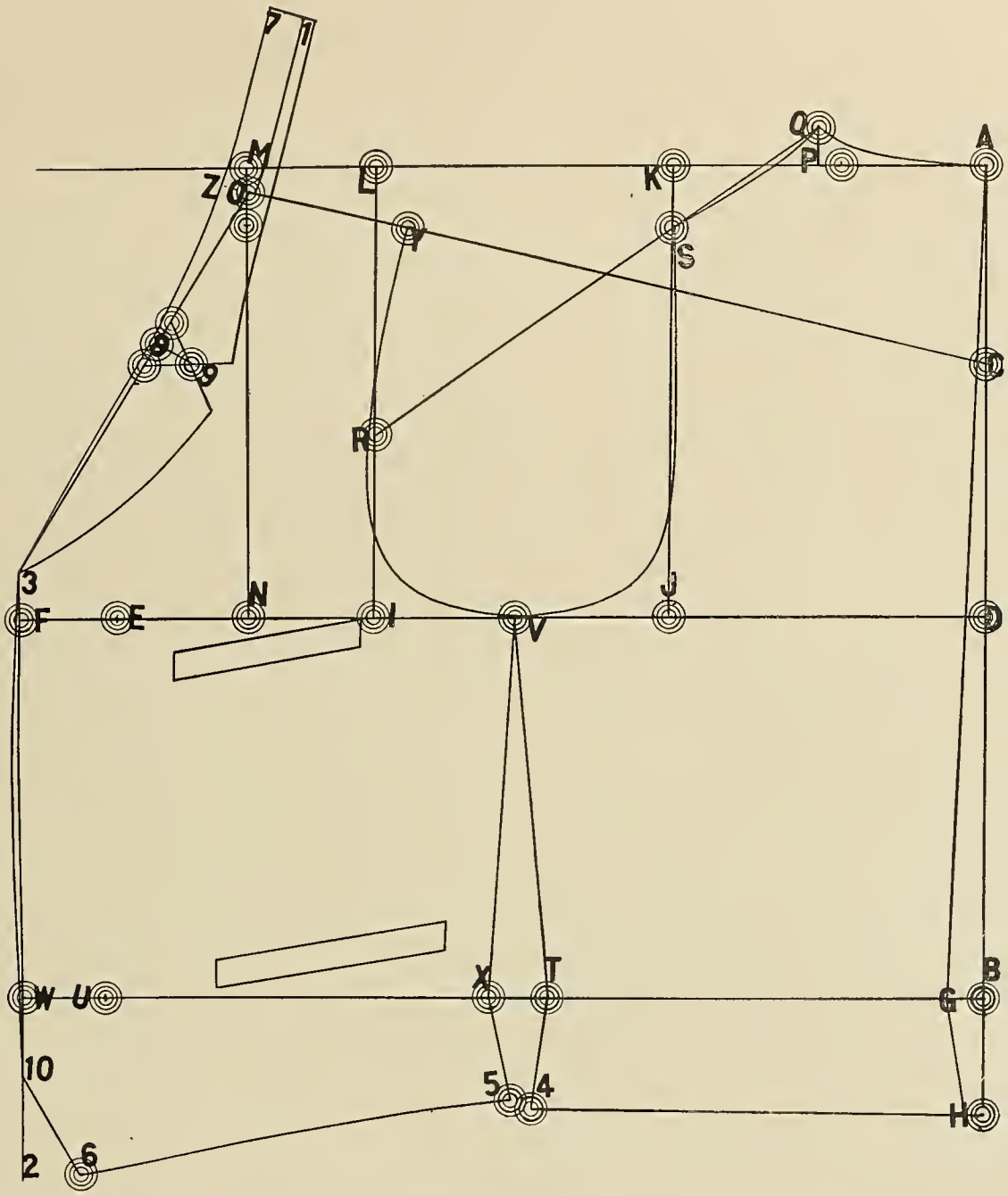

RYSUNEK V.

RYSUNEK VI.

Kamizelka dwurzędowa, tj. na ludzi otyłych.

Wymiary.

Obwód w piersiach	42	cale
Obwód w pasie	44	"
Wyższy wymiar ramion	29	i pół
Niższy wymiar ramion	29	cali
Długość do talii	18	"
Cała długość	28	"
Długość od dołu do otwarcia	10	"

Krój tej kamizelki jest w głównych zarysach taki sam, jak kamizelki jednorzędowej. Potrzeba jednak uwzględnić w rysunku następujące różnice:

Linię D-F przedłuża się od punktu F do punktu 11 o 2 i trzy ćwierci cala; z punktu 11 rysuje się za pomocą kąta krawieckiego linię prostą do punktu 2; tak samo linię prostą od F do 6. Do dolnej linii poprzecznej tj. w pasie dodaje się od U do W długość 2 i pół cala. Ponieważ obwód w pasie jest większy od obwodu w piersiach, przeto w pasie na rysunku od punktu U nie odmierza się obwód pasa, lecz obwód piersi, a to w ten sposób: Jeżeli obwód w piersiach wynosi np. 42 cale, to długość tę zmniejsza się o 4 cale; w tym zatem wypadku pozostaje 38 cali; długość tę, tj. według wzoru 38 cali dzieli się na pół z 2-giej i przykładając kąt do linii poprzecznej, przez U i W poprowadzonej, odznacza się tę długość od punktu U do 12. Ponieważ zaś obwód w pasie wynosi 44 cale, przeto gdy przesuwa się kąt po tej samej linii od punktu 12 do R, to oddalenie między punktami tymi wynosi połowę całego obwodu w pasie z 2-iej, według wzoru 22 z 2-iej. Z punktu F rysuje się linię prostą przez R. Z punktu V prowadzi się tylko jedną linię do T, z punktu zaś T, jak przy zwykłej kamizelce, linie T-5 i T-4. W pośrodku linii 6-5 wycina się do wysokości kieszeni jedną rybkę szerokości mniej więcej pół lub trzy ćwierci cala, pod pachą zaś w kierunku kieszeni górnej drugą rybkę na szerokość jednej ósmej lub jednej czwartej cala, albo i więcej, a to stosownie do figury. Według systemu europejskiego wycina się zamiast rybki u dołu rybkę z boku, tj. powyżej punktu T.

W końcu na linii skośnej poza punkt O dodaje się aż do punktu Z długość pół cala przy kamizelkach bez kołnierzyka, a ćwierć cala z kołnierzykiem.

Reszta rysunku tak samo, jak przy kamizelce jednorzędowej.

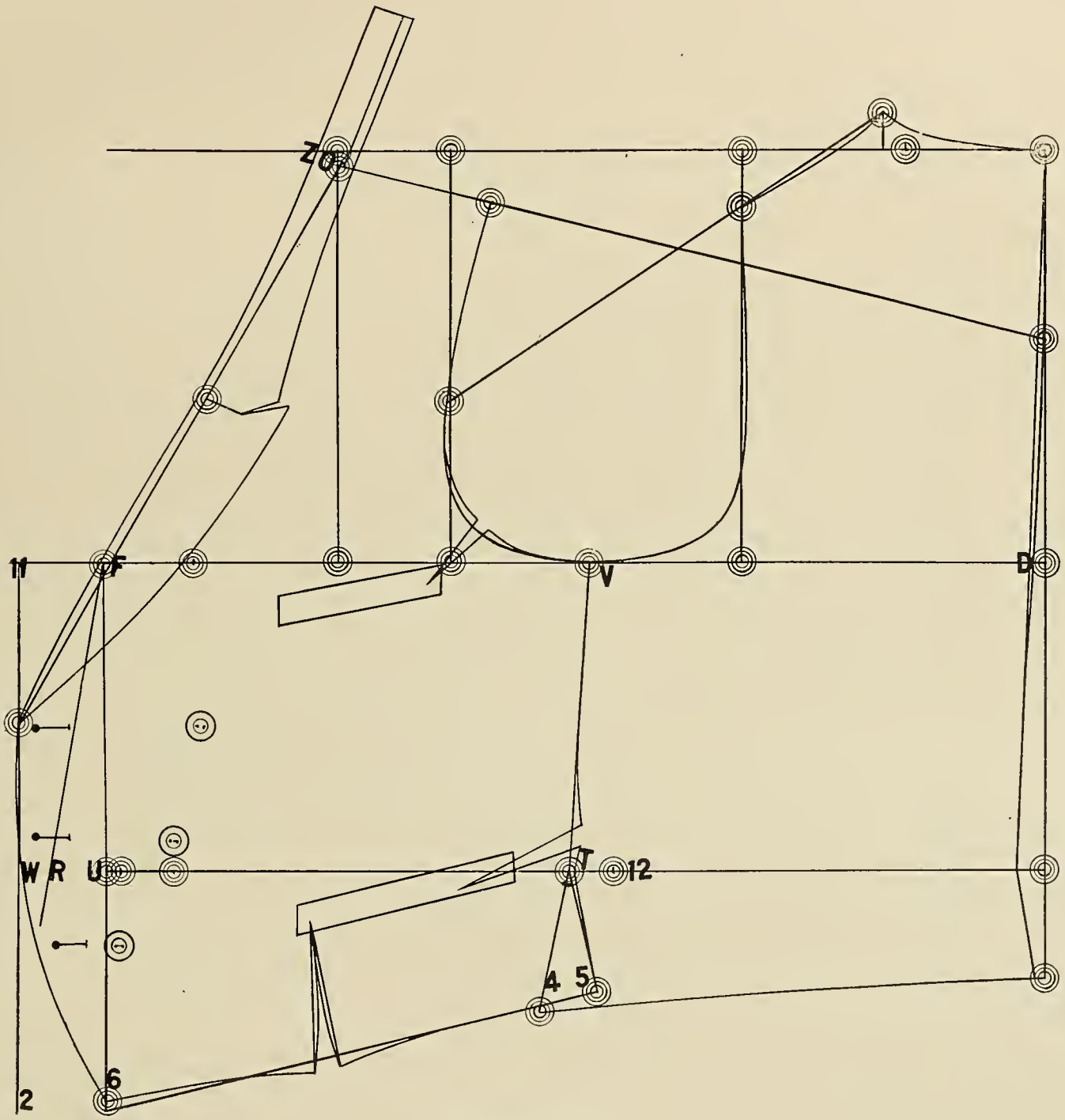

RYSUNEK VI.

RYSUNEK VII.

Kamizelka frakowa.

Wymiary.

Obwód w piersiach	36 cali
Obwód w pasie	32 "
Wyższy wymiar ramion	26 "
Niższy wymiar ramion	25 i pół
Długość do talii	17 i pół
Cała długość	26 cali
Długość od dołu do wycięcia pod szyją	7 "

Rysunek w głównych zarysach taki sam, jak przy kamizelce zwykłej jednorzędowej z następującemi różnicami:

Długość z przodu tj. od 1 do 6 wynosi według wzoru 26 cali; od punktu 1 do 3 wynosi 19 cali, a od 3 do 6 reszta całej długości tj. 7 cali. Od N do E dodaje się 1 cal. Następnie od punktu 7 przez E do 3 prowadzi się linię krzywą z wolnej ręki. Od punktu E odmierza się poza N długość 1 i ćwierć cala, niżej zaś od tej samej linii półtora cala ku środkowi, a poniżej punktu 3 odległość trzy ćwierci cala, a następnie po tych punktach prowadzi się drugą linię krzywą tj. od 1 poza N do punktu 14.

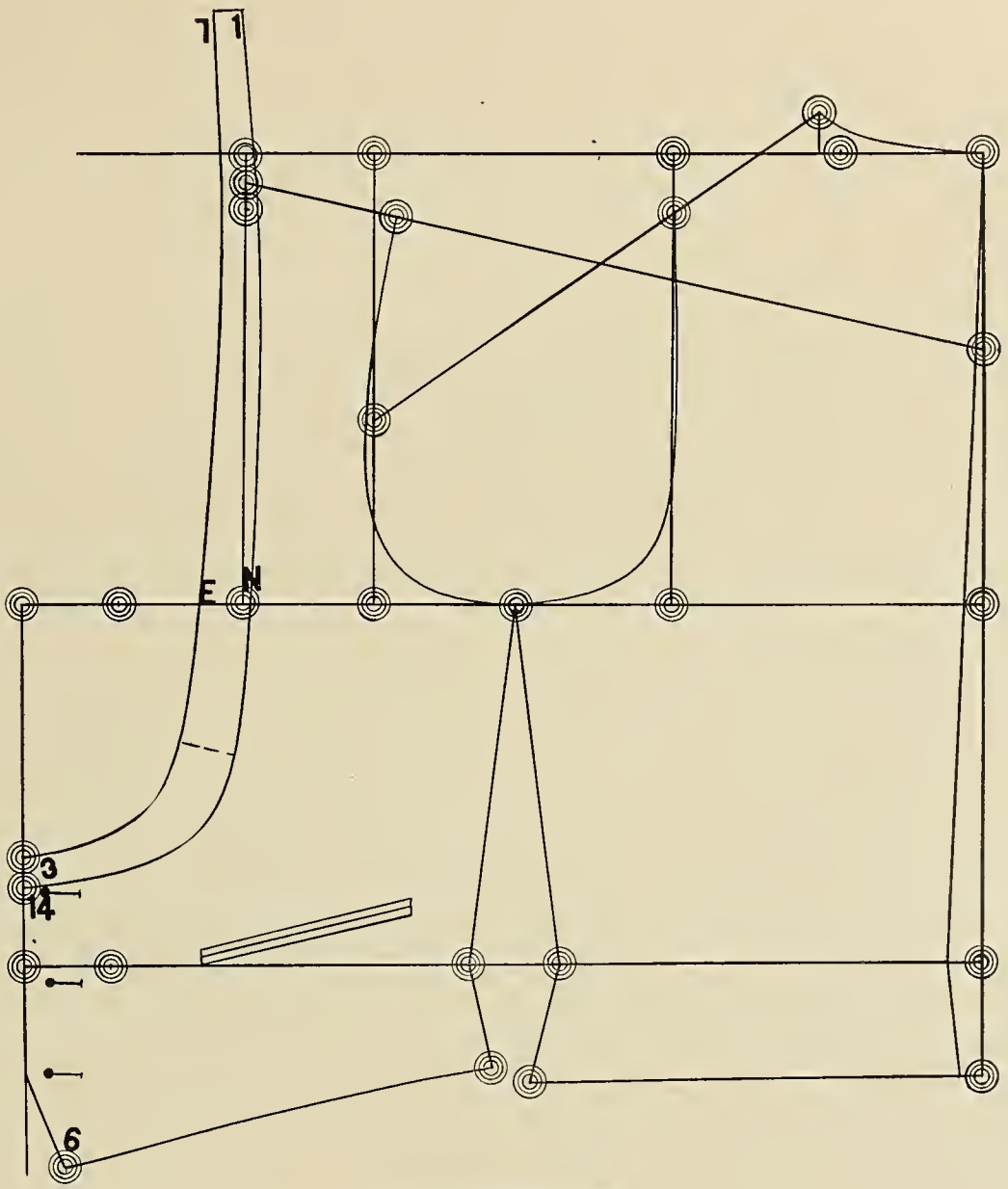

RYSUNEK VII.

RYSUNEK VIII.

Kamizelka dla kleru.

Wymiary.

Obwód w piersiach	38 cali
Obwód w pasie	35 "
Wyższy wymiar ramion	27 "
Niższy wymiar ramion	26 i pół
Długość do talii	18 cali
Cała długość	27 "

Rysunek na tę kamizelkę należy sporządzić w głównych zarysach tak samo, jak na kamizelkę zwykłą z zachowaniem jednak następujących różnic:

Od punktu O do punktu 15 odmierza się półtora cala; następnie prowadzi się od Q do 15 linię prostą i do tej linii tj. od 15 do 16 za pomocą kąta odmierza się połowę obwodu w piersiach z 4-tej. Od 16 do V odlicza się pół cala lub trzy ćwierci cala i od tego punktu zaczyna się dopiero kołnierz, który rysuje się przez punkty L-15 do V. Linia od 16 do V oznacza szerokość na zapięcie, która tu wynosi pół cala lub trzy ćwierci cala; od O do V prowadzi się linię prostą. Oddalenie punktu O od 24 jest takie samo, jak od punktu A do 4.

Szerokość kołnierzyka z przodu tj. przy zapięciu, a więc od V w górę, wynosi 1 i ćwierć cala, z tyłu zaś od 24 do 38 nieco więcej, np. półtora cala.

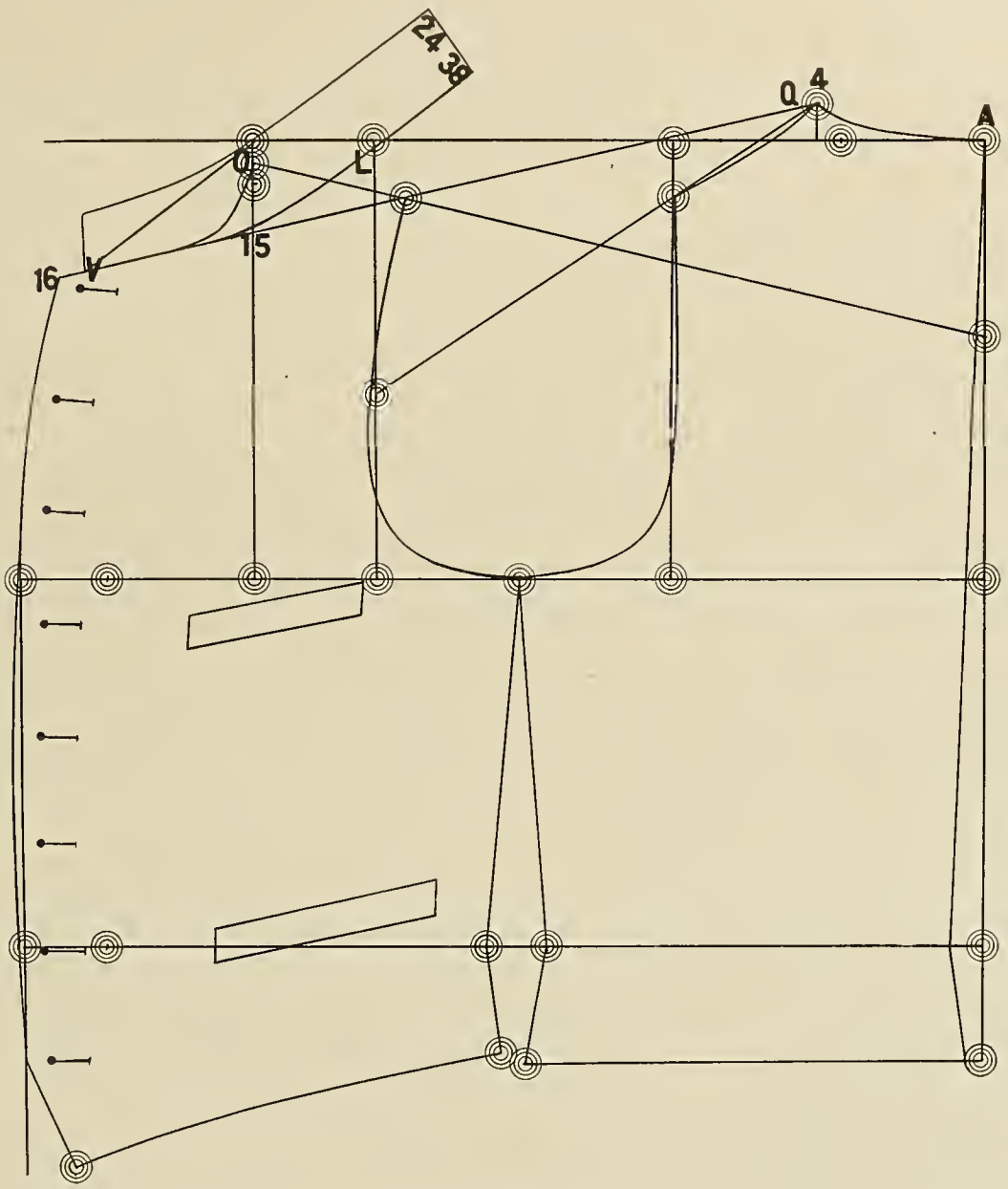

RYSUNEK VIII.

RYSUNEK IX.

Marynarka zwykła.

Wymiary.

Obwód w piersiach	37 cali
Obwód w pasie	34 "
Obwód w siedzeniu	39 "
Wyższy wymiar ramion	26 i pół
Niższy wymiar ramion	26 cali
Długość do talii	17 i pół
Długość do siedzenia	23 cale
Długość cała	29 cali

Wzdłuż długości papieru rysuje się linię prostą A-B tego samego wymiaru, co cała długość marynarki; według wzoru 29 cali. Na odległość 17 i pół cala od A, tj. na długość marynarki do talii, zaznacza się punkt C, na odległość zaś 23 cale od punktu A, tj. na długość marynarki do siedzenia, zaznacza się punkt D.

Z punktów A, C, D, B prowadzi się kolejno poprzeczne linie dowolnej długości, a to wzdłuż dłuższego ramienia kąta krawieckiego, podczas gdy krótsze ramię przylega ściśle do linii A-B.

Od linii poprzecznej, z punktu C poprowadzonej, odejmuje się trzy ćwierci cala tj. linię C-E, od linii zaś, wykreślonej z punktu B, odejmuje się pół cala tj. linię B-F, a następnie kreśli się linie proste od A do E i od E do F. Przykładając kąt do linii A-B, odmierza się na niej z punktu A połowę wyższego wymiaru ramion z 3-ciej tj. linię A-G, do której dodaje się długość 5 i ćwierć lub 5 i pół cala, czyli linię G-H. Z punktu H prowadzi się znowu według kąta poprzeczną linię dowolnej długości. Następnie do linii tej przykłada się kąt z podziałką całych cali i odmierza się na niej połowę obwodu w piersiach, a to począwszy od tego punktu, w którym linia poprzeczna z H wykreślona została przeciętą przez linię prostą A-E, aż do punktu I. Linię tę przedłuża się o 3 i pół cala lub 3 i trzy ćwierci cala, tj. od I do J. Przykładając krótsze ramię kąta do linii J-H, rysuje się z punktu J wzdłuż dłuższego ramienia linię ku dołowi dowolnej długości. Na linii, z punktu H wykreślonej, odmierza się połowę niższego wymiaru ramion (według wzoru 13 cali), a to od przecięcia linii, z punktu H wykreślonej, przez linię A-E aż do K. Linię tę połowi się w punkcie L. Do linii H-L dodaje się 1 cal w marynarkach na ludzi normalnie zbudowanych, 1 i ćwierć cala na ludzi o szerokich plecach lub ludzi pochyłych, tj. linię L-M. Z punktu M i K prowadzi się według kąta, to zn. przykładając jedno ramię kąta dokładnie do linii H-J, linie ku górze dowolnej długości; linie te przecinają linię poprzeczną, z A wykreśloną, w punktach N i O. Do linii N-O dodaje się poza punkt długość 3 i pół cala lub 3 i trzy ćwierci cala tj. linię O-P. Z punktu P prowadzi się według kąta linię prostą ku dołowi, która przecina linię, z H wykreśloną, w punkcie Q. Przykładając kąt wzdłuż linii Q-P, odmierza się na niej od Q do R połowę wyższego wymiaru ramion z 2-giej tj. linię pół długości, a następnie do tej długości dodaje się ku górze jeszcze pół cala tj. linię od R do 1, ale tylko w tym wypadku, jeśli mężczyzna trzyma się prosto; gdy zaś figura mężczyzny jest pochyłą, to wtedy dodaje się mniej, albo wcale nic. Punkt 1 można oznaczyć w inny sposób, a mianowicie: jest on przy marynarkach na ludzi prostych o ćwierć cala poniżej punktu P, na ludzi nieco pochyłych o pół cala, na ludzi bardziej pochyłych o trzy ćwierci cala, a na ludzi prawie garbatych o 1 cal poniżej punktu P. Tego drugiego sposobu oznaczania punktu 1 używa się wtedy, gdy chcemy się kontrolować, czy w odpowiedniem miejscu znajduje się ten punkt 1, lub gdy zaszła jakaś niedokładność w tem miejscu. Linię A-H połowi się w punkcie 2 i prowadzi się linię prostą od punktu 2 do punktu 1. Na linii poprzecznej, z A wykreślonej, odmierza się połowę obwodu w piersiach ze 6-stej, tj. linię A-S do której dodaje się pół cala tj. linię S-3 i z punktu 3 rysuje się zapomocą kąta linię ku górze na 1 cal długą, tj. linię od 3 do 4.

Na linii K-O odmierza się linię K-T na 5 cali długą a potem prowadzi się linię prostą od punktu 4 do punktu T. Linia ta przecina linię M-N w punkcie 5; do linii 4-5 dodaje się trzy ćwierci cala tj. linię 5-U. Na linii M-N odmierza się z punktu M ku górze pół obwodu w piersiach z 12-tej, tj. linię M-V. Z punktu V zapomocą kąta rysuje się linię poprzeczną V-6 i odmierza się na niej pół cala tj. V-7, którą się połowi w punkcie 8, następnie prowadzi się z wolnej ręki następujące linie: od A do 4, od 4 do U i od U do 8, jak na rysunku. Na linii, od punktu 1 do 2 poprowadzonej, odmierza się z punktu 1 do W linię o pół cala krótszą od linii 4-U, a następnie z punktu W prowadzi się linię krzywą przez punkt 1; prowadzi się także z wolnej ręki linie krzywe przez W, T, do X i od 6 do X. W pośrodku linii M-N robi się jedno cięcie w wysokości 1 cala od K robi się drugie cięcie.

Od E do Y odmierza się połowę obwodu w piersiach z 4-tej do czego znowu dodaje się 2 cale lub 2 i ćwierć cala, tj. linię Y-9. Linię E-9 odmierza się (calówkami) i długość tę przenosi się na dół, powiększa się ją o pół cala lub trzy ćwierci cala i w ten sposób otrzymuje się nową linię F-Z. Przez punkty 7-9-Z prowadzi się linię z wolnej ręki jak na rysunku. Gdy się odmierzy linię J-I, to widzimy, że wynosi ona tu 3 i trzy ćwierci cala; odmierza się przeto na następnej linii poprzecznej długość o ćwierć cala mniejszą, czyli 3 i pół cala tj. linię od 10 do 11, na trzeciej zaś linii od 12 do 13 długość 4 i ćwierć cala. Następnie przykłada się kąt z podziałką całych cali w punkcie 9 i odmierza się linię od 9 do E; długość jej wynosi według wzoru 6 i pół cala; potem przykłada się kąt krawiecki w punkcie 11 dokładnie tym punktem 6 i pół cali i od punktu 11 odmierza się w kierunku do punktu 9 resztę połowy wymiaru w pasie: otóż ponieważ w tym wzorze połowa obwodu w pasie wynosi 17 cali, przeto punkt na kącie 17 cali padnie przed punktem 9. Oddalenie tego ostatniego punktu od punktu 9 dzieli się na dwie równe części: jedna trzecia część przeznaczona jest na rybkę, a dwie zaś pozostałe trzecie części na szwy.

Podobnie postępuje się z obwodem w siedzeniu, którego połowa wynosi według wzoru 19 i pół cala, odmierza się zatem całymi calami oddalenie między punktami 14 i 15, które w tym wzorze wynosi 7 i ćwierć cala; długość tę przenosi się do punktu 13 również w ten sposób, aby punkt 7 i ćwierć cali na kącie krawieckim padł dokładnie na punkt 13 rysunku i od punktu 13 odmierza się następnie resztę połowy obwodu w siedzeniu w ten sposób, że punkt 19 i pół cala na kącie pada na punkt 16 rysunku.

Od punktu 7 przez 9 i 16 prowadzi się linię z wolnej ręki ku dołowi rysunku. Do linii J-17 dodaje się ku dołowi 2 cale tj. od punktu 17 do 18. Odmierza się prostą linią oddalenie punktu 7 od Z, a następnie na takie samo oddalenie od 7 zmniejszone jednak o ćwierć cala, zaznacza się na linii krzywej, przez 7-9-16 wykreślonej, punkt 19; punkt 19 łączy się linią prostą z punktem 18, a następnie prowadzi się z punktu 19 do 12 linię z wolnej ręki, jak na rysunku.

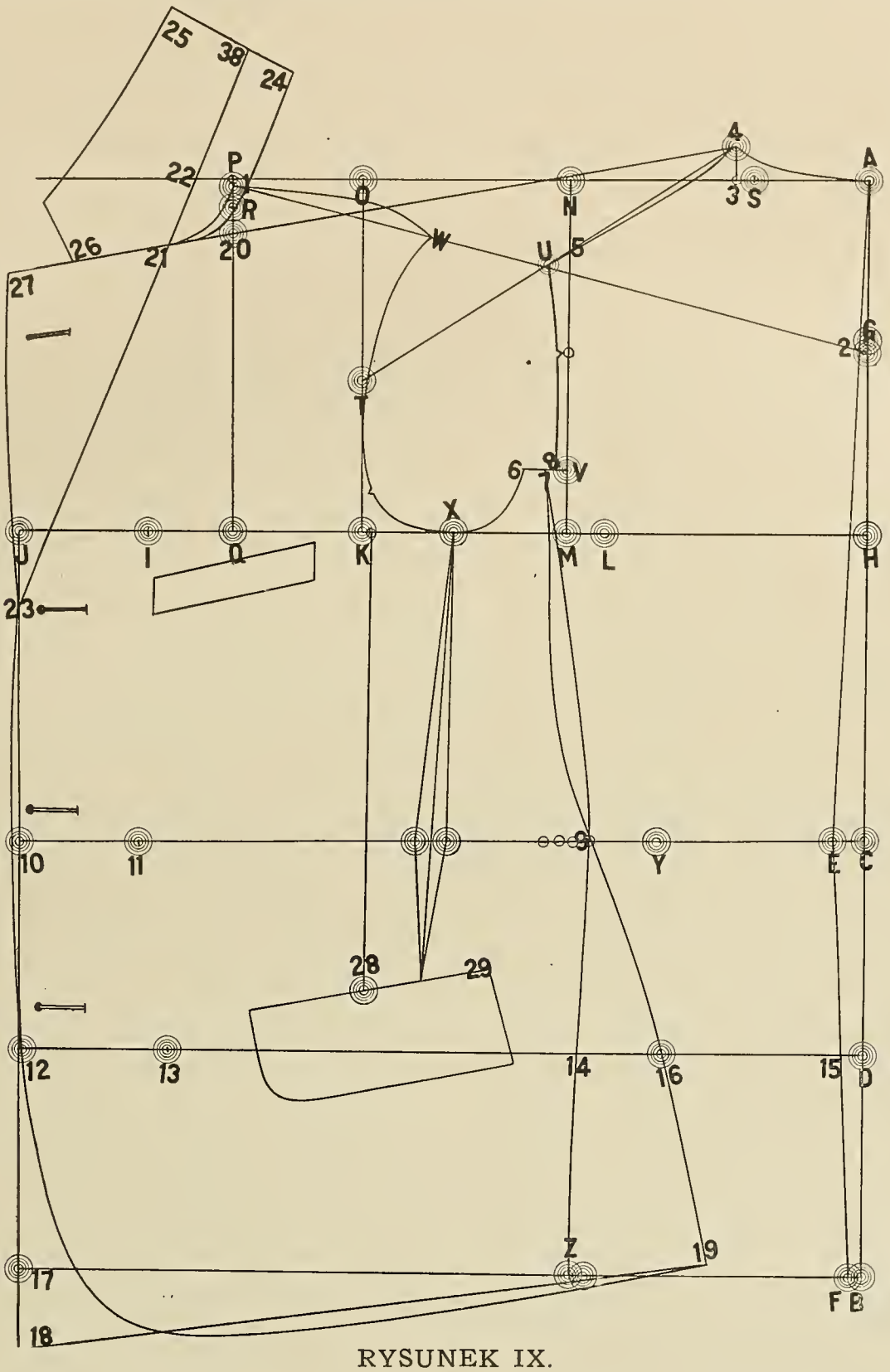

RYSUNEK IX.

Na linii P-Q odmierza się 1 i cwierć cala, tj. linię P-20; potem z punktu 4 prowadzi się przez punkt 20 linię prostą do 27. Oddalenie punktu 27 od 21 zależne jest od szerokości klapy marynarki, a ta zależną od panującej mody. Od 27 do 23 prowadzi się linię z wolnej ręki; tak samo od punktu 1 do 21. Na odległość 1 cala od P zaznacza się punkt 22 i przez ten punkt i przez 21 prowadzi się w jedną i drugą stronę linię prostą. Z punktu 24 rysuje się z wolnej ręki przez R do 21 linię krzywą na pełny kołnierz ale tak, aby linia ta od punktu 22 była na odległość 1 i ćwierć cala; jest to szerokość słupka kołnierza. Oddalenie punktu 1 od 24 w kołnierzu jest o ćwierć cala większe od oddalenia punktu 4 od A. Szerokość kołnierza tj. od 38 do 25 wynosi około 2 i ćwierć lub 2 i pół cala. Przez 24 i 26 prowadzi się linię z wolnej ręki na wycięcie kołnierza przy klapce marynarki.

Od punktu K odmierza się w kierunku ku plecom ćwierć i z tego punktu prowadzi się linię prostą ku dołowi tj. do 28, której długość zależną jest od oddalenia kieszeni od pachy. Oddalenie zaś kieszeni od pachy wynosi mniej więcej 12 cali, tj. równa się długości rękawa, mierzonej z pod pachy, z 2ej, np. gdy długość rękawa wynosi 18 cali, to oddalenie kieszeni od pachy wynosi 18 z 2-iej. Zauważa się, że potrzeba koniecznie zachować tę samą liczbę wymiaru. Szerokość zaś kieszeni oznacza się w ten sposób: Od punktu 28 w tym samym kierunku, w którym biegnie linia 18-19, odmierza się z jednej i z drugiej strony po 3 i ćwierć cala. Linię 28-29 tj. połowę szerokości kieszeni połowi się i od tego środkowego punktu wykreśla się, jak na rysunku, linie do punktu X na wycięcie, czyli na tak zw. rybkę. Kieszeń górną umieszcza się tak samo skośnie jak dolną, ale na takiej wysokości, jak się zaczyna klapa, a na oddaleniu 1 i ćwierć cala od punktu K.

Wycięcie formy.

Formę wycina się w następujący sposób i po następujących liniach: A-E-F, A-4-U-8-7, 7-9, 7-9-16-19, od 6 do X, od W-O-1-P, od P-12-26, od W-T-X, od 24-1, 25-26-27, 27-23-10-12, od 19 po linii krzywej do 12. Następnie do plec przykleja się wzdłuż punktów 9-16-19 kawałek papieru i przykładając doń przednią część tymi samymi punktami tj 9-16-19 odznacza się linię 9-14-Z, po której uzupełnia się wycięcie formy na plecy.

RYSUNEK X.

Rękaw.

Wymiary.

Wymiar w pasze	18	cali
Długość rękawa od połowy plec do szwu,	8	"
Długość rękawa od połowy plec do łokcia,	20	"
Cała długość rękawa	31	"
Długość rękawa od spodu z pod pachy ..	17	"

Uwaga: Wymiary powyższe odpowiadają wymiarowi 38 cali w piersiach.

Najpierw wymierza się wycięcie na pachę np. zwykłej marynarki. Wymiar ten np. w zwykłej marynarce wynajduje się odmierzając obwód pachy od punktu W przez T-X-8-7 do U. Według wzoru pacha mierzy 18 i pół cala. Następnie przykładamy kąt krawiecki do jakiegoś punktu na papierze, który zaznaczamy np. A i rysujemy wzdłuż obu jego ramion linie proste. Na linii dłuższej odmierza się z punktu A do B szerokość pachy z 12-stej, a z punktu B do C szerokość pachy z 3-ciej. Z punktu A do D odmierza się połowę szerokości pachy, zmniejszonej jednak o 1 i pół półcalówki lub o 2 półcalówki. Długość zatem linii A-D według tego wzoru wynosi 17 półcalówek (gdyż zmniejszona o półtorej półcalówki). Przykładając krótsze ramię kąta dokładnie do linii A-D, rysuje się wzdłuż dłuższego ramienia linię prostą dowolnej długości. Z punktów B i C prowadzi się według kąta linie poprzeczne, które przecinają linię z punktu D wykreśloną.

Linię C-E połowi się w punkcie F; punkt A łączy się linią prostą z punktem F; ta ostatnia linia przecina linię z B wykreśloną w punkcie G. Na linii E-D odmierza się od punktu E ku D linię na trzy-ćwierci cala lub 1 cal długą tj. E-H Na linii A-D odmierza się z punktu D do I połowę szerokości pachy ze 6-stej (według wzoru 18 i pół), a następnie punkt I łączy się z punktem H. Od E do J odmierza się długość rękawa z pod pachy; gdy zaś uwzględnia się wymiar podany we wzorze, to długość rękawa wymierza się w ten sposób, że taśmę przykłada się punktem 8 cali (8 cali jest to wymiar rękawa od połowy plec do szwu rękawa) do punktu B i odmierza się od B do W 20 cali; cała zaś długość tj. 31 cal według wzoru, wypada od B do M. Od J do K odmierza się 1 cal i pół. Przykładając krótsze ramię kąta do linii D-J rysuje się wzdłuż dłuższego ramienia linię prostą, która przecina linię z A wykreśloną w punkcie L. Z punktu K prowadzi się linię prostą do linii J-L ale w ten sposób, aby długość jej równała się szerokości rękawa u dołu. Linia K-M wynosi według tego wzoru 7 i ćwierć cala; szerokość zaś rękawa może wynosić 7 i pół cala do 8 cali, a to odpowiednio do tęgości mężczyzny. Linię M-K przedłuża się poza K i odmierza się w jedną i drugą stronę od punktu K po 1 calu, tj. linie K-N i K-O Tak samo od punktu E odmierza się z obu stron po 1 calu tj. linie E-P i E-Q.

Od H do R odmierza się połowę długości rękawa z pod pachy tj. 17 półcalówek. W punkcie R wypada zatem zgięcie łokcia. Z punktu R prowadzi się linię poprzeczną, która przecina linię A-L w punkcie S; na tej linii odmierza się od R do T długość 2 cali. Od B do M prowadzi się linię prostą, która przecina linię R-S w punkcie U. Następnie odmierza się od U do W półtora cala, od G do X pół cala, a od G do V tylko ćwierć cala. Potem prowadzi się linie z wolnej ręki, a mianowicie: od punktu B przez H do P; od G do V i od V przez X do Z. Punkt Z znajduje się w oddaleniu ćwierci cala od punktu Q. Rysuje się linie proste od P do R, od R do N, od Q do T i wzdłuż tych linii prostych wybiera się formy liniami krzywemi jak na rysunku. Nakoniec prowadzi się z wolnej ręki linię z punktu B, poza C, przez W do M, a wreszcie z punktu G do punktu W. W punkcie od E do H należy zrobić cięcie w rękawie na 1 cal długie.

Wykrojenie rękawa.

Papier składa się we dwoje w ten sposób, aby czysta część papieru znalazła się pod rysunkiem, a następnie nie rozcinając wcale papieru, prowadzi się radełkiem wzdłuż następujących linii rysunku: od V-X-Z-Q-T-O, od V-G-W. Górna zaś część rękawa uwidoczniona jest na rysunku.

Uwaga: Rysunek ten przedstawia formę rękawa do każdego rodzaju ubrania, tak marynarki, żakietu, jak i paltota i strojów figurowych.

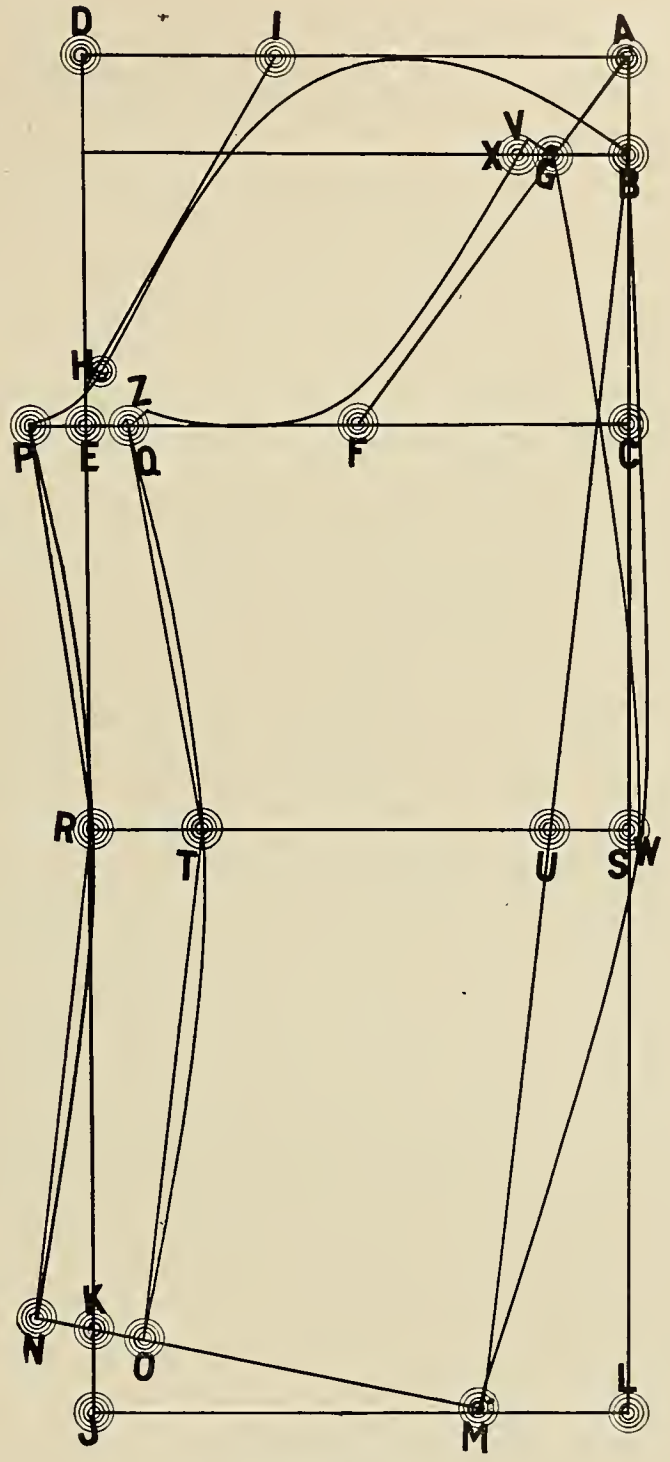

RYSUNEK X.

RYSUNEK XI.

Marynarka dwurzędowa.

Wymiary.

Obwód w piersiach	38 cali
Obwód w pasie	35 “
Obwód w siedzeniu	40 “
Wyższy wymiar ramion	27 i pół
Niższy wymiar ramion	27 cali
Długość do talii	18 “
Długość do siedzenia	24 “
Cała długość	30 “

Rysunek w głównych zarysach jak na marynarkę zwykłą czyli jednorzędową. Zachodzą tu tylko pewne różnice, a mianowicie:

Do linii H-I dodaje się 2 i pół cala tj. linię I-30, a następnie od punktu 30 do J dodaje się jak przy zwykłej marynarce długość 3 i trzy ćwierci cala. Wskutek tego odległość w pasie od punktu 10 do 11 wynosi 6 cali, w siedzeniu zaś odległość punktu 12 od 13 wynosi 7 cali. Nadto w klapie można zrobić wycięcie tj. tak zw. rybkę, a to od 26 do31, albo głębiej.

Klapa marynarki dwurzędowej jest stosownie do mody nieco dłuższą i szerszą, niż w zwykłej marynarce.

Guziki umieszcza się w kierunku prostym od punktu I ku dołowi.

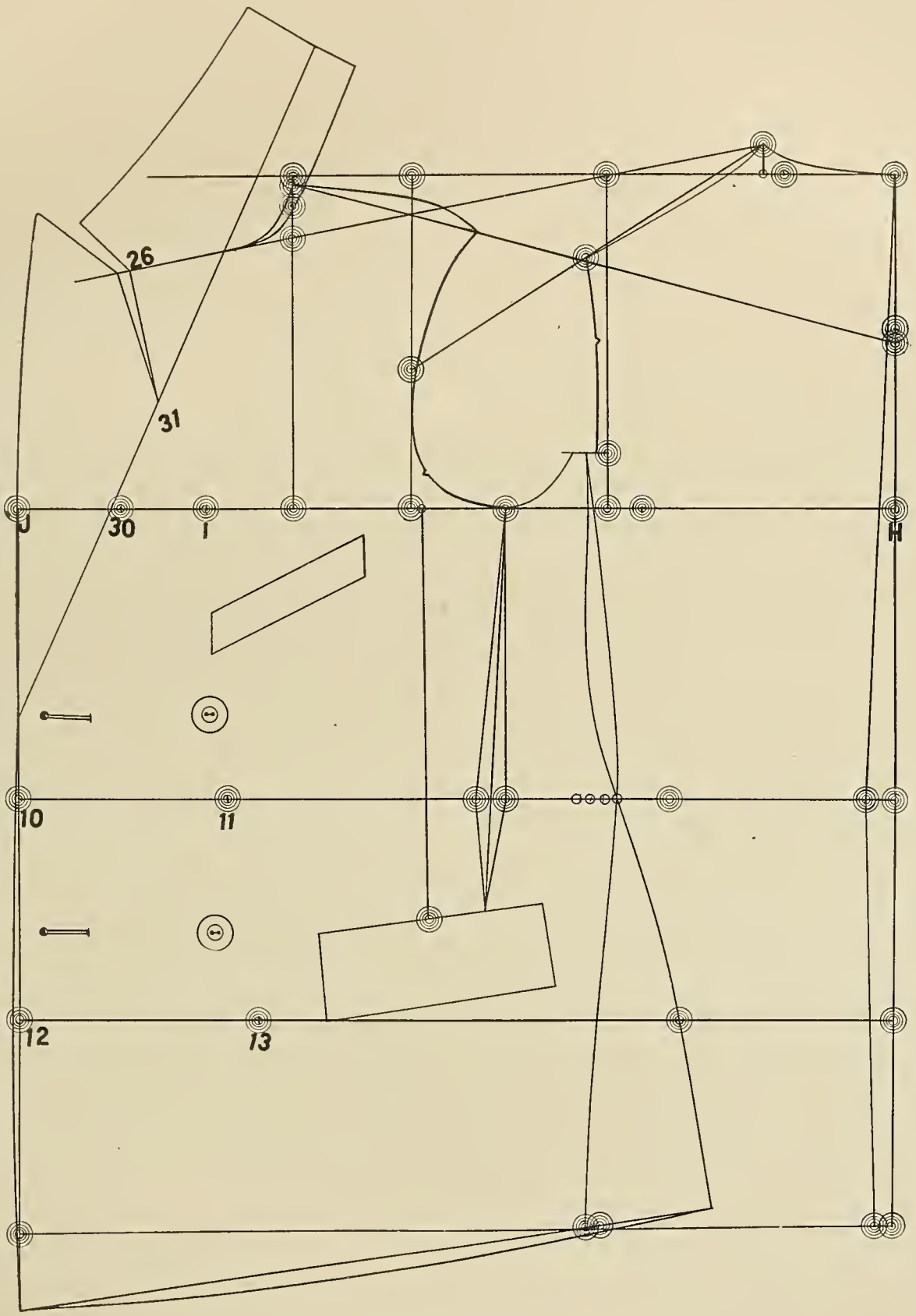

RYSUNEK XI.

RYSUNEK XII.

Marynarka na ludzi otyłych.

Wymiary.

Obwód w piersiach	42	cale
Obwód w pasie	45	"
Obwód w siedzeniu	44	"
Wyższy wymiar ramion	29	i pół
Niższy wymiar ramion	29	cali
Długość do talii	18	"
Długość do siedzenia	24	"
Cała długość	30	"

Rysunek ten sporządza się w głównych zarysach, jak rysunek zwykłej marynarki z zachowaniem jednak następujących różnic:

Do zwykłej szerokości w pasie dodaje się jeszcze stosownie do otyłości mężczyzny dodatkowe linie, a mianowicie: Przykładając kąt do linii poprzecznej, przez punkt 10 poprowadzonej, odmierza się od punktu 32 z 2-giej połowę obwodu w piersiach, zmniejszonego jednak o 4 cale (Obwód w piersiach wynosi według wzoru 42 cale; zmniejszając ten wymiar o 4 cale, otrzymamy 38 cali, z czego połowa wynosi 19 cali:) Odmierza się zaś tu obwód w piersiach, zamiast obwodu w pasie ponieważ ten ostatni jest większy od obwodu w piersiach. Następnie przykładając kąt w punkcie 32 odmierza się w kierunku do punktu 10 połowę obwodu w pasie również z 2-iej (według wzoru 22 i pół), a to od punktu 32 do 33. Następnie przez punkt 9, oraz punkt na taką samą odległość poniżej punktu 10 na jaką punkt 10 znajduje się od 33, prowadzi się linię prostą do punktu 34.

Punkt 12, który obecnie leży na zewnętrznej linii krzywej wykreślonej przez 34, jest na taką samą odległość od punktu 13, jak przy marynarce zwykłej, tj. 4 i ćwierć cala. Z punktu J do 34 prowadzi się linię prostą. Klapę musi się zrobić odpowiednio szerszą, a następnie od zakończenia klapy prowadzi się z wolnej ręki przez punkty 33-34-12 linię zaokrągloną, jak na rysunku.

Przednia część górnej kieszeni jest nieco przesunięta ku górze, tj. nieco nad zakończeniem klapy. Z końcowego punktu kieszeni tej tj. od 35 prowadzi się do 34 linię prostą. Linię wykreśloną z punktu X do punktu 36, która w zwykłej marynarce przeznaczoną jest na rybkę, w tej formie przecina się tylko; tak samo postępuje się z linią wykreśloną z punktu 36 do 35. Następnie załamuje się formę po linii kreskowanej, prowadzonej wzdłuż linii 35-34, ale w ten sposób, że koniec tej linii kreskowanej, względnie koniec załamania znajduje się o ćwierć do trzy ćwierci cala poniżej punktu 34, a to stosownie do otyłości mężczyzny. Zamiast załamywać formę wzdłuż linii 35-34 można z tym samym skutkiem załamać ku dołowi po linii wykreskowanej wzdłuż linii 35-37. Załamanie to służy do tego, aby wiedzieć, ile potrzeba wyciąć z formy na pachy do kieszeni, oraz wzdłuż górnej części kieszeni. Wycięcie to w materjale przedstawione jest cieniowaniem na rysunku XIII.

Ponieważ szyja u otyłych jest krótszą, jak u normalnych ludzi, przeto i szerokość słupka kołnierza jest o ćwierć cala mniejszą; linia zatem P-22 jest tylko na trzy ćwierci cala długą, a nie jak u zwykłych ludzi na 1 cal. Nadto ludzie otyli chodzą zazwyczaj pochyło, przeto z punktu A przez G i H prowadzi się z wolnej ręki linię krzywą na wypuklenie plec. Wypuklenia tego jednak nie doprowadza się do samego punktu E, lecz kończy się nad talią na jakie 3 cale lub więcej.

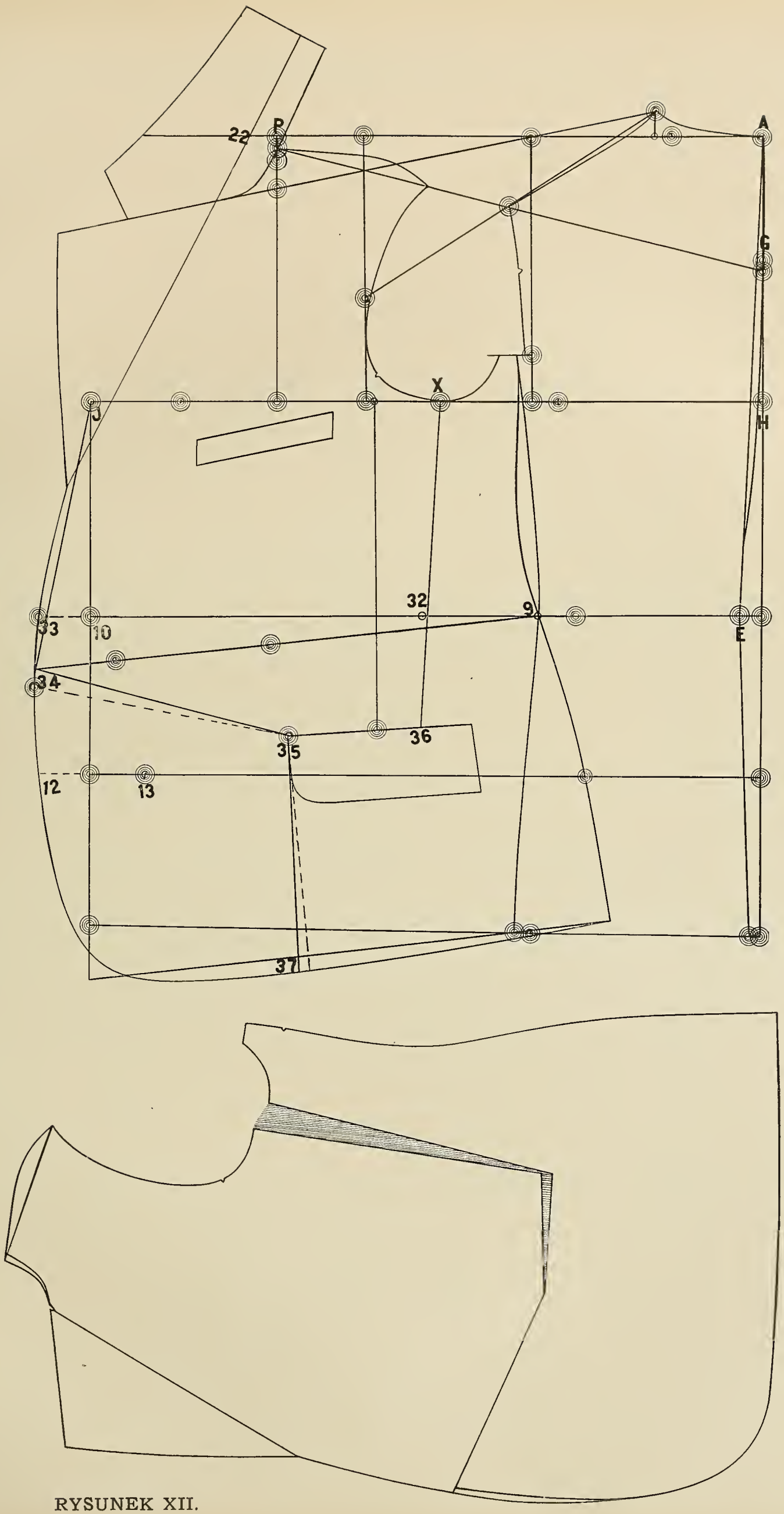

RYSUNEK XII.

RYSUNEK XIII.

Marynarka zwykła na ludzi pochyłych i na ludzi o niskich ramionach.

Wymiary.

Obwód w piersiach	36	cali
Obwód w pasie	33	"
Obwód w siedzeniu	39	"
Wyższy wymiar ramion	26	"
Niższy wymiar ramion	25	i pół
Długość do talii	18	cali
Długość do siedzenia	24	"
Cała długość	30	"

Rysunek sporządza się tak samo jak na marynarkę zwykłą z następującemi jednak różnicami:

Linie poprzeczne z punktów C, D i B nie rysuje się w ten sposób, jak w zwykłej marynarce, tylko przesuwa się je nieco ku górze, wskutek czego punkty 10, 12 i 17 wypadną na rysunku nieco wyżej. Linie te rysuje się w ten sposób: Przykłada się dłuższe ramię kąta do linii C-B i wzdłuż krótszego jego ramienia rysuje się linię prostą od C do Y, jak w zwykłej marynarce. Następnie przytrzymując jedno ramię kąta w punkcie C, przesuwa się drugie ramię o jakie ćwierć cala ku górze od punktu Y i wtedy dopiero prowadzi się linię C-10, a następnie w ten sam sposób dalsze dwie linie poprzeczne. Aby te dwie ostatnie linie poprzeczne przesunąć należycie ku górze, to gdy rysuje się linię poprzeczną z C do 10, należy wzdłuż krótszego ramienia kąta wykreślić z punktu C pomocniczą linię prostą od C do 30 i wtedy przykładając krótsze ramię kąta ściśle do tej nowej linii narysować te dwie ostatnie linie poprzeczne z punktów D i B.

Nadto z punktu A prowadzi się przez G ku E linię wypukłą, zamiast linii prostej.

Co do formy na zwykłą marynarkę dla ludzi o niskich czyli spadzistych ramionach, to zamiast linii krzywej P-O-W, oraz U-4 wybiera się nieco z formy, a mianowicie wzdłuż linii naznaczonej na rysunku kreskami. Reszta tak samo, jak w zwykłej marynarce.

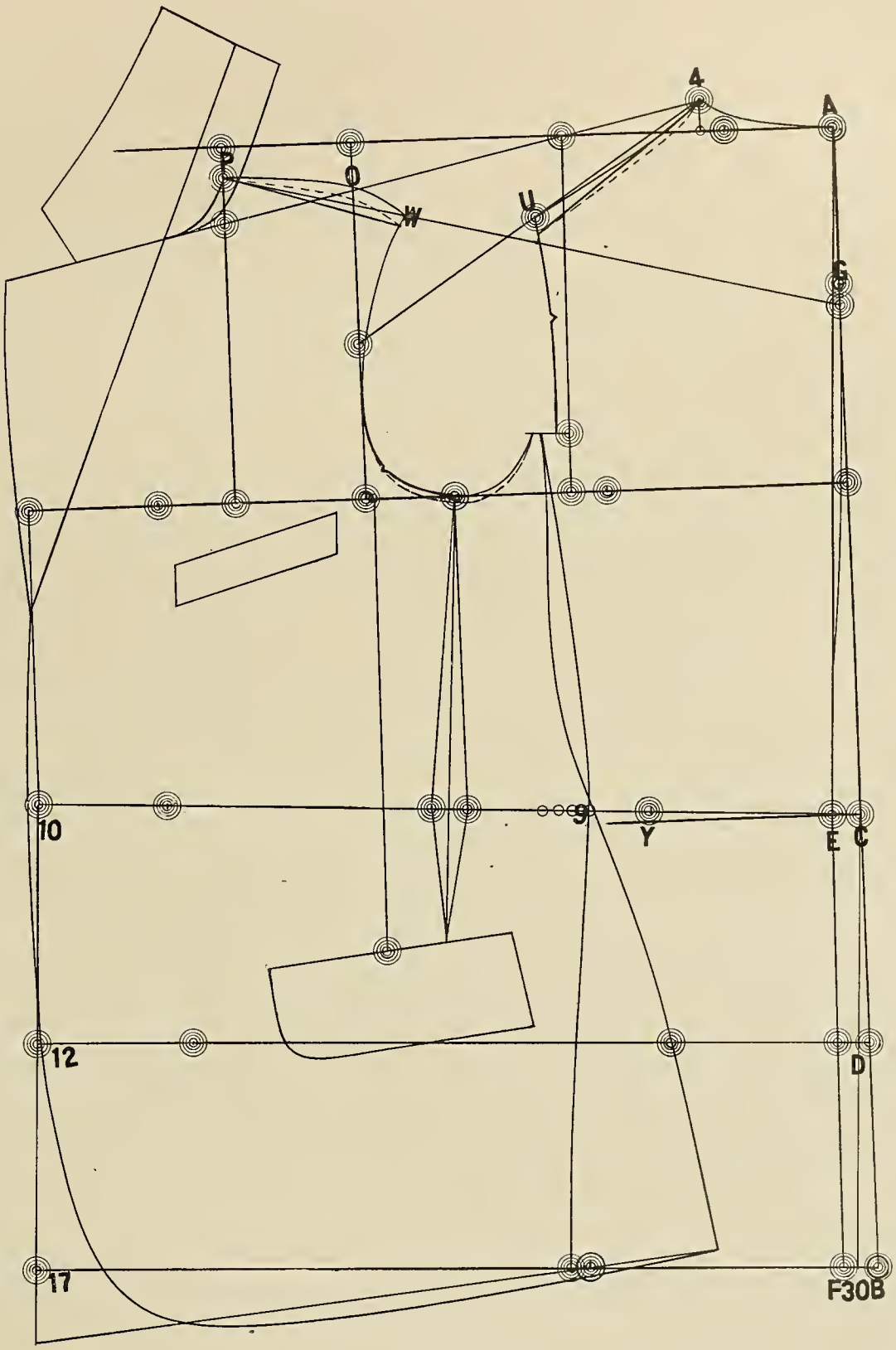

RYSUNEK XIII.

RYSUNEK XIV.

Marynarka "Smoking," wraz ze wzorem marynarki na ludzi podanych w tył.

Wymiary.

Obwód w piersiach	39 cali
Obwód w pasie	36 "
Obwód w siedzeniu	41 "
Wyższy wymiar ramion	28 "
Niższy wymiar ramion	27 i pół
Długość do talii	17 " "
Długość do siedzenia	23 " "
Cała długość	29 cali

Marynarka ta różni się od marynarki zwykłej tem tylko, że posiada dłuższą klapę, sięga aż do kieszeni. Kieszeń umieszcza się w ten sam sposób, jak przy marynarce zwykłej.

Na rysunku tym uwidoczniona jest nadto różnica każdego rodzaju marynarki na ludzi podanych nieco w tył. Różnica w kroju marynarki na takich ludzi polega tak samo, jak przy marynarkach na ludzi pochyłych, na kierunku linii poprzecznych wykreślonych z punktów C, D, B. Linie te prowadzą się tak samo jak na rysunku XIII tylko w kierunku wręcz przeciwnym, a mianowicie są one poprowadzone o ćwierć cala od punktu Y więcej ku dołowi; punkty 10, 12 i 17 wypadną wobec tego nieco niżej.

Na wypadek jeśli ktoś chce nie zapinać "smokingu", tylko nosi go zawsze otwarty, to wtedy od I do J odmierza się 2 i trzy czwarte cala.

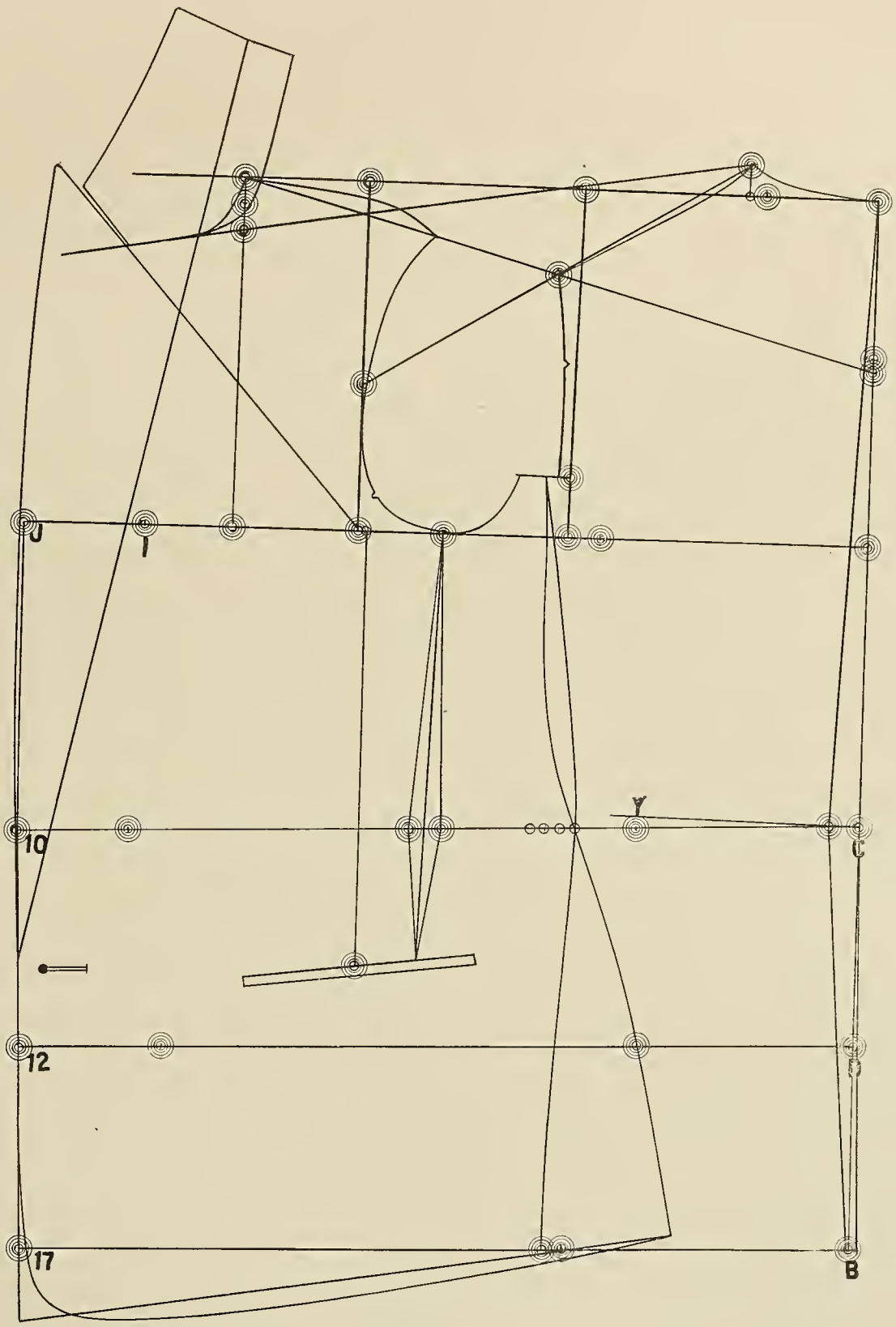

RYSUNEK XIV.

RYSUNEK XV.

Palto zwykłe.

Wymiary.

Obwód w piersiach	38	cali
Obwód w pasie	34	"
Obwód w siedzeniu	40	"
Wyższy wymiar ramion	27	"
Niższy wymiar ramion	26 i pół	
Długość do talii	18	" "
Długość do siedzenia	24	" "
Cała długość	42	" "

Wzdłuż długości papieru rysuje się linię prostą dowolnej długości i zaznacza się na niej punkty A i B oddalone od siebie na całą długość paltota, a więc wzoru na 42 cale. Na odległość 18 cali od A, tj. na długość do talii, zaznacza się punkt C, na odległość zaś 24 cali od punktu A, czyli na długość paltota od środka siedzenia, zaznacza się punkt D. Z punktów A, C, D, B prowadzi się kolejno poprzeczne linie dowolnej długości, a to wzdłuż dłuższego ramienia kąta krawieckiego, podczas gdy krótsze jego ramię przylega ściśle do linii A-B.

Od linii poprzecznej, z punktu C poprowadzonej, odejmuje się trzy ćwierci cala tj. linię C-E; od linii zaś z B wykreslonej odejmuje się pół cala tj. linię B-F, a następnie prowadzi się linie proste od A do E i od E do F. Przykładając kąt do linii A-B, odmierza się z punktu A połowę wyższego wymiaru ramion z 3-ciej (według wzoru 13 i pół z 3-ciej), tj. linię A-G, do której dodaje się 5 i ćwierć lub 5 i pół cala tj. linię G-H. Z punktu H prowadzi się według kąta linię poprzeczną dowolnej długości. Do tej linii przykłada się kąt z podziałką całych cali i odmierza się na niej połowę obwodu w piersiach: według wzoru 19 cali. tj. linię począwszy od punktu przecięcia linii z H wykreślonej przez linię A-E aż do punktu I. Linię tę przedłuża się o 4 i pół cala, tj. od I do J. Przykładając zaś krótsze ramię kąta do linii J-H, rysuje się z punktu J wzdłuż dłuższego ramienia linię ku dołowi dowolnej długości. Na linii z H wykreślonej, odmierza się połowę niższego wymiaru ramion, według wzoru 13 i ćwierć cala, tj. linię począwszy od punktu przecięcia linii z H wykreślonej przez linię A-E aż do K. Linię tę połowi się w punkcie L. Do linii H-L dodaje się 1 cal, tj. linię L-M. Z punktów M i K prowadzi się ku górze linie dowolnej długości, a to wzdłuż jednego ramienia kąta, podczas gdy drugie jego ramię należy ściśle przyłożyć do linii H-J. Linie te przecinają linię poprzeczną, z A wykreśloną, w punktach N i O. Do linii N-O dodaje się poza punkt O długość 3 i pół lub 3 i trzy ćwierci cala tj linię O-P Z punktu P rysuje się wzdłuż kąta linię prostą ku dołowi, która przecina linię z H wykreśloną w punkcie Q. Następnie przykładając kąt do linii Q-P, odmierza się na niej od punktu Q do R połowę wyższego wymiaru ramion z 2-iej i dodaje się do tego ku górze jeszcze pół cala lub więcej tj. linię od R do 1, ale tylko w tym wypadku, jeśli mężczyzna trzyma się prosto; gdy zaś figura mężczyzny jest pochyłą, to dodaje się mniej, albo wcale nic. Punkt 1 można wynaleść w inny sposób, a mianowicie jest przy paltotach na ludzi normalnie zbudowa- o ćwierć cala poniżej punktu P; na ludzi nieco pochyłych o pół cala poniżej P, na ludzi bardziej pochyłych o trzy ćwierci cala, a na ludzi prawie garbatych o 1 cal.

Linię A-H połowi się w punkcie 2 i prowadzi się linię prostą od punktu 2 do 1. Na linii poprzecznej, z A wykreślonej, odmierza się połowę obwodu w piersiach ze 6-stej, tj. linię A-S, do której dodaje się pół cala tj. linię S-3. Z punktu 3 rysuje się zapomocą kąta linię ku górze na 1 cal długą, tj. linię od 3 do 4.

Na linii K-O odmierza się linię K-T, na 5 cali długą, a potem prowadzi się linię prostą od 4 do punktu T. Linia ta przecina linię M-N w punkcie 5; do linii 4-5 dodaje się trzy ćwierci cala tj. linię 5-U. Od punktu 4 do U wybiera się nieco z formy linię krzywą. Na linii M-N odmierza się od punktu M ku górze połowę obwodu w piersiach z 12-stej, tj. linię M-V. Z punktu V zapomocą kąta rysuje się linię poprzeczną V-6, na której odmierza się pół cala tj. V-7. Linię tę połowi się w punkcie 8. Następnie prowadzi się z wolnej ręki następujące linie: od A do 4, i od U do 8. Na linii, od 1 do 2 poprowadzonej, odmierza się z punktu 1 do W linię o pół cala krótszą od linii 4-U, a następnie z punktu W prowadzi się linię krzywą przez punkt 1. Tak samo prowadzi się z wolnej ręki linie krzywe od punktu W przez T do X i od 6 do X. W pośrodku linii M-N robi się jedno cięcie, w wysokości zaś 1 cala od K robi się drugie cięcie.

Od E do Y odmierza się połowę obwodu w piersiach z 4-tej według wzoru 19 z 4-tej, do czego dodaje się 2 lub 2 i ćwierć cala tj. linię Y-9. Linię E-9 odmierza się i długość tę przenosi się na dół, powiększa się ją jeszcze o trzy ćwierci cala lub o 1 cal i w ten sposób powstaje nowa linia F-Z. Przez punkty 7-9-Z prowadzi się linię z wolnej ręki, jak na rysunku. Odmierza się linię J-I, która według wzoru wynosi 4 i pół cala; na następnej linii odmierza się od punktu 10 do 11 długość o ćwierć cala mniejszą tj. 4 i ćwierć cala na trzeciej zaś linii od punktu 12 do 13 długość 5 cali. Następnie przykłada się kąt z podziałką całych cali w punkcie 9 i odmierza się długość linii 9-E; długość jej wynosi według wzoru 7 cali; przykładając kąt w punkcie 11 tem miejscem, na którem jest oznaczone 7 cali, odmierza się od punktu 11 w kierunku do punktu 9 resztę połowy wymiaru w pasie. Ponieważ połowa wymiaru w pasie wynosi 17 cali, przeto punkt na kącie 17 cali, wypadnie przed punktem 9. Różnicę tę dzieli się na trzy równe części; jedna trzecia część z tego wypada na rybkę, a dwie trzecie części na szwy.

Podobnie postępuje się z obwodem w siedzeniu, którego połowa wynosi według wzoru dwadzieścia cali: odmierza się calami oddalenie pomiędzy punktami 14 i 15, które tu wynosi 7 i pół cala; długość tę przenosi się do punktu 13, ale w ten sposób, aby 7 i pół cala na kącie padło dokładnie na punkt 13 rysunku i od punktu 13 na rysunku odmierza się następnie resztę połowy obwodu w siedzeniu tak, że punkt kąta 20 cali pada na punkt 16 rysunku.

Przez punkty 7-9-16 rysuje się linię ku dołowi z wolnej ręki. Do linii J-17 dodaje się ku dołowi 2 cale tj. od punktu 17 do 18. Odmierza się następnie oddalenie punktu 7 od Z i na takiem samem oddaleniu od 7, zmniejszonem jednak o ćwierć cala, umieszcza się na linii krzywej, przez 7-9-16 poprowadzonej, punkt 19. Punkt 19 łączy się linią prostą z punktem 18, a następnie prowadzi się z punktu 19 do 18 linię krzywą z wolnej ręki.

Na linii P-Q odmierza się linię P-20 na 1 i ćwierć cala długą i z punktu 4 przez 20 prowadzi się linię prostą do 27. Oddalenie punktu 27 od 21 zależne jest od szerokości klapy paltota, która znowu stosuje się do mody. Od 27 do 23 prowadzi się linię z wolnej ręki; tak samo od punktu 1 do 21, Na odległość 1 cala od P zaznacza się punkt 22 i przez ten punkt i przez 21 prowadzi się w jedną i drugą stronę linię prostą. Z punktu 24 prowadzi się z wolnej ręki przez R do 21 linię krzywą na pełny kołnierz ale tak, aby linia ta od

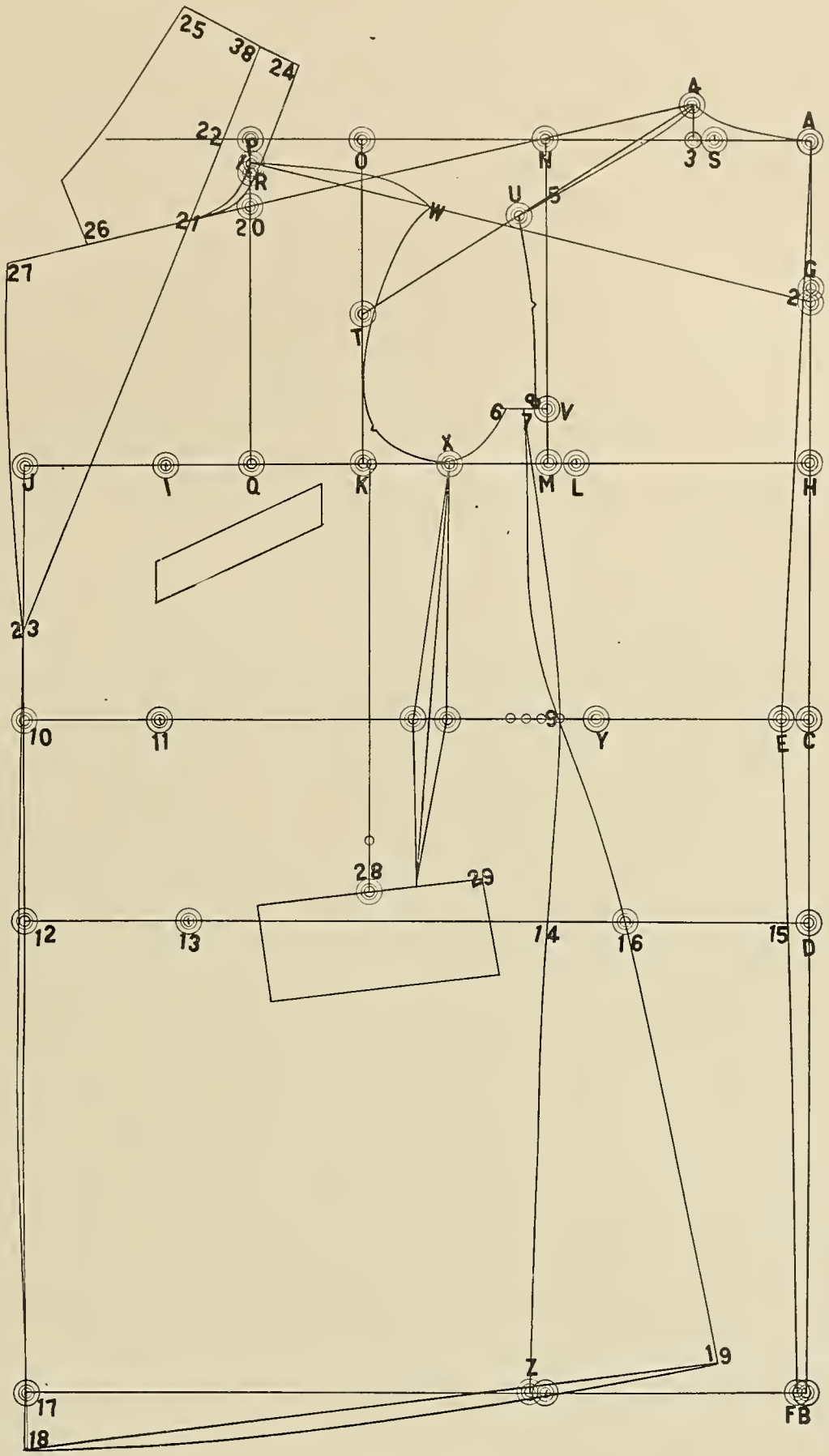

RYSUNEK XV.

punktu 22 była na odległość 1 i ćwierć cala; jest to szerokość słupka kołnierza. Oddalenie punktu 1 od 24 w kołnierzu jest o ćwierć cala większe od oddalenia punktu 4 od A. Szerokość kołnierza tj. oddalenie punktu 38 od punktu 25 wynosi około 2 i pół lub 3 cale. Przez punkty 25 i 26 prowadzi się z wolnej ręki linię na wycięcie kołnierza przy klapie paltota.

Od punktu K odmierza się ku plecom ćwierć cala i z tego punktu prowadzi się linię prostą ku dołowi tj. do punktu 28. Długość linii tej zależną jest od oddalenia kieszeni paltota od pachy. Kieszeń zaś w paltocie umieszcza się o półtora cala niżej niż w marynarce. Punkt przez który kieszeń ma być poprowadzoną, wyszukuje się w ten sposób, jak przy zwykłych marynarkach. Szerokość kieszeni wymierza się w ten sposób, że przez punkt 28 prowadzi się w tym samym kierunku, w którym biegnie linia 18-19, w jedną i drugą stronę linie po 3 i pół cala tj. tak, aby szerokość całej kieszeni wynosiła 7 cali. Linię 28-29, tj. połowę kieszeni połowi się i z tego punktu środkowego prowadzi się, jak na rysunku, linie do punktu X na wycięcie, czyli na tak zw. rybkę. Kieszeń górną umieszcza się tak samo skośnie jak dolną i na tej wysokości, na której zaczyna się klapa, a na oddaleniu 1 i ćwierć cala od K. Przednia część górnej kieszeni stosownie do mody przesuwa się nieco ku górze.

RYSUNEK XVI.

Palto dwurzędowe.

Wymiary.

Obwód w piersiach	40 cali
Obwód w pasie	36 “
Obwód w siedzeniu	42 “
Wyższy wymiar ramion	28 i pół
Niższy wymiar ramion	28 cali
Długość do talii	18 i pół
Długość do siedzenia	24 cali
Cała długość	41 “

Rysunek na palto dwurzędowe sporządza się w głównych zarysach tak samo jak na palto zwykłe jednorzędowe, z zachowaniem jednak następujących różnic:

Do linii H-I dodaje się dwa i pół cala tj. linię I-30, a następnie jak przy zwykłym paltocie od punktu 30 do J dodaje się długość 3 i trzy ćwierci cala. Wobec tego odległość w pasie od punktu 10 do 11 wynosi według wzoru obecnie 6 cali; do punktu zaś 12 do 13, tj w siedzeniu, 7 cali.

W klapie można zrobić wycięcie tj. tak zw. rybkę od 26 do 31 lub głębiej. Klapa paltota dwurzędowego jest nieco dłuższa i szersza, niż w zwykłym paltocie, a to stosownie do mody.

Guziki umieszcza się na linii prostej, od punktu I ku dołowi.

Palto to przylega ściśle do figury, czyli jest pasowne.

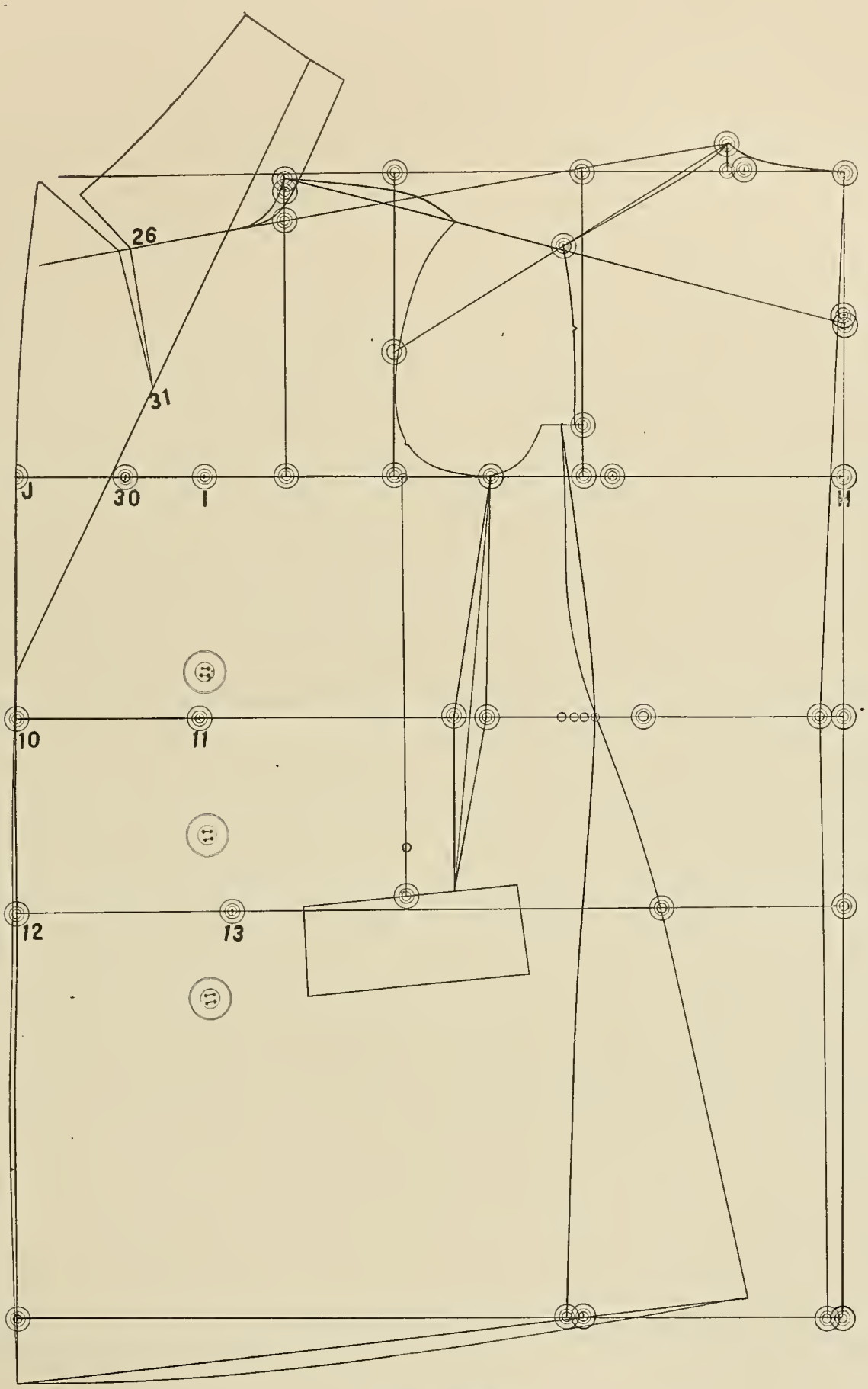

RYSUNEK XVI.

RYSUNEK XVII.

Palto na ludzi otyłych.

Obwód w piersiach	44	cale
Obwód w pasie	46	"
Obwód w siedzeniu	45	"
Wyższy wymiar ramion	30	i pół
Niższy wymiar ramion	30	cali
Długość do talii	18	"
Długość do siedzenia	24	"
Cała długość	40	"

Rysunek ten sporządza się w głównych zarysach tak samo, jak na palto zwykłe, z zachowaniem jednak następujących różnic:

Do zwykłej szerokości w pasie dodaje się jeszcze stosunkowo do otyłości mężczyzny dodatkowe linie, a mianowicie: Przykładając kąt do linii poprzecznej, przez punkt 10 poprowadzonej, odmierza się do punktu 32 połowę obwodu w piersiach z 2-iej, zmniejszonego jednak o 4 cale, a to zamiast połowy wymiaru w pasie, ponieważ obwód w pasie jest większy od obwodu w piersiach. Obwód w piersiach wynosi według tego wzoru 44 cali; gdy więc zmniejszy się go o 4 cale, otrzyma się 40 cali, połowa zaś tego wynosi 20 cali. Następnie przykładając kąt w punkcie 32, odmierza się w kierunku ku punktowi 10 połowę obwodu w pasie z 2-iej, według wzoru 23 z 2-giej, a to od punktu 32 do 33. Następnie przez punkt 9, oraz punkt znajdujący się poniżej punktu 10 na taką samą odległość, na jaką znajduje się punkt 10 od 33, prowadzi się linię prostą do punktu 34. Punkt 12, który obecnie leży na zewnętrznej linii krzywej, przez 34 wykreślonej, jest na taką samą odległość od punktu 13, jak przy paltotach zwykłych, tj. na 5 cali. Z punktu J do 34 prowadzi się linię prostą.

Klapę potrzeba zrobić odpowiednio szerszą, a od zakończenia klapy przez punkty 33-34-12 poprowadzić z wolnej ręki linię zaokrągloną do samego dołu.

Z końcowego punktu kieszeni tj. punktu 35 prowadzi się linię prostą do 34. Linię, wykreśloną z punktu X do punktu 36, która w zwykłych paltotach przeznaczona jest na rybkę, tu przecina się tylko. Tak samo postępuje się z linią wykreśloną z punktu 36 do 35. Następnie załamuje się formę po linii kreskowanej, poprowadzonej wzdłuż linii 35-34 ale w ten sposób, że koniec tej linii kreskowanej, względnie załamania, znajduje się o ćwierć do trzy ćwierci cala poniżej punktu 34, a to stosownie do otyłości mężczyzny. Załamanie to służy do tego, aby wiedzieć, ile potrzeba wyciąć od pachy do kieszeni, oraz wzdłuż górnej części kieszeni. Wycięcie to w materyale przedstawionem jest cieniowaniem na rysunku XIII.

Ponieważ szyja u otyłych jest krótszą, jak u ludzi normalnie zbudowanych, przeto i szerokość słupka kołnierzyka jest o ćwierć cala mniejszą; długość zatem P-22 wynosi tylko trzy ćwierci cala, a nie jak u zwykłych ludzi 1 cal. Niemniej ludzie otyli chodzą zazwyczaj pochyło, przeto z punktu A prowadzi się przez G i H linię z wolnej ręki na wypuklenie plec. Wypuklenia tego jednak nie doprowadza się do samego punktu E, tj. do talii, ale kończy się ono nad talią na jakie 3 cale lub więcej.

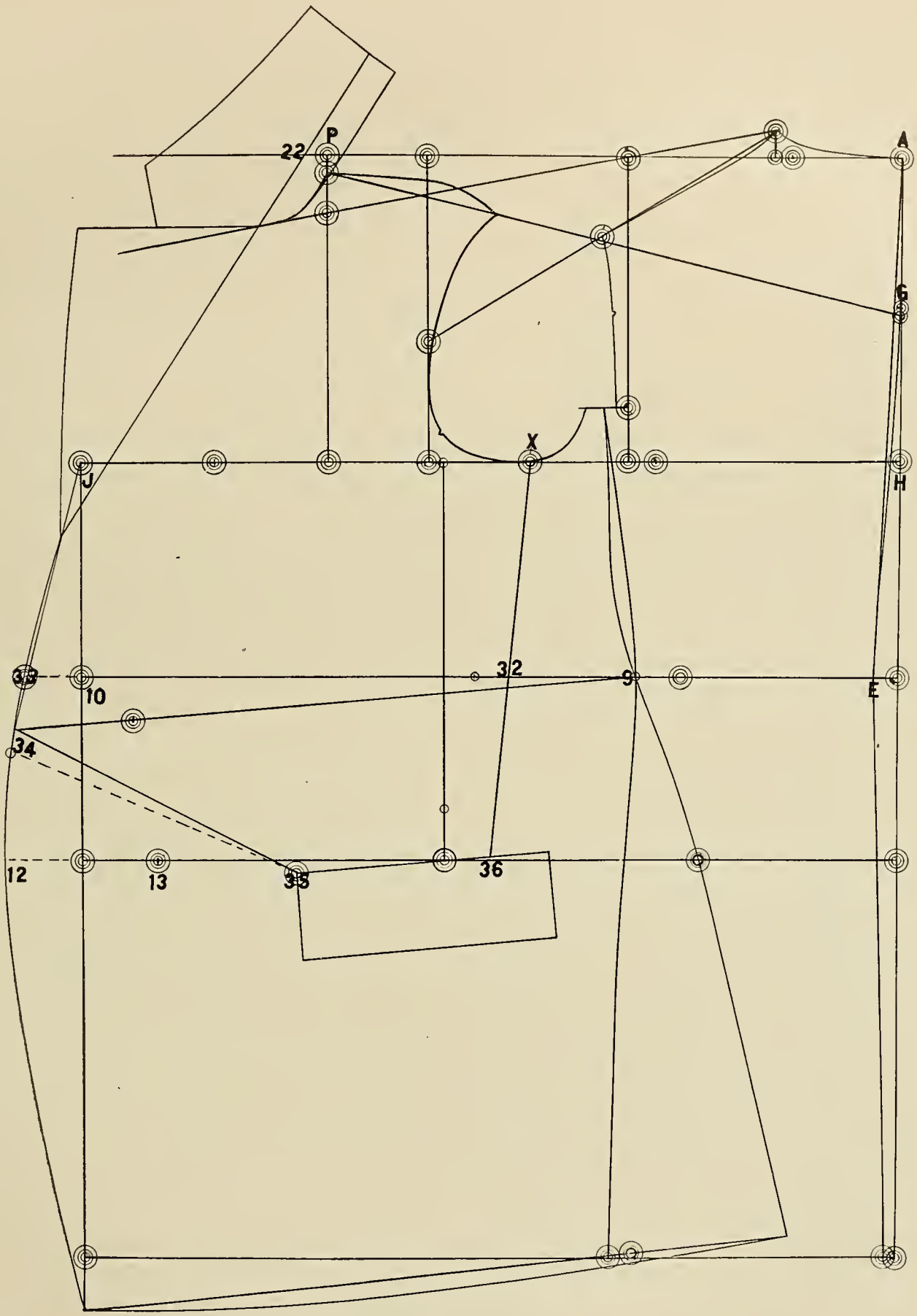

RYSUNEK XVII.

RYSUNEK XVIII.

Dwurzędowe Palto Obszerne czyli wolne (Box-Coat) No. 1

Wymiary.

Obwód w piersiach	39	cali
Obwód w pasie	35	"
Obwód w siedzeniu	41	"
Wyższy wymiar ramion	28	"
Niższy wymiar ramion	27	i pół
Długość do talii	18	cali
Długość do siedzenia	24	"
Cała długość	45	"

Wzdłuż papieru prowadzi się linię prostą, której długość równa się całej długości paltota, według wzoru 45 cali; linię tę zaznacza się literami A-B. Od punktu A do C odmierza się długość talii, według wzoru 18 cali, od A zaś do D długość do siedzenia tu 24 cale. Z punktów A, C, D, B wzdłuż dłuższego ramienia kąta prowadzi się linie poprzeczne dowolnej długości. Na odległość 1 cala od punktu B zaznacza się punkt F i prowadzi się linię prostą A-F. Na linii podłużnej odmierza się od A do G połowę wyższego wymiaru ramion z 3-ciej, do czego dodaje się długość 5 i ćwierć lub 5 i pół cali tj. linię G-H. Z punktu H rysuje się według kąta linię poprzeczną, na której odmierza się od punktu przecięcia jej przez linię prostą A-F aż do I połowę obwodu w piersiach, według wzoru 19 i pół cali. Do linii tej dodaje się od punktu I do 30 długość 2 i pół cala, a do 30 do J długość 3 i trzy ćwierci cala. Nadto odmierza się na tej linii od punktu przecięcia jej przez linię prostą A-F aż do punktu K połowę niższego wymiaru ramion, według wzoru 13 i trzy ćwierci cala. Linię tę połowi się w punkcie L. Od punktu L na odległość 1 cala zaznacza się punkt M. Z punktów K i M prowadzi się według kąta linie ku górze. Następnie odmierza się pół cala od M do V. Z punktu V prowadzi się do 7 linię na półtora cala i po obu stronach punktu 7 odmierza się po pół cala, tj. od 7 do 6 i od 7 do 8. Na linii, wykreślonej z punktu H do J, zaznacza się tuż nad punktem 7 nowy punkt X. Odmierza się oddalenie od punktu przecięcia linii z H wykreślonej przez linię prostą A-F aż do punktu X, długość tę przenosi się na dół, powiększa się ją o trzy ćwierci cala, a to na wymiar "ćwierć-Box." W ten sposób powstaje nowa linia F-Z. Punkt 7 łączy się linią prostą z punktem Z. Linię 15-14 połowi się w punkcie 42. Linię 42-14 połowi się w punkcie 43. Linię zaś 43-42 dzieli się na trzy równe części punktami 44 i 45. Odmierza się długość linii, poprowadzonej od 7 do Z, i prowadzi się linię takiej samej długości z punktu 6 przez 43 do 19, a to przy fasonie "ćwierć-Box"; przy fasonie "pół-Box" przez punkt 44; przy "trzy-ćwierci-Box" przez punkt 45, a przy fasonie "Full-Box" przez punkt 42. Stosownie do tego punkt Z przesuwa się od F o pół, trzy-ćwierci lub 1 cal, czyli linia F-Z powiększa się o odpowiednią długość.

Na rysunku tym przedstawione są dwa rodzaje kołnierzy, a mianowicie kołnierz szalowy i kołnierz wykładany. Szerokość słupka obu rodzai kołnierzy tj. oddalenie punktu 1 od 22 wynosi 1 cal; oddalenie 24 od 38 wynosi 1 i ćwierć cala. Zauważa się jednak, że oddalenie to przy wszystkich kołnierzach oprócz kołnierzy na ludzi otyłych wynosi zawsze 1 i ćwierć cala. Szerokość obu kołnierzy, tj. oddalenie punktu 38 od 25 wynosi 4 cale lub więcej, a to stosownie do mody.

Co do kołnierza szalowego, to musi się najpierw odmierzyć jego szerokość. Wyszukuje się zatem naprzeciw punktu 21 punkt na odległość 6 cali lub więcej, a to stosownie do mody. Punktem tym na tym wzorze jest 39. Następnie od 25 przez 39 do 23 prowadzi się linię z wolnej ręki; większe lub mniejsze wypuklenie tej linii zależnem jest od mody.

Co do drugiego rodzaju kołnierza, to jest on nieco szerszy od kołnierza szalowego, a mianowicie o 1 cal lub więcej; zresztą widoczne na rysunku. Rybkę w klapie czyli klin wycina się w ten sam sposób jak przy innych kołnierzach. Również w samym kołnierzu wycina się rybkę w ten sposób: z punktu 1 prowadzi się linię prostą, pochyloną nieco ku górze, tj. linię 1-40. Od punktu tego, w którym ta linia przecina linię, poprowadzoną przez 21 i 38, odmierza się w jedną i drugą stronę po ćwierć cala tj. punkty 22 i 41, a następnie punkty te łączy się z punktami 40 i 1 i po odpowiednich liniach rysuje się rybkę. Aby kołnierz dobrze leżał, na linii od 24 do 25 wybiera się nieco z formy koło punktu 38 ku środkowi, jak uwidocznione na rysunku.

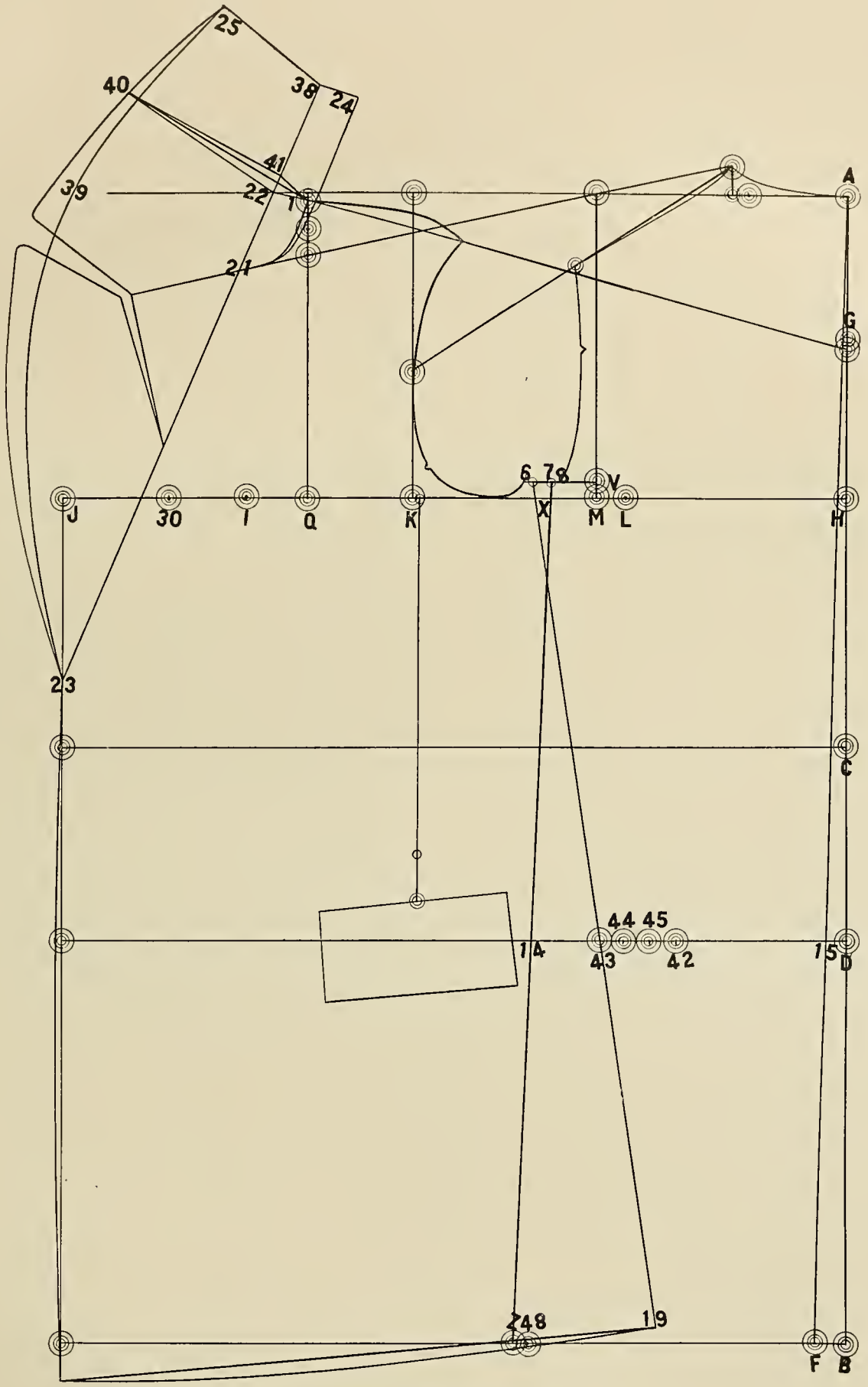

RYSUNEK XVIII.

RYSUNEK XIX.

Palto obszerne czyli wolne (Box-Coat) No. 2.

Wymiary.

Obwód w piersiach	39 cali
Obwód w pasie	35 "
Obwód w siedzeniu	41 "
Wyższy wymiar ramion	28 "
Niższy wymiar ramion	27 i pół
Długość do talii	18 cali
Długość do siedzenia	24 " "
Cała długość	44 " "

Rysunek na palto tego fasonu sporządza się tak samo, jak na palto obszerne No. I, rys. XVIII, z wyjątkiem pachy, w której zachodzą pewne zmiany, a mianowicie:

Pachę opuszcza się głębiej o pół cala, wobec czego punkty 6, 7, 8, leżą na linii, przez punkt M poprowadzonej, a nie powyżej punktu M, jak na innych rysunkach; w ślad za tem i wklęsłość czyli głębokość pachy wypada o pół cala poniżej linii, wykreślonej przez punkt M. Dolna część pachy dochodzi aż do punktu 46.

Na rysunku tym przedstawiona jest także kieszeń podłużna, którą się zazwyczaj sporządza przy paltotach obszernych. Aby oznaczyć początek tej kieszeni, zaznacza się punkt na pół cala od punktu K i z punktu tego prowadzi się linię prostą ku dołowi, tj. do punktu 47. Punkt 47 znajduje się na linii wykreślonej od D do 12. Następnie łączy się punkty P i 28 linią i wzdłuż niej rysuje się kieszeń.

Punkt, od którego należy zacząć rysunek kieszeni, znajduje się na tej samej wysokości, jak w zwykłych paltotach. Od punktu tego odmierza się ku dołowi długość 2 cali, a ku górze 4 cale lub więcej.

Na rysunku tym przedstawiony jest fason paltota obszernego "pół-Box"; linię zatem z punktu 6 prowadzi się przez punkt 44, a nie przez 43. W ślad za tem punkt Z znajduje się o pół cala dalej od punktu 48, oddalenie zatem punktu 48 od Z wynosi tu 1 i ćwierć cala.

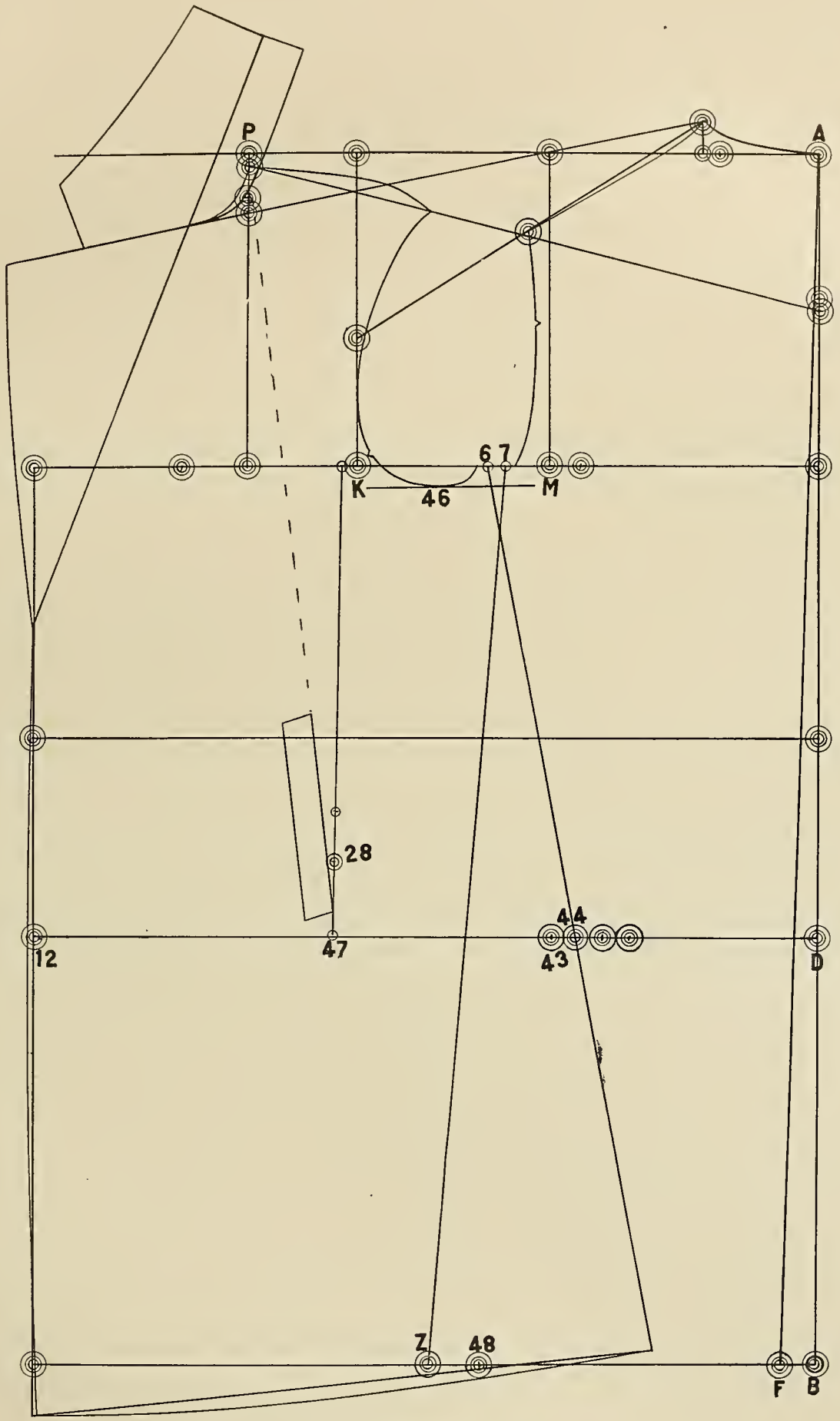

RYSUNEK XIX.

RYSUNEK XX.

Palto obszerne czyli wolne (Box-Coat) No. 3.
(Płaszcz deszczochronny).

Wymiary.

Obwód w piersiach	37 cali
Obwód w pasie	34 "
Obwód w siedzeniu	39 "
Wyższy wymiar ramion	26 i pół
Niższy wymiar ramion	26 " "
Długość do talii	18 " "
Długość do siedzenia	24 " "
Cała długość	46 " "

Rysunek na tego rodzaju palto jest taki sam, jak na poprzednie obszerne paltoty tj. No XVIII i XIX. Na rysunku tym przedstawiony jest odmienny krój kołnierza, który można zastosować do każdego paltota. Jest to tak zwany kołnierz wykładany, jaki spotyka się przy płaszczach deszczowych.

Rysunek takiego kołnierza jest następujący:

Od punktu I prowadzi się do punktu 21 linię prostą, a następnie od punktu 38 przez 1 do 21 linię z wolnej ręki, wygiętą ku dołowi. Punkt 38 znajduje się na taką samą odległość od punktu 1, jak punkt 4 od A, zwiększoną jednak o ćwierć cala.

Szerokość słupka kołnierza jest następująca: od punktu 21 do 22 wynosi 2 cale, od punktu 38 do 24 wynosi 2 i pół cali; szerokość zaś kołnierza tj. oddalenie punktu 21 od 26 wynosi 2 i pół do 3 cali; oddalenie punktu 38 od 25 jest takie samo, lub nieco mniejsze.

Kieszeń rysuje się tak samo, jak przy paltocie obszernym No. 2, fason zaś kieszeni przedstawiony na rysunku.

Co do punktu 21, w którym zaczyna się spotkanie kołnierza, to na linii, z punktu P poprowadzonej, odmierza się od 1 do 20 długość 1 i pół cala, a następnie od punktu 4 przez 20 do 27 rysuje się linię prostą. Na linii tej odmierza się połowę wymiaru w piersiach z 4-tej, od czego odejmuje się pół cala i w ten sposób powstaje linia 20-21.

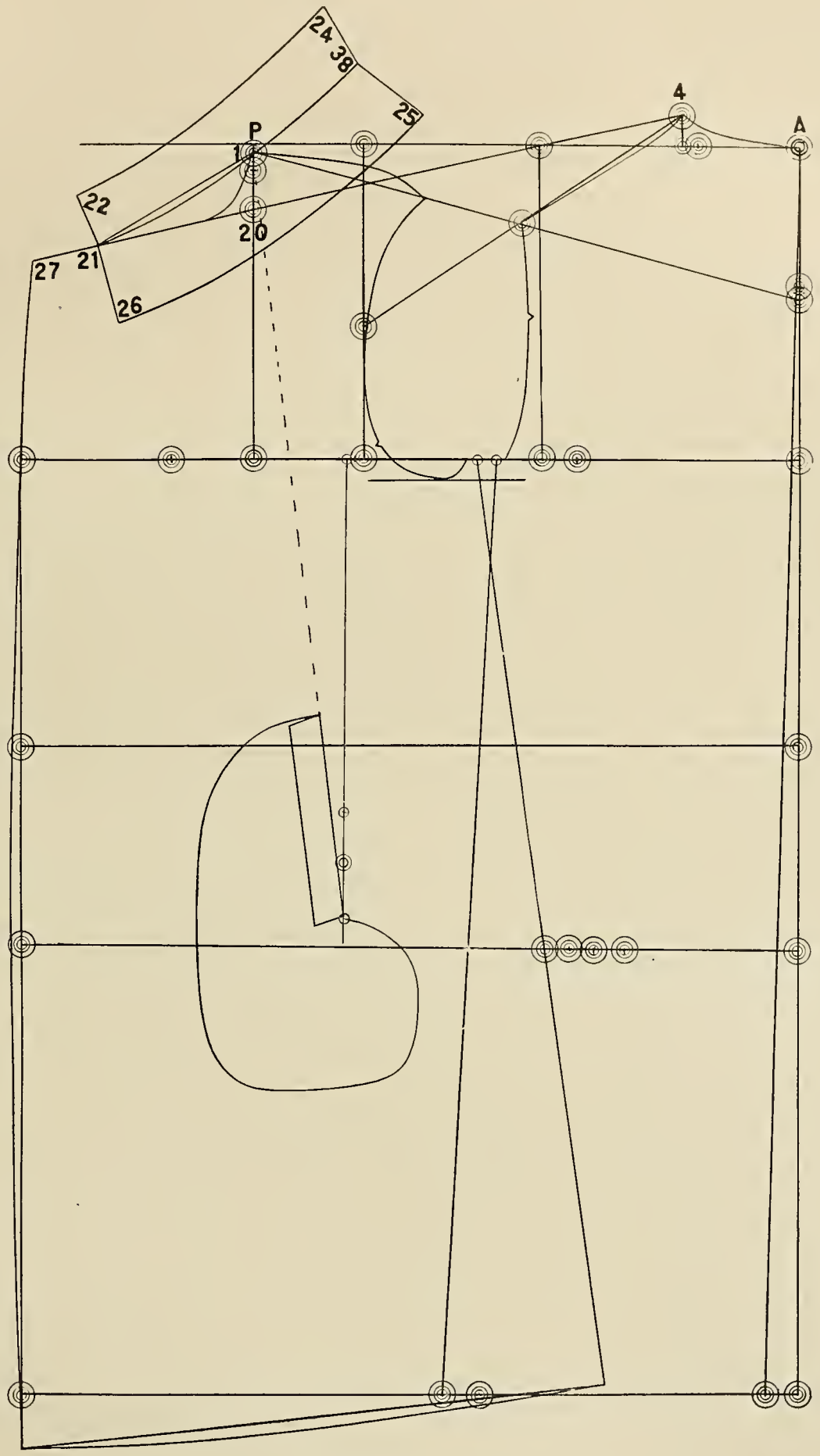

RYSUNEK XX.

RYSUNEK XXI.

Palto obszerne (Box-Coat) No. 4,
czyli tak zw. Raglan.

Wymiary.

Obwód w piersiach	38 cali
Obwód w pasie	34 "
Obwód w siedzeniu	40 "
Wyższy wymiar ramion	27 "
Niższy wymiar ramion	26 i pół
Długość do talii	18 cali
Długość do siedzenia	24 " "
Cała długość	45 " "

Rysunek na palto tak zw. Raglan jest taki sam, jak na zwykłe paltoty obszerne z wyjątkiem ramion i rękawa.

Otóż od punktu 1 aż do cięcia w pasze nad punktem K tj. do 49, a następnie od punktu 1 i jedna ósma cala poza punktem 1 prowadzi się linię krzywą do 49 w ten sposób jednak aby oddalenie tej linii od środka linii 1-49 wynosiło trzy ćwierci cala (na rysunku linijka kreskowana). Od W do 49 prowadzi się linię prostą i na tej linii odmierza się połowę obwodu w piersiach z 8-mej, tj. od W do 51. Punkt 49 tj. cięcie, znajduje się 1 i pół cala nad głębokością pachy.

Na odległość 1 cala od U zaznacza się punkt 50 i następnie od 4 przez 50 i przez drugie cięcie prowadzi się linię krzywą z wolnej ręki.

Na rysunku tym przedstawiony jest nadto fason paltota wolnego "trzy ćwierci Box", wobec czego z punktu 6 do 19 prowadzi się linię przez punkt 45; w ślad zatem oddalenie punktu 48 od Z jest większe niż przy innych paltotach i wynosi tu 2 cale.

Co do rękawów do Raglana patrz rysunek XXII.

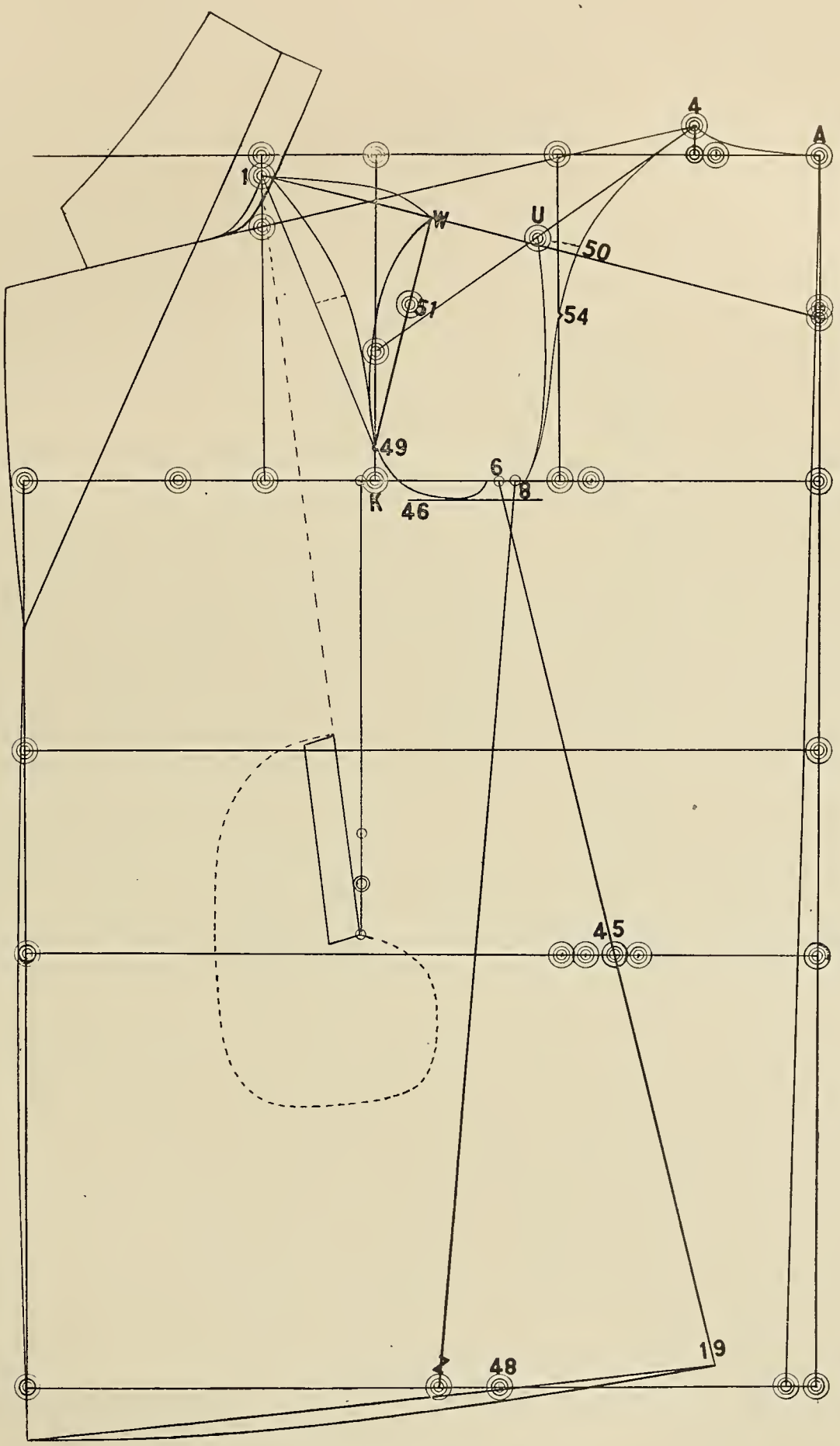

RYSUNEK XXI.

RYSUNEK XXII.

Rękaw do Raglana.

Są tu dwa kroje rękawów, a mianowicie rękaw jednolity, gdzie wierzchnia część rękawa składa się z jednego kawałka, i rękaw złożony, w którym wierzchnia część jest rozcięta, a więc składa się z dwóch kawałków. Rękawy te sporządzają się w głównych zarysach tak samo, jak zwykły rękaw, zachodzą jednak następujące różnice:

1. Rękaw jednolity tj. bez rozcięcia.

Pod formę na Raglan podkłada się kawałek czystego papieru i odznacza się na nim zapomocą radełka następującą część około ramion: od W po linii prostej do punktu 1; od 1 po linii prostej do 49 i od W przez 51 do 49. Kawałek ten wycięty przykłada się do rysunku rękawa zwykłego. Ażeby zaś wiedzieć, w którym miejscu należy ten kawałek wycięty przyłożyć, wyszukuje się najpierw punkt w ten sposób: od punktu E do H dodaje się dwa cale, a następnie prowadzi się linię prostą od A do H. Linia ta przecina linię z B wykreśloną w punkcie 51. Kawałek zatem wycięty przykłada się punktem 51 do takiego samego punktu w rękawie ale tak, aby linia tego wycięcia padła na linię H-A rękawa. Wobec tego punkt 1 wycięcia padnie u góry rękawa. Na odległość 1 i pół cala od punktu 46 w rękawie zaznacza się cięcie odpowiednio do cięcia w pasze nad punktem K. Następnie od 1 do punktu 52 dodaje się ćwierć cala, a od 1 do 53 pół cala. Potem wzdłuż linii krzywej od 52 wybiera się z formy ku środkowi, jak na rysunku; tak samo od 53 do B. To ostatnie wybranie z formy ku środkowi jest nieco wypukłe na zewnątrz, jak uwidocznione na rysunku.

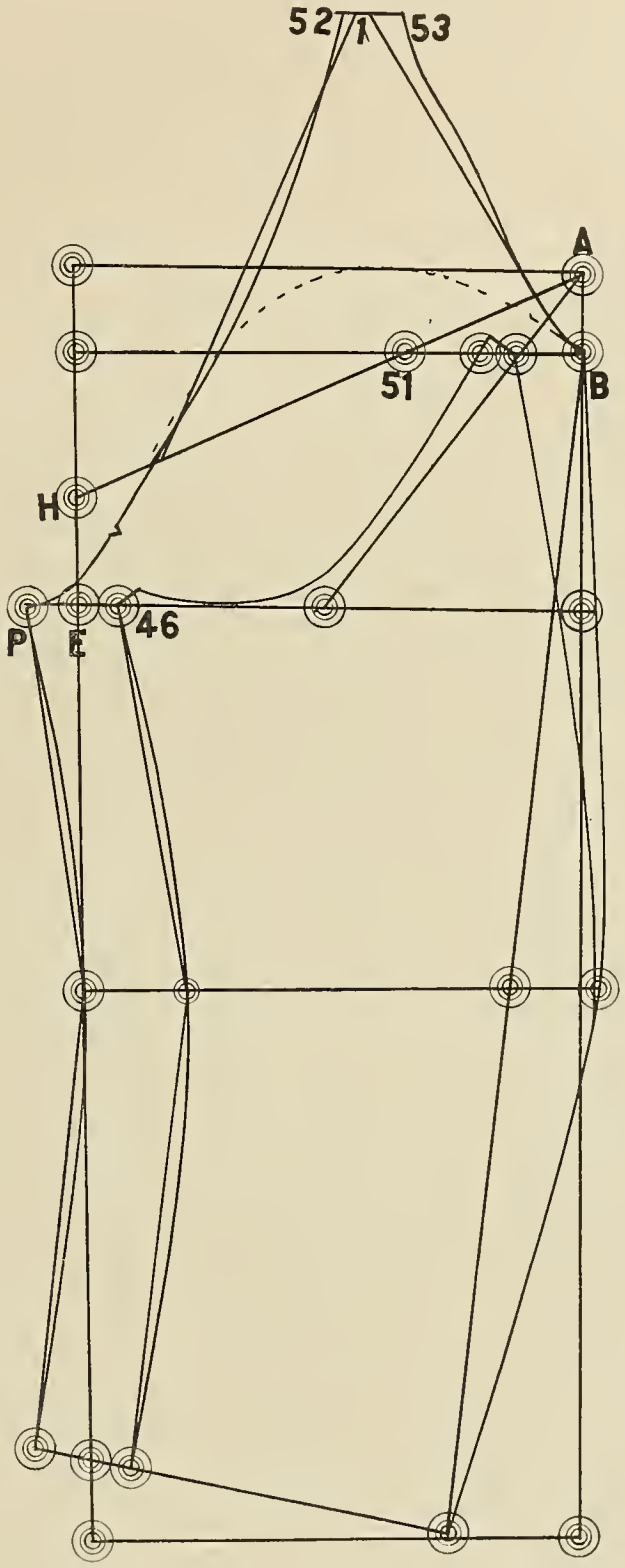

RYSUNEK XXII.

RYSUNEK XXIII.

2...Rękaw rozcięty na wierzchu.

Najpierw sporządza się formę zwykłego rękawa; następnie zaś od E ku górze odmierza się do punktu 49 długość 1 i pół cala, a to dlatego, ponieważ w rysunku Raglanu cięcie przy punkcie 49 jest oddalone od linii poziomej poniżej K tj. od głębokości pachy na 1 i pół cala. Następnie wycina się formę Raglanu i przykłada się ją do rysunku rękawa w ten sposób, by pierwsze cięcie w pasze, tj. przy punkcie 49, padło na punkt 49 rękawa a punkt 1 Raglanu padł na przedłużenie linii z punktu E. Następnie prowadzi się w rękawie linię wzdłuż linii krzywej formy Raglanu tj. od 49 do 1.

Następnie drugiem cięciem w pasze tj. od strony plec, czyli punktem 54, przykłada się do punktu B rękawa w ten sposób, by punkt 4 był od linii prostej, przez B ku górze poprowadzonej, na odległość o 1 cal mniejszą, jak punkt 4 jest od A w Raglanie. Linię B-55 połowi się w punkcie 56 i dodaje się z jednej i drugiej strony po ćwierci cala tj. do 57 i 58. Od punktu 1 i 4 odmierza się ku środkowi po trzy ćwierci cala tj. od 1 do 59 i od 4 do 60. Z punktów 59 i 60 prowadzi się do punktów 57 i 58 linię z wolnej ręki jak na rysunku. Na koniec prowadzi się z punktu 56 do końca rękawa linię połowiącą rękaw, a wzdłuż tej linii prowadzi się z obu stron na odległość po ćwierć cala linię z punktów 57 i 58.

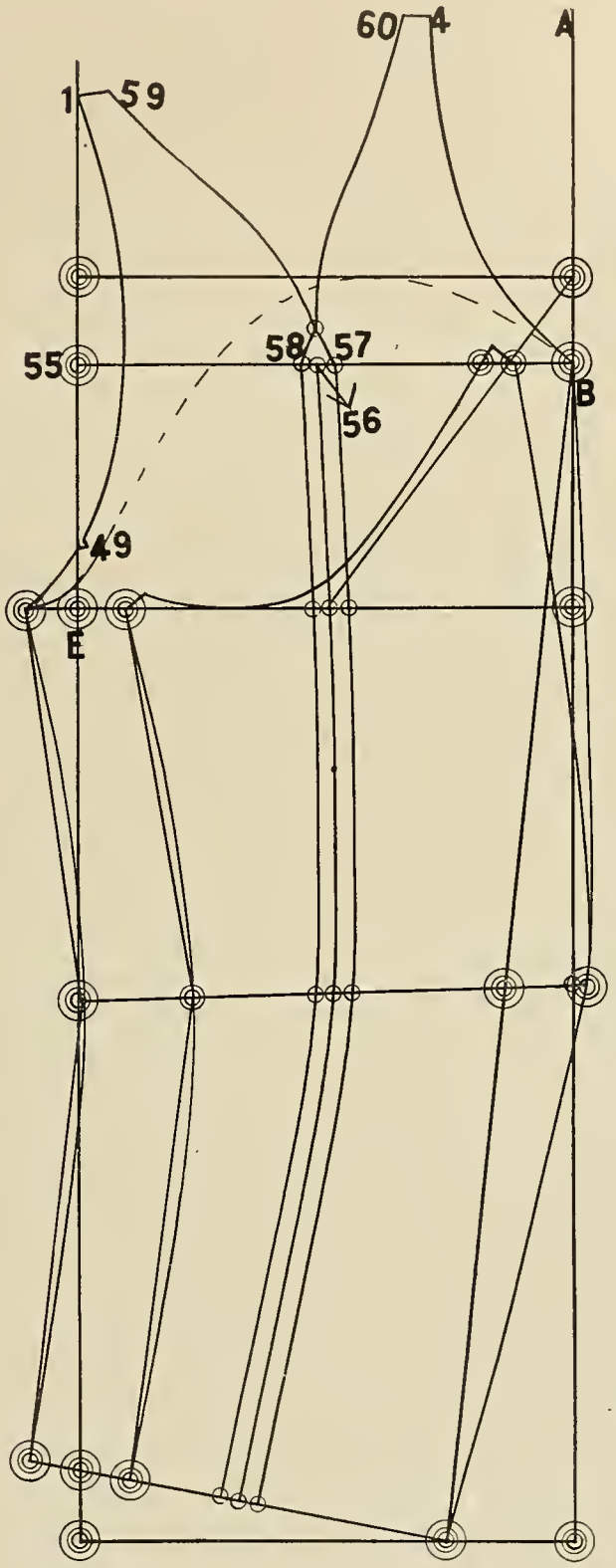

RYSUNEK XXIII.

RYSUNEK XXIV.

Żakiet zwykły.

Wymiary.

Obwód w piersiach	38 cali
Obwód w pasie	34 “
Wyższy wymiar ramion	27 “
Niższy wymiar ramion	26 i pół
Długość do talii	17 “ “
Długość o półtora cala poniżej talii	19 cali
Cała długość	39 “

Wzdłuż długości papieru prowadzi się z punktu A do B linię prostą, która mierzy tyle, ile cała długość żakietu, tj. według wzoru 39 cali. Na linii tej odmierza się z punktu A do C długość żakietu do talii, według wzoru 17 i pół cala, a od punktu C do Punktu 13 odmierza się 1 i pół cala. Z punktu A odmierza się połowę wyższego wymiaru ramion z 3-ciej tj. do punktu G, a od G do H dodaje się 5 i ćwierć cala. Następnie z punktów A, H, C, 13, B kreśli się linie poprzeczne dowolnej długości. Na linii, z punktu 13 wykreślonej, odmierza się do punktu 12 długość trzy ćwierci cala, od B do F długość ćwierć cala i prowadzi się linie proste od A do 12 i od 12 do F. Na linii poprzecznej z H wykreślonej odmierza się połowę obwodu w piersiach tj. według wzoru 19 cali: a mianowicie od przecięcia linii, z H wykreślonej, przez linię A-12 aż do I. Linię tę przedłuża się od I do J o 3 i pół cala. Przykładając zaś krótsze ramię kąta do linii J-H, rysuje się z punktu J wzdłuż dłuższego ramienia linię ku dołowi dowolnej długości. Na linii z H wykreślonej odmierza się połowę niższego wymiaru ramion, według wzoru 13 i ćwierć cali, tj. linię począwszy od punktu przecięcia linii z H wykreślonej przez linię A-12 aż do K. Linię tę połowi się w punkcie L. Do linii H-L dodaje się 1 cal tj. linię L-M. Z punktów M i K prowadzi się ku górze linię dowolnej długości i to według kąta krawieckiego, przykładając jedno jego ramię dokładnie do linii H-J. Linie te przecinają linię poprzeczną, z punktu A wykreśloną, w punktach N i O. Do linii N-O dodaje się poza punkt O długość 3 i pół lub 3 i trzy ćwierci cali tj. linię O-P. Z punktu P rysuje się podług kąta linię prostą ku dołowi, która przecina linię, z H wykreśloną, w punkcie Q. Przykładając kąt do linii Q-P, odmierza się na niej od Q do R połowę wyższego wymiaru ramion z 2 giej, według wzoru 13 i pół z 2-giej i dodaje się do tego ku górze pół cala lub więcej, tj. linię od R do 1, ale tylko w tym wypadku, jeśli mężczyzna trzyma się prosto; gdy zaś figura męczyzny jest pochyłą, to wtedy dodaje się mniej, albo wcale nic. Wynalezienie punktu 1 w drugi sposób, patrz przy rysunku marynarki lub paltotą!

Linię A-H połowi się w punkcie 2 i prowadzi się linię prostą od 2 do 1. Na linii poprzecznej, z A wykreślonej, odmierza się połowę szerokości w piersiach z 6-tej, według wzoru 19 ze 6-tej, tj. linię A-S, do której dodaje się pół cala tj. linię S-3. Z punktu 3 zapomocą kąta rysuje się linię ku górze na 1 cal długą, tj. linię od 3 do 4. Z punktu A do 4 prowadzi się linię z wolnej ręki.

Na linii K-O odmierza się linię 5 cali długą, tj. linię K-T a potem prowadzi się od punktu 4 do T linię prostą. Linia ta przecina linię M-N w punkcie 5. Do linii 4-5 dodaje się trzy ćwierci cala tj. linię 5-U i kreśli się linię krzywą od 4 do U Linię M-N połowi się w punkcie 54 na cięcie. Od 54 do V odmierza się 1 cal, następnie od 5 do C prowadzi się linię prostą. Od punktu E do 14 odmierza się połowę wymiaru piersi ze 16-tej i długość tę powiększa się o 1 cal. Potem odmierza się długość linii E-14, długość tę przenosi się do punktu F i powiększa się ją o ćwierć cala: w ten sposób powstaje linia F-Z. Od 14 prowadzi się do Z linię prostą, a od V do 14 linię z wolnej ręki.

Na linii od 1 do 2 poprowadzonej odmierza się z punktu 1 do W linię o pół cala krótszą od linii 4-U, a następnie z punktu W prowadzi się linię krzywą przez 1. Prowadzi się również linie krzywe przez punkty W-T na pół cala powyżej X tj. do punktu 6. Linię krzywą, przez V poprowadzoną, przedłuża się o trzy ćwierci cala tj. od V do 7. Na linii V-7 odmierza się linię V-8 na ćwierć cala i prowadzi się linie krzywe od U do 8, a potem od punktu D, oddalonego od punktu 7 o ćwierć cala lub mniej, również linię krzywą do 6. W pośrodku linii M-N tj. przy punkcie 54 robi się jedno cięcie, w wysokości zaś 1 cala od K drugie cięcie.

Długość linii J-I wynosi według wzoru 3 i pół cali. Odmierza się zatem na następnej linii poprzecznej długość o ćwierć cala mniejszą, tj. 3 i ćwierć cali czyli linię 10-11. Następnie odmierza się linię 14-E; długość jej wynosi według wzoru 2 i pół cali; przykłada się więc kąt w punkcie 11-tym punktem kąta, na którym wypada 2 i pół cali i od tego punktu 11 na rysunku odmierza się w kierunku ku 9 resztę połowy wymiaru w pasie. Ponieważ połowa wymiaru w pasie wynosi 17 cali, przeto punkt na rysunku, na który pada punkt kąta 17 cali, zaznacza się na rysunku nowym punktem, tu 9. Oddalenie punktu 14 od 9 dzieli się na trzy równe części, z których jedna jest przeznaczona na rybkę, a dwie na wycięcie.

Od M do X odmierza się połowę obwodu w piersiach z 12-tej według wzoru 19 z 12-tej. Przykładając kąt w punkcie 15, odmierza się połowę wymiaru w pasie z 4-tej, według wzoru 17 z 4-tej, i w ten sposób otrzymuje się punkt 16; następnie przesuwając kąt po linii od 15 do 9, odmierza się na niej znowu połowę obwodu w pasie z 4-tej, a wtedy drugi koniec kąta padnie na punkt 17. Oddalenie punktu 16 od 17 oznacza szerokość rybki.

Teraz prowadzi się linie proste od X do 16 i od X do 17, a potem linie te przedłuża się w klin ku dołowi do punktu 18.

Z punktu D prowadzi się do 15 linię krzywą. Na odległość pół cala poniżej linii, poprowadzonej z punktu 13 przez 12 wyszukuje się punkt 29, który jest od linii, idącej na dół przez 14 i 28, na taką samą odległość, na jaką znajduje się punkt 14 od 15. Punkt 29 jest punktem spotkania się spodnicy żakieta z przodkiem. Poniżej punktu 29 na odległość 9 cali zaznacza się drugi punkt tj. 30, który również od linii, przez 14-28 i 31 poprowadzonej, jest na taką samą odległość, jak punkt 14 od 15, a następnie rysuje się wzdłuż jednego ramienia kąta linię od 29 do 30, a wzdłuż drugiego ramienia linię poprzeczną od punktu 29. Do linii 30-31 dodaje się pół cala tj. linię 31-Y, a następnie od punktu 15 przez Y prowadzi się linię prostą poniżej F. Linię 30-Y przedłuża się do 32 o trzy ćwierci cala, z punktu zaś 29 rysuje się przez 32 aż do spotkania się z linią prostą, tj. do punktu 33 linię krzywą z wolnej ręki, Oddalenie punktu 33 od 29 jest większe o pół cala od długości linii 28-Z. Długość linii 34-35 równa się wymiarowi pół obwodu w piersiach z 8-mej, według wzoru 19 z 8-mej. Od 29 do 18 rysuje się jedną linię prostą, a od 18 przez 35 drugą. Z punktu 29 wykreśla sią środkiem pomiędzy linią 29-18 a linią prostą, poniżej z punktu 29 wykreśloną, linię krzywą przez punkt 35. Przykładając krótsze ramię kąta do linii 33-29 rysuje się z punktu 33 wzdłuż dłuższego ramienia linię prostą długości 7 do 8 cali albo i więcej a następ-

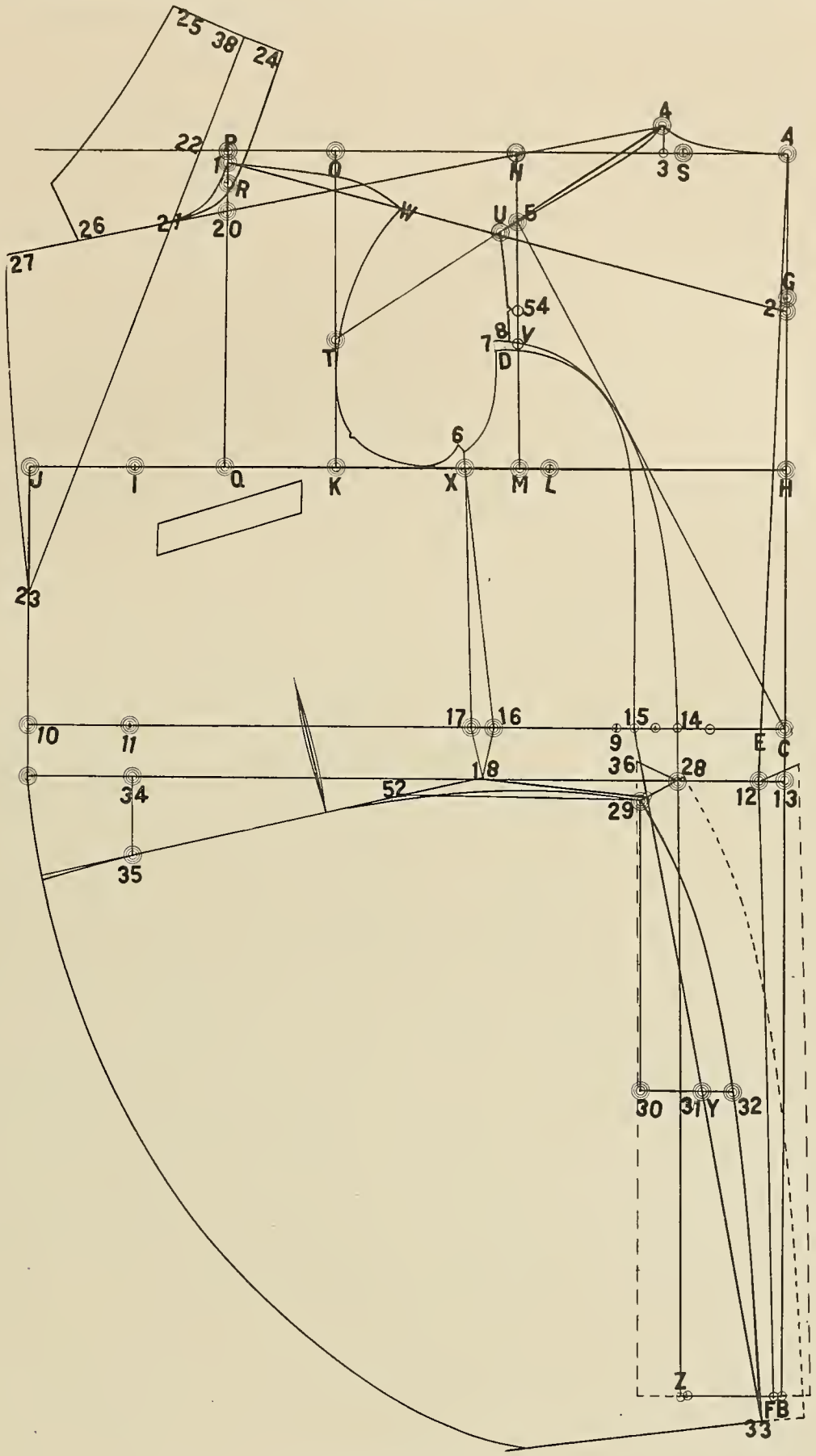

RYSUNEK XXIV.

pnie z punktu 10 prowadzi się na dół linię najpierw prostą, a potem zaokrągloną, jak na rysunku.

Na kontra-fałdy dodaje się w materyale 1 cal lub więcej, kontra-fałdy wykreskowane na rysunku. Na linii P-Q odmierza się od P długość 1 i ćwierć cala tj. linię P-20; gdy kołnierz stosownie do mody jest dłuższy, to odmierza się nieco niżej. Z punktu 4 przez 20 prowadzi się linię prostą do 27. Oddalenie punktu 27 od 21 zależne jest od szerokości klapy żakieta, a to stosownie do panującej mody. Od punktu 27 do 23 prowadzi się linię z wolnej ręki. Od P do 21 linia krzywa z wolnej ręki. Na odległość jednego cala od 1 zaznacza się punkt 22 i przez ten ostatni punkt i przez 21 prowadzi się w jedną i drugą stronę linię prostą. Z punktu 24 prowadzi się z wolnej ręki przez R do 21 linię krzywą na pełny kołnierz, ale tak, aby ta linia była od punktu 22 na oddalenie 1 i ćwierć cala. Jest to szerokość słupka kołnierza. Oddalenie punktu 1 od 24 w kołnierzu jest takie samo, jak od 4 do A, zwiększone jednak o ćwierć cala. Szerokość kołnierza tj. długość linii 38-25 wynosi około 2 i ćwierć lub 2 i pół cala. Przez 25 i 26 prowadzi się z wolnej ręki linię na wycięcie kołnierza przy klapie żakieta.

Przykładając jedno ramię kąta do punktu 21, ale tak, aby drugie ramię padło wzdłuż linii 35-18, rysuje się od tej ostatniej linii wzdłuż kąta linię prostą na rybkę. Głębokość rybki wynosi 4 cale lub więcej.

Kieszeń rysuje się, jak przy zwykłej marynarce.

Wykrojenie formy:

Spodnią część rysunku przykłada się do czystego papieru i prowadzi radełkiem wzdłuż linii od 29-32 do 33, a potem od 29 przez 52 do 35; na wykrojenie spodnicy zaś: od A-E-F; 4-U-8; 8-14-Z; 7-15-29; 29-18; 18-35; reszta widoczna na rysunku.

RYSUNEK XXV.

Żakiet na ludzi otyłych.

Wymiary.

Obwód w piersiach	41 cali
Obwód w pasie	42 "
Wyższy wymiar ramion	29 "
Niższy wymiar ramion	28 i pół
Długość do talii	17 cali
Długość o 1 i pół cala poniżej talii	18 i pół
Cała długość	38 cali

Rysunek ten w głównych zarysach taki sam, jak rysunek zwykłego żakieta, zachodzi tylko różnica w pasie.

Ponieważ obwód w pasie jest większy od obwodu w piersiach, przeto aby odmierzyć normalny obwód w pasie zmniejsza się obwód w piersiach o 4 cale; obwód w piersiach wynosi według wzoru 41 cali; długość tę zmniejsza się więc o 4 cale, pozostaje zatem 37 cali, z czego połowa wynosi 37 półcalówek czyli 18 i pół cali. Te 18 i pół cali odmierza się z drugiej od punktu 10 do punktu 37. Przykładając następnie kąt do punktu 37, odmierza się w kierunku ku punktowi 10 połowę obwodu w pasie, tj. 21 z 2-giej aż do punktu J. Następnie prowadzi się linię od J przez 39 i przedłuża się ją tak, aby przecięła linię z punktu 13 wykreśloną; przecięcie to zaznacza się 40. Następnie wycina się nad małą kieszonką rybkę w odległości około 6 do 7 cali od brzegu. Stosownie do szerokości rybki należy na taką samą szerokość wyciąć z przodu żakieta kawałek między 41 a 42. Szerokość rybki zaś wynosi od ćwierć do 1 cala, a to stosownie do otyłości mężczyzny. U ludzi bardzo otyłych nie wycina się rybki pod pachą wcale, tylko rozcina się formę w tem miejscu.

Co do listewki w miejscu kieszeni z boku to umieszcza się ją na odległość około 2 i pół cali od punktu 29, tj. od 29 do 43. Wymiar kieszeni w poprzek wynosi od 10 do 11 cali. Kieszonkę małą umieszcza się na odległość 1 lub 1 i ćwierć cala od listewki; szerokość kieszonki wynosi 4 cale lub więcej.

Kołnierz przy żakietach na ludzi otyłych jest tak samo jak przy marynarkach o ćwierć cala niższy od kołnierza zwykłego.

Na wypadek, gdy otyli trzymają się pochyło należy z punktu A poprowadzić przez G poza H ku dołowi linię krzywą na wypuklenie plec.

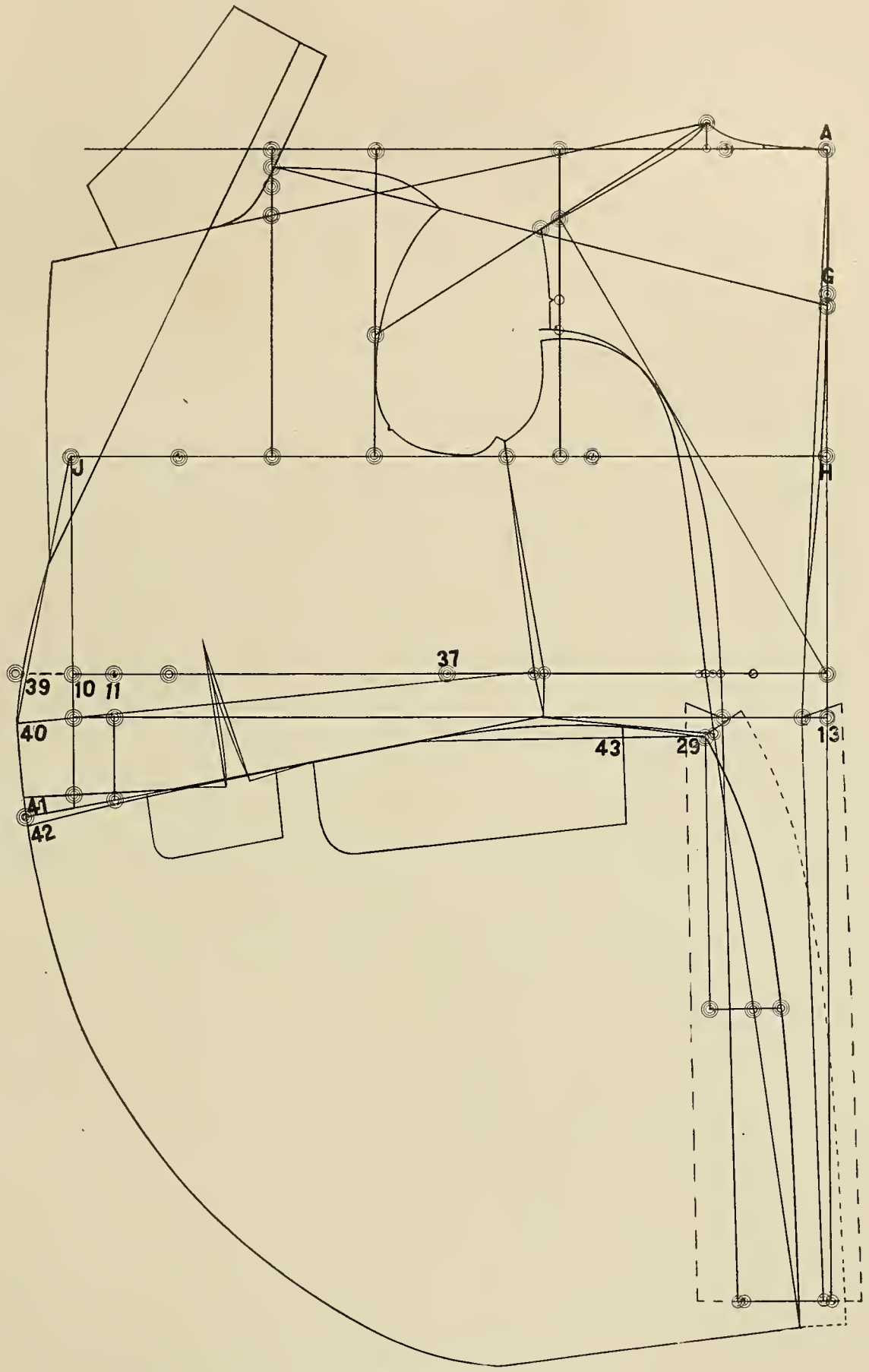

RYSUNEK XXV.

RYSUNEK XXVI.

Frak zwyczajny.

Wymiary.

Obwód w piersiach	36 cali
Obwód w pasie	32 "
Wyższy wymiar ramion	26 "
Niższy wymiar ramion	25 i pół
Długość talii	18 cali
Długość o jeden i pół cala poniżej talii	19 i pół
Cała długość	38 cali

Rysunek na frak zwyczajny wykonuje się w głównych zarysach tak samo, jak na zwykły żakiet z pewną tylko różnicą co do niektórych wymiarów a mianowicie:

Oddalenie punktu I od J wynosi tu 2 i pół cali; oddalenie punktu 11 zaś od 10 wynosi 2 i ćwierć cali. Oddalenie punktu 20 od 26 równa się połowie wymiaru w piersiach z 4-tej, według wzoru 18 z 4-tej, zmniejszone jest jednak o trzy ćwierci cala; te trzy ćwierci cala przeznacza się na wycięcie. Oddalenie punktu 26 od 44 tj. szerokość rybki wynosi trzy ćwierci cala do jednego cala.

Z punktu 44 prowadzi się linię prostą na dół aż do klapy tj. do punktu 23. Klapa we frakach jest o wiele dłuższą, jak przy marynarkach lub żakietach i sięga do samego pasa.

Do linii 34-35 tj. do wymiaru połowy wymiaru w piersiach z 8-mej dodaje się jeden i pół cala tj. linię 35-45. Z punktu 18 prowadzi się linię prostą przez punkt 45. Szerokość zewnętrznej części klapy, tj. od 44 do 46, wynosi 2 lub 2 i ćwierć cali.

Na linii, przez 45 poprowadzonej, odmierza się od 47 do 48 na półcalówkach połowę obwodu w pasie, według wzoru 16 półcalówek. Oddalenie punktu 33 od 49 równa się połowie obwodu w piersiach z 3-iej, według wzoru 18 z 3-iej, jednakowoż jest zwiększone o ćwierć cala lub o pół cala. Od punktu 47 do 48 prowadzi się linię prostą. W końcu prowadzi się linię krzywą z wolnej ręki po linii 48-45 poza punkt 47 i w sposób na rysunku wskazany do punktu 49. Na klapę prowadzi się linię przez 46 do 48.

Reszta rysunku tej formy jak przy zwykłym żakiecie.

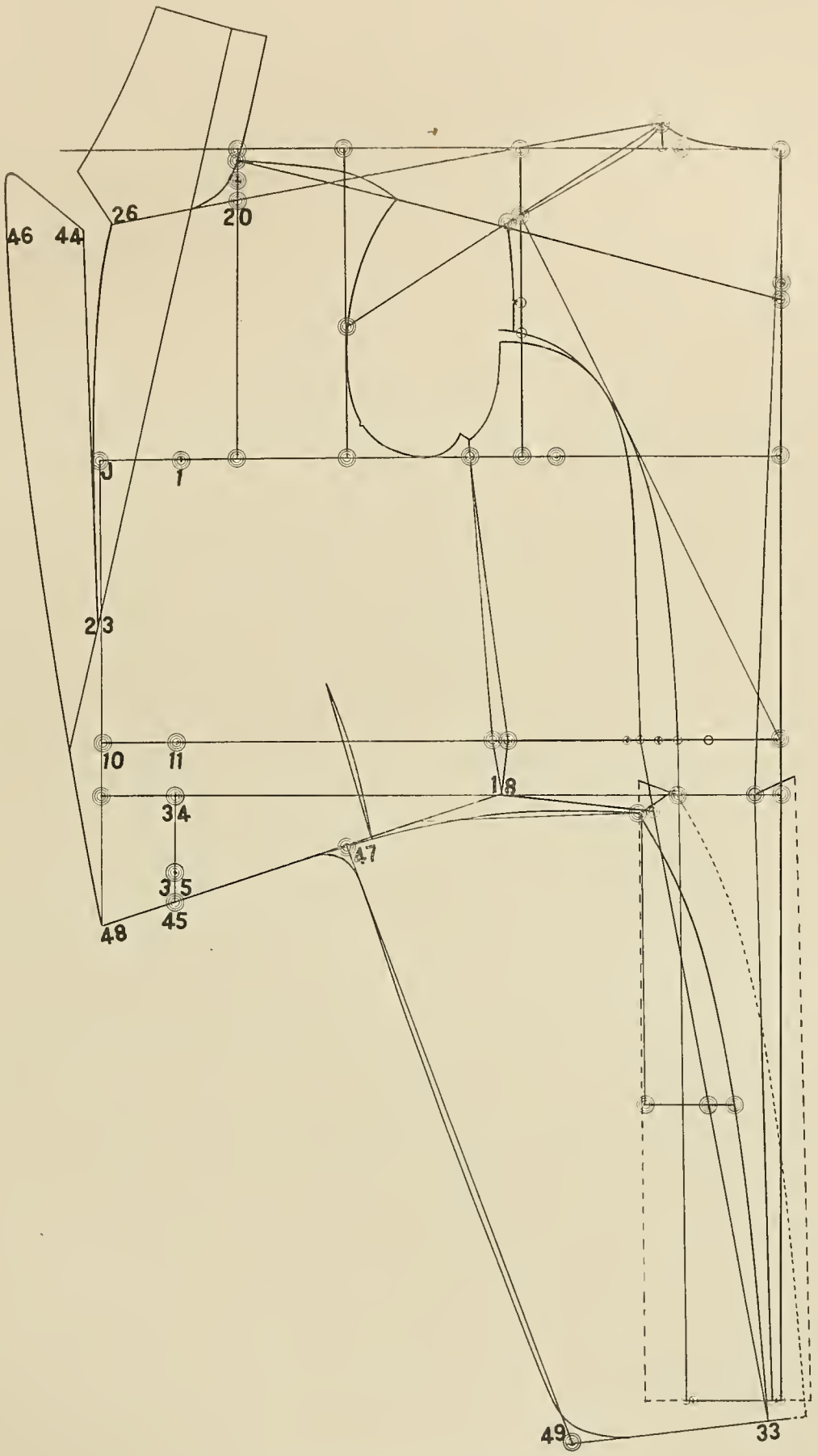

RYSUNEK XXVI.

RYSUNEK XXVII.

Frak francuski.

Wymiary.

Obwód w piersiach	35 cali
Obwód w pasie	31 “
Wyższy wymiar ramion	25 i pół
Niższy wymiar ramion	25 cali
Długość do talii	17 i pół
Długość o 1 i pół cala poniżej talii	19 cali
Cała długość	38 “

Rysunek taki sam jak na frak zwyczajny. Różnica polega jedynie na tem, że klapę, której zewnętrzna część nazywa się rabatą, rozcina się ku dołowi. Nadto od punktu 50 ku 34 odmierza się jeden cal tj. od 50 do 51. Następnie od 44 przez 51 prowadzi się na dół linię prostą. Długość lini 34-35 równa się połowie obwodu piersi z 8-ej, do czego dodaje się 2 cale aż do 45, szerokość zaś rabaty u góry wynosi 2 i ćwierć lub więcej cali, a na dole 2 cale.

Oddalenie punktu 47 od 48 wynajduje się tak samo, jak przy fraku zwyczajnym tj. połową obwodu w pasie na półcalówkach.

Reszta rysunku w ten sam sposób, jak przy fraku zwyczajnym.

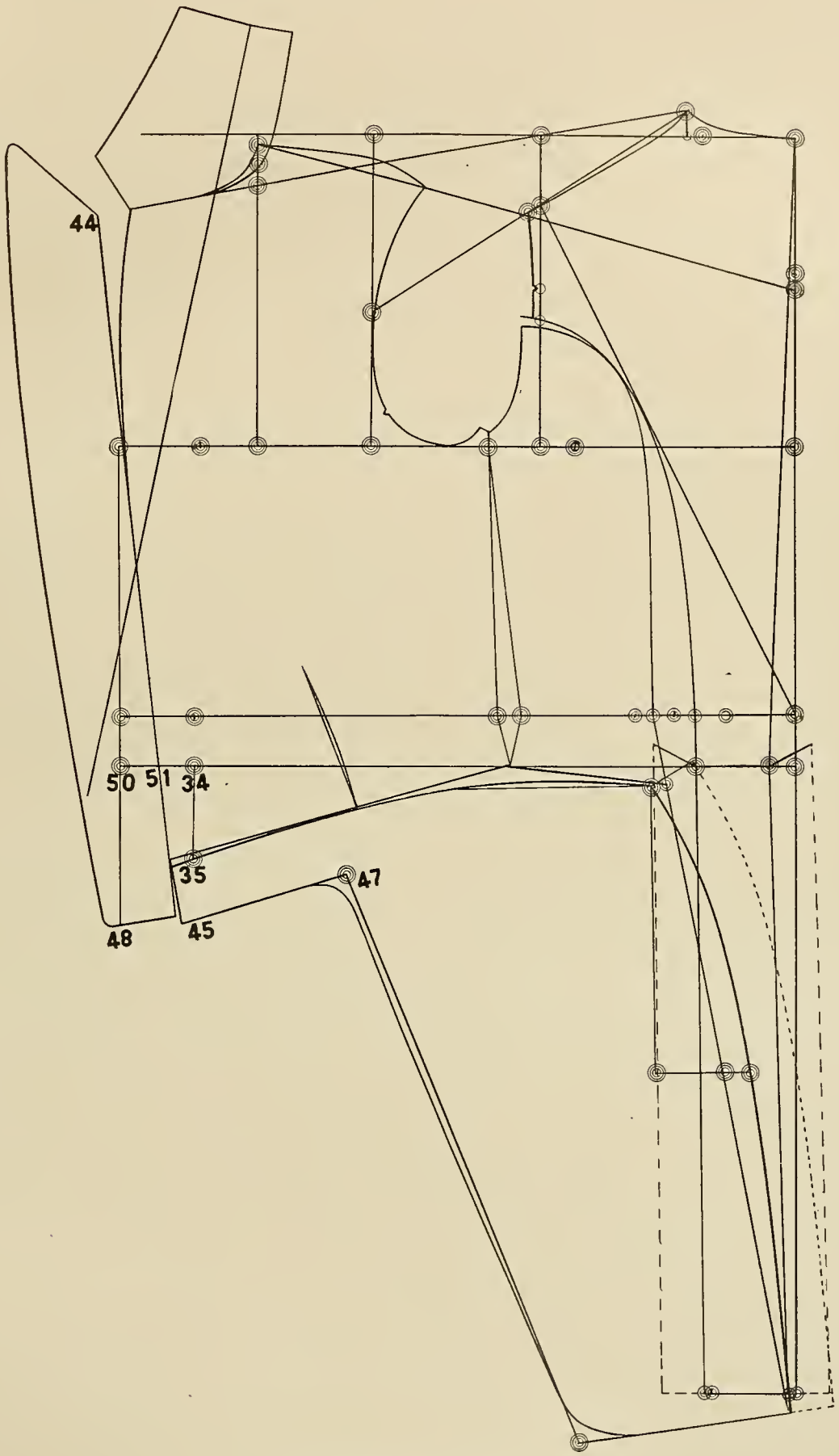

RYSUNEK XXVII.

RYSUNEK XXVIII.

Surdut dwurzędowy.

Wymiary.

Obwód w piersiach	40 cali
Obwód w pasie	36 "
Wyższy wymiar ramion	28 i pół
Niższy wymiar ramion	28 cali
Długość do talii	18 "
Długość o 1 i pół cala poniżej talii	19 i pół
Cała długość	40 cali

Rysunek w głównych zarysach taki sam, jak rysunek na frak; zachodzą tu tylko następujące różnice, a mianowicie:

Oddalenie punktu I od J wynosi 2 i pół cala, od 10 do 11 zaś 2 i ćwierć cala. Z punktu J prowadzi się linię prostą na dół. Oddalenie punktu 20 od 24 równa się połowie obwodu z piersi z 4-ej, zmniejszonej jednak o trzy ćwierci cala. Oddalenie punktu 26 od 44 wynosi trzy ćwierci cala lub 1 cal. Od punktu 44 prowadzi się linię przez 10 do 48. W spodnicy od punktu 31 do Y dodaje się ćwierć cala, od Y do 32 zaś trzy ćwierci lub 1 cal.

W żakiecie prowadzi się z punktu 29 linię krzywą powyżej linii prostej 29-52, jak uwidocznione na rysunku żakieta; w surducie zaś przeciwnie: linię tę krzywą prowadzi się poniżej linii 29-52, zresztą jak uwidocznione na rysunku.

Długość spodnicy z przodu tj. od punktu 57 do 53 jest o pół cala większa niż długość z tyłu, tj. oddalenie punktu 29 od 33; odmierza się zatem oddalenie punktu 29 od 33 i przenosi się ją do punktu 57, dodaje się do tego wymiaru pół cala i wtedy zaznacza się punkt 53. Od punktu 44 dodaje się trzy i ćwierć cala. Oddalenie punktu J od 55 wynosi 3 i pół cala, od 10 do 56 zaś 3 cale, tak samo od 48 do 57. W końcu prowadzi się linię z wolnej ręki przez 46-55-56 do 57. Przy punkcie 57 wycina się z góry ze spodnicy ćwierć cala lub więcej.

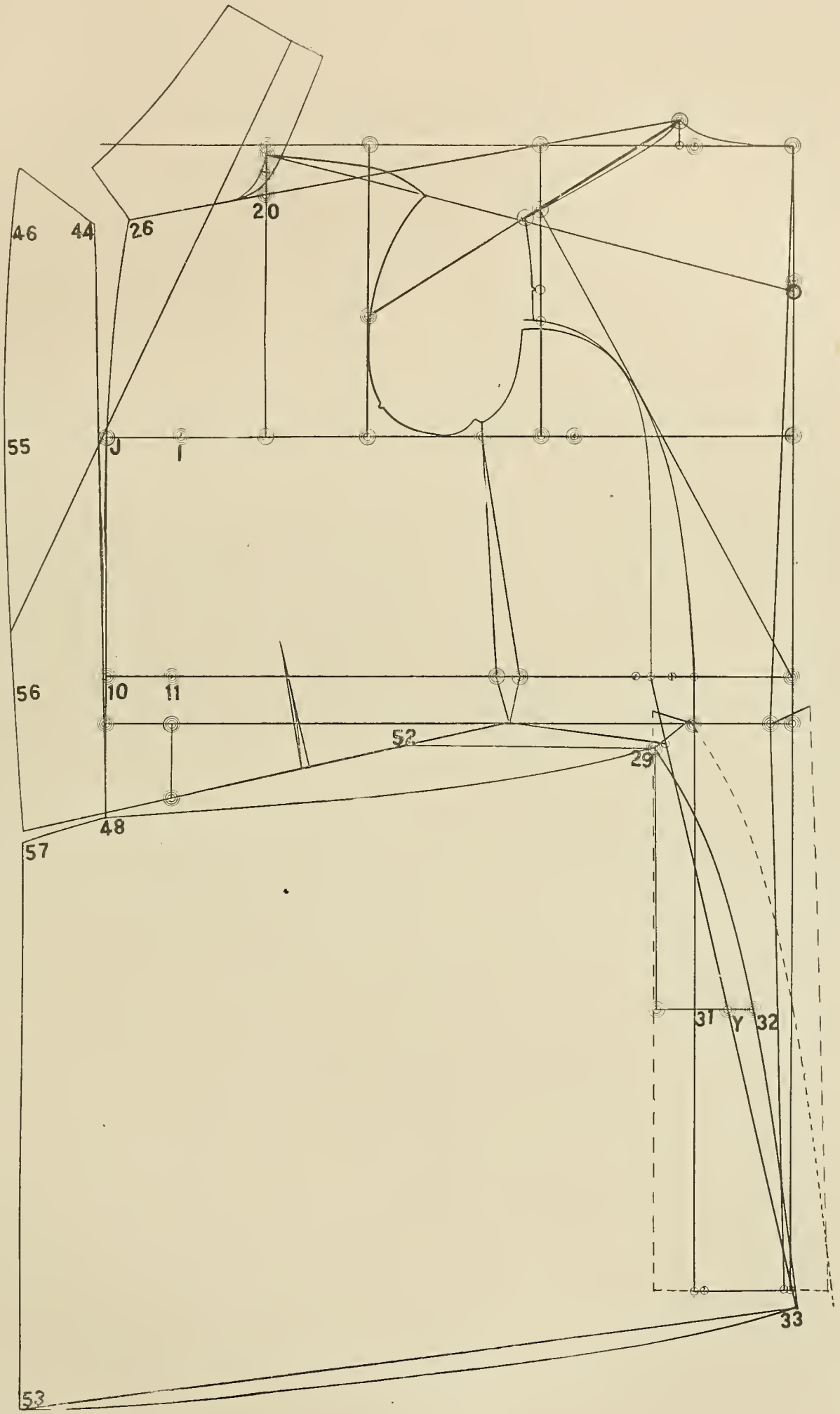

RYSUNEK XXVIII.

RYSUNEK XXIX.

Palto szlacheckie (Paddock).

Wymiary.

Obwód w piersiach	41 cali
Obwód w pasie	38 “
Wyższy wymiar ramion	29 “
Niższy wymiar ramion	28 i pół
Długość do talii	18 cali
Długość o 2 cale poniżej talii	20 “
Cała długość	45 “

Rysunek ten sporządza się w przedniej części jak na palto zwykłe, w tylnej zaś części jak na fraki. Zachodzą tu tylko pewne różnice, a manowicie:

Oddalenie punktu I od J wynosi tu 4 i pół cala, tak samo 4 i pół cala od 10 do 11. Oddalenie punktu 34 od 35 równa się połowie obwodu w piersiach z 8-ej, według wzoru 20 i pół z 8-ej. Przykładając kąt do linii 38-35 rysuje się linię prostą wzdłuż drugiego ramienia od 28 do 30 na 9 cali długą. Odległość punktu E od 14 równa się połowie wymiaru w piersiach ze 6-ej. Z punktu 29 prowadzi się do punktu 18 wzdłuż linii, wychodzącej z punktu 13 do 34 linię jak na rysunku. Oddalenie tej linii dolnej od górnej wynosi ćwierć cala. Do odległości punktu 30 od 31 dodaje się pół cala. Z punktu 15 prowadzi się nadół przez 31 linię prostą. Oddalenie punktu 31 od Y wynosi 1 i pół cala. Z punktu obok 38 i 29 prowadzi się przez punkt Y linię z wolnej ręki ku dołowi. Wymiar z przodu przedłuża się poza 53 do 59 o 2 cale.

Szerokość kontra-fałdów wynosi tu mniej więcej 3 cale, szerokość zaś kieszeni 11 do 12 cali. Umieszczenie kieszeni uwidocznione na rysunku.

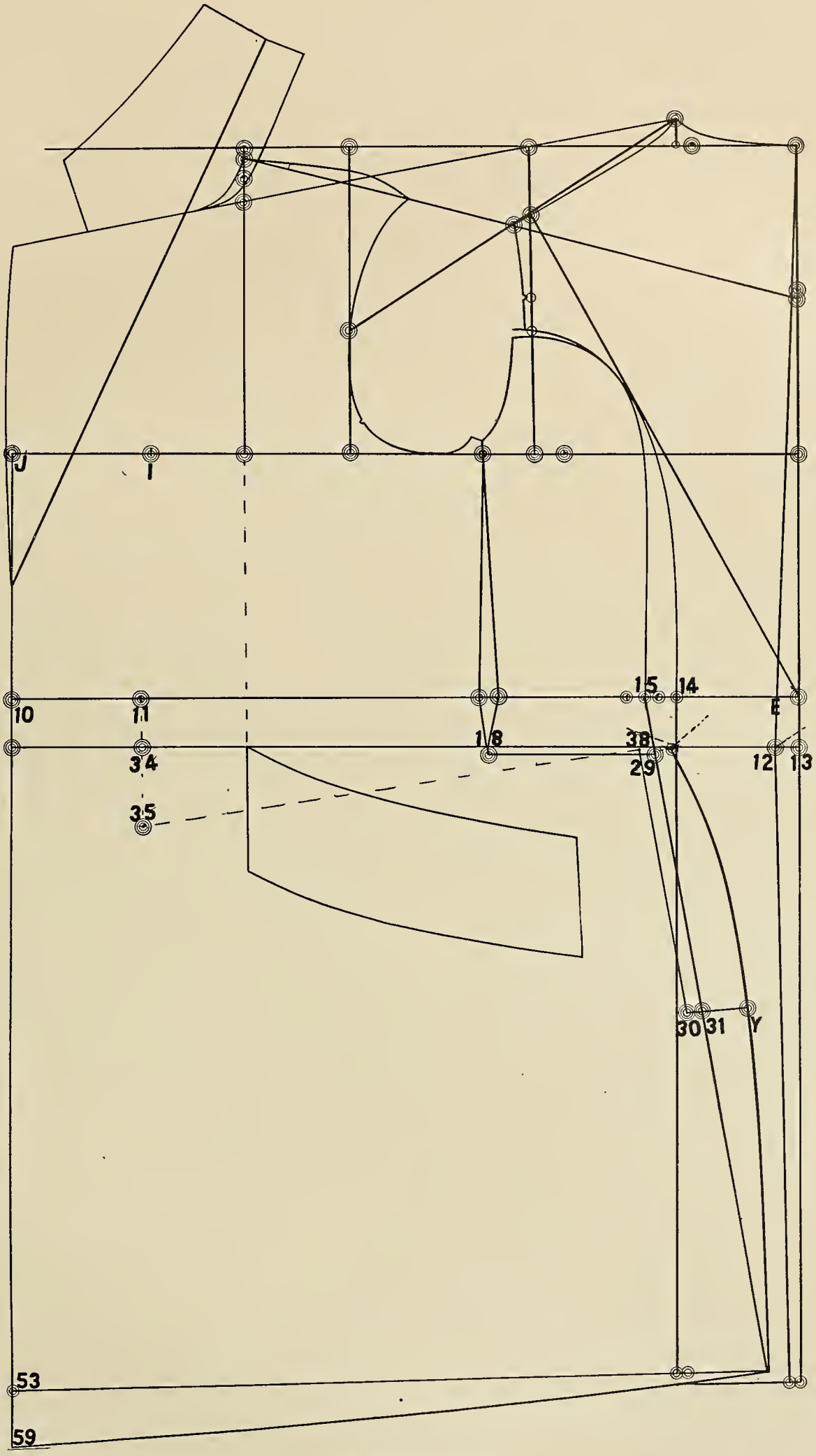

RYSUNEK XXIX.

RYSUNEK XXX.

Havelock.

Wymiary.

Obwód w piersiach	40 cali
Obwód w pasie	36 "
Obwód w siedzeniu	42 "
Wyższy wymiar ramion	28 i pół
Niższy wymiar ramion	28 cali
Długość do talii	18 "
Długość do siedzenia	25 "
Cała długość	45 "

Ponieważ strój ten nie ma rękawów, lecz w miejsce nich posiada obszerną pelerynę, a nadto zapinany jest pod samą szyją przeto różnica zachodzi przeważnie w kołnierzu i w wykrojeniu pachy. Co do reszty to rysunek ten tak z przodu, jak i z tyłu taki sam, jak na palta obszerne z małemi tylko różnicami.

Linię z M wykreśloną przedłuża się ku dołowi i odmierza się od M do 61 długość 1 i pół cala. Z punktu zaś 61 rysuje się dwie linie, a mianowicie: 61-Z i 61-19 w ten sam sposób, jak przy paltotach luźnych czyli obszernych. Następnie odmierza się od 61 do 62 długość 2 i pól cala; z punktu 62 prowadzi się linię poprzeczną, z punktu W przez T do 62 linię z wolnej ręki. W ten sposób powstaje wycięcie pachy.

Na rysunku tym przedstawiony jest inny rodzaj pachy, a mianowicie nieco szerszej od pachy zwykłej. Pachę szerszą wycina się wtedy, jeżeli ktoś chce mieć havelock o wąskich ramionach. Aby wynaleść punkt, od którego pacha ta się zaczyna, połowi się linię P-O i poniżej środka tej linii zaznacza się punkt X, a następnie od tego punktu prowadzi się linię z wolnej ręki do 62 jak na rysunku.

Rysunek peleryny.

O jedną ósmą cala poniżej linii poprzecznej, z punktu A przez P wykreślonej, zaznacza się punkt 63 o ćwierć cala od punktu P. Promieniem, równającym się oddaleniu punktu 63 od 64, zakreśla się łuk aż do punktu 65. Następnie prowadzi się od punktu 65 do 1 linię z wolnej ręki.

Wykrojenie zaś peleryny uskutecznia się po punktach: od 1 do 66, od 64 do 66, od 64 do 65 i od 65 do 1.

Co do kołnierza, to jest tu przedstawiony kołnierz wyklada ny, który sporządza się w ten sposób, jak inne kołnierze z zachowaniem jednak następującej różnicy:

Oddalenie punktu 1 od 20 wynosi 1 i trzy ćwierci cala; odległość 20 od 21 równa się połowie obwodu w piersiach z 4-tej zmniejszonej jednak o ćwierć cala. Od punktu 21 przez 1 prowadzi się linię prostą aż do punktu 24. Oddalenie punktu 1 od 24 jest od oddalenia punktu A do 4 o ćwierć cala większe.

Szerokość slupka kołnierza, tj. oddalenie punktu 22 od 21 wynosi 2 cale; od 24 do 38 zaś 2 i ćwierć cala. Szerokość kolnierza tj. od 38 do 25 wynosi 2 i pól cala lub więcej, od 21 do 26 zaś tylko 2 i pół cala.

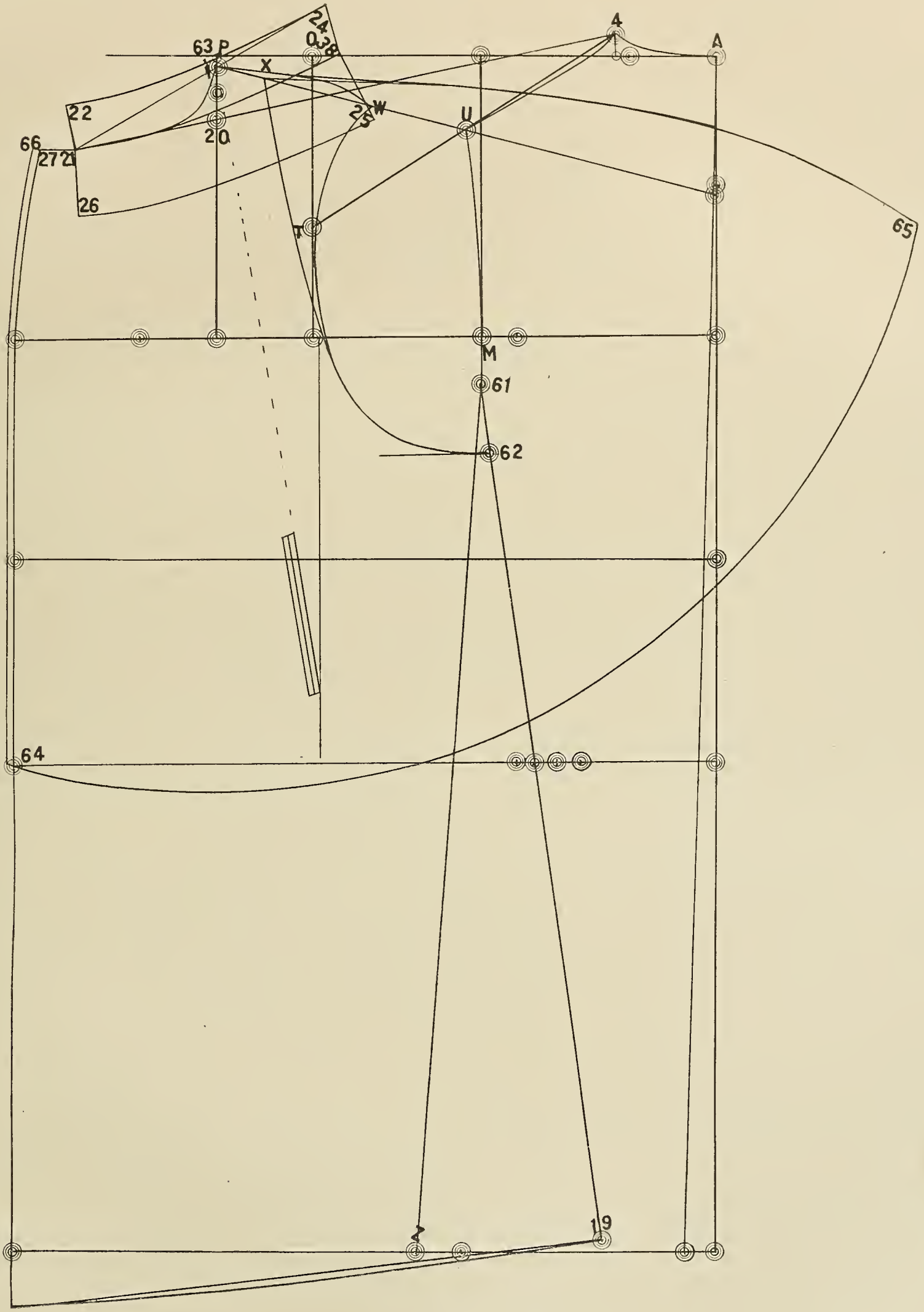

RYSUNEK XXX.

RYSUNEK XXXI.

Uniform No. 1.

Wymiary.

Obwód w piersiach	37 cali
Obwód w pasie	34 "
Wyższy wymiar ramion	26 i pół cala
Niższy wymiar ramion	26 cali
Długość do talii	17 "
Długość o 1 i pół cala niżej talii	18 i pół cala
Cała długość	28 cali

Wzdłuż papieru prowadzi się linię z punktu A do B, której długość równa się całej długości uniformu, według wzoru 28 cali. Na linii tej odmierza się z punktu A do C długość do talii według wzoru 17 cali; od punktu C do punktu 13 odmierza się 1 i pół cala. Z punktu A odmierza się połowę wyższego wymiaru ramion z 3-ciej do G, według wzoru 13 i ćwierć z 3-ciej a od punktu G do H dodaje się 5 i pół cala. Następnie kreśli się z punktów A, H, C, 13, B linie poprzeczne dowolnej długości. Na linii z punktu 13 wykreślonej odmierza się do punktu 12 długość trzy ćwierci cala, od B do F długość ćwierć cala i prowadzi się linie proste od A do 12 i od 12 do F. Od punktu przecięcia linii z H wykreślonej, przez linię prostą A-12 aż do punktu I odmierza się połowę obwodu w piersiach tj. według wzoru 18 i pół cala. Linię tę przedłuża się o 2 i pół cala tj. od I do J. Przykładając zaś krótsze ramię kąta do linii JH-rysuje się z punktu J wzdłuż dłuższego jego ramienia linię ku dołowi dowolnej długości. Na linii poprzecznej z H wykreślonej odmierza się połowę niższego wymiaru ramion według wzoru 13 cali, a to od punktu przecięcia linii, z H wykreślonej, przez linię A-12 aż do K. Linię tę połowi się w punkcie L. Do linii H-L dodaje się 1 cal tj. linię L-M. Z punktu M i K prowadzi się według kąta linie dowolnej długości ku górze, a to przykładając drugie ramię kąta ściśle do linii H-J. Linie te przecinają linię poprzeczną z A wykreśloną w punktach N i O. Do linii N-O dodaje się poza punkt O długość 3 i pół lub 3 i trzy ćwierci cala tj. linię O-P. Z punktu P rysuje się według kąta linię prostą ku dołowi, która przecina linię z H wykreśloną w punkcie Q. Przykładając kąt do linii Q-P, odmierza się na niej od Q do R połowę wyższego wymiaru ramion z 2-iej, według wzoru 13 i ćwierć z 2-iej, do czego dodaje się górze około pół cala tj. linię od R do I, ale tylko w tym wypadku, jeśli mężczyzna trzyma się prosto; gdy zaś figura mężczyzny jest pochyłą, to wtedy dodaje się mniej, albo wcale nic. Linię A-H połowi się w punkcie 2 i prowadzi się linię prostą od 2 do 1.

Na linii poprzecznej z A wykreślonej, odmierza się połowę wymiaru w piersiach ze 6-ej, według wzoru 18 i pół cala ze 6-stej. tj. linię A-S, do której dodaje się pół cala tj. linię S-3. Z punktu 3 rysuje się za pomocą kąta linię ku górze na 1 cal długą, tj. linię od 3 do 4, a następnie od A do 4 prowadzi się linię z wolnej ręki.

Na linii K-O odmierza się linię K-T, na 5 cali długą, a potem prowadzi się linię prostą od punktu 4 do T. Linia ta przecina linię M-N w punkcie 5. Do linii 4-5 dodaje się trzy ćwierci cala tj. linię 5-U, a od 4 do U prowadzi się linię z wolnej ręki. Linię M-N połowi się w punkcie 54 na cięcie. Od 54 do V odmierza się trzy ćwierci cala; następnie od 5 do C prowadzi się linię prostą. Od punktu E do 14 odmierza się długość, równającą się połowie obwodu w piersiach ze 16-stej, zwiększonej jednak o 1 cal. Odmierza się długość linii E-14 i przenosi się ją do punktu F, następnie zwiększa się tę długość linii o ćwierć cala; w ten sposób powstaje nowa linia F-Z. Od 14 prowadzi się do Z linię prostą, potem od V do 14 linię z wolnej ręki.

Na linii, od 1 do 2 poprowadzonej, odmierza się z punktu 1 do W linię o pół cala krótszą od linii 4-U, a następnie z punktu W prowadzi się linię krzywą przez punkt 1; jak niemniej prowadzi się z wolnej ręki linie krzywe przez W-T na pół cala powyżej punktu X tj. do punktu 6. Linię krzywą, przez V poprowadzoną, przedłuża się o trzy ćwierci cala tj. od V do 7. Na linii V-7 odmierza się ćwierć cala tj. linię V-8 i prowadzi się linie krzywe od U do 8, a potem od punktu 7 linię krzywą do 6. W pośrodku linii M-N tj. przy punkcie 54 robi się jedno cięcie, w wysokości zaś 1 cala od K drugie cięcie.

Linia J-I mierzy według wzoru 2 i pół cala. Na następnej zatem linii poprzecznej odmierza się 2 i ćwierć cala tj. linię od 10 do 11. Następnie odmierza się linię od 14 do E; długość jej wynosi według wzoru 2 i pół cala; przykłada się więc kąt w punkcie 11 tem miejscem, gdzie wypada 2 i pół cala i od tego punktu odmierza się w górę w kierunku do 9 resztę połowy wymiaru w pasie. Ponieważ połowa wymiaru, względnie obwodu w pasie wynosi 17 cali, przeto punkt, na który pada punkt kąta 17 cali, zaznacza się nowym punktem, tu cyfrą 9. Oddalenie punktu 14 od 9 dzieli się na trzy równe części z czego jedna część jest przeznaczona na rybkę a dwie części na wycięcie.

Od M do X odmierza się połowę obwodu w piersiach z 12-stej, według wzoru 18 i pół z 12-stej. Przykładając podziałkę kąta do punktu 15, odmierza sie połowę obwodu w piersiach z 4-tej, według wzoru 17 z 4-tej; w ten sposób powstaje punkt 16; przesuwa się znowu kąt od 15 ku 9 i w ten sam sposób odmierza się połowę obwodu w pasie z 4-tej, a drugi koniec kąta padnie na punkt 17. Oddalenie punktu 16 od 17 oznacza szerokość rybki.

Od X do 16 i od X do 17 prowadzi się linie proste i linie te przedłuża się w klin ku dołowi do punktu 18. Z punktu 7 prowadzi się do 15 linię krzywą, jak na rysunku. Na odległość pół cala poniżej linii poprzecznej, z punktu 13 przez 12 poprowadzonej, wyszukuje się punkt 29, który jest od linii, idącej przez 14 i 28 ku dołowi na taką samą odległość, na jaką punkt 14 znajduje się od punktu 15. Punkt 29 jest punktem spotkania się spódnicy uniformu z przodkiem. Poniżej tego punktu 29 na odległość 4 cali wyszukuje się drugi punkt, tj. 30, który również od linii, przez 14-28 i 31 poprowadzonej jest na taką samą odległość, jak punkt 14 od 15, następnie rysuje się wzdłuż jednego ramienia kąta linię od 29 do 30, a wzdłuż drugiego ramienia od 29 linię poprzeczną. Do linii 30-31 dodaje się 1 cal tj. od 31 do Y, a następnie od punktu 15 przez Y prowadzi się linię prostą poniżej F; linię 30-Y przedłuża się do 32 o ćwierć cala, z punktu zaś 29 rysuje się przez 32 aż do spotkania się z linią prostą tj. do 33 linię krzywą z wolnej ręki. Oddalenie punktu 33 od 29 jest większe o pół cala od długości linii 28-Z.

Długość linii 34-35 równa się połowie obwodu w piersiach z 8-mej, według wzoru 18 i ćwierć z 8-ej. Od 29 do 18 rysuje się jedną linię prostą, a od 18 przez 35 drugą linię prostą. Z punktu 29 poniżej linii prostej z 29 poprowadzonej, wykreśla się przez punkt 35 linię krzywą. Linia taka poprowadzona jest także w surducie.

Na kontrafałdy dodaje się w materjale 1 cal lub więcej; szerokość kontrafałdów oznaczona liniami wykreskowanemi.

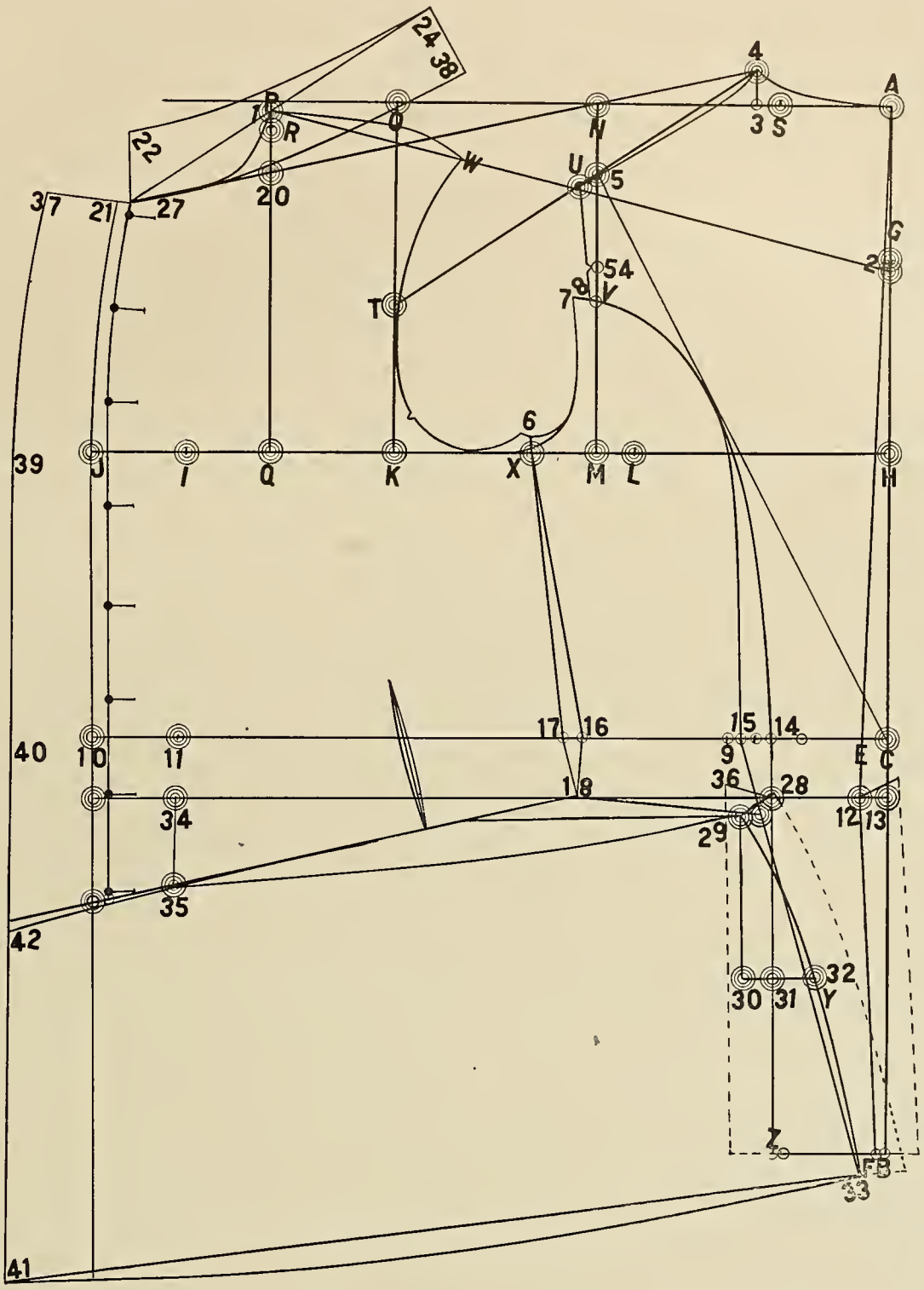

RYSUNEK XXXI.

Na linii P-Q odmierza się od P do 20 długość 1 i trzy ćwierci cala; potem z punktu 4 przez 20 prowadzi się linię prostą, przy końcu nieco ku górze zakrzywioną, aż do punktu 21. Oddalenie punktu 21 od 20 równa się połowie obwodu w piersiach z 4-tej. Od 21 do 27 odmierza się pół cala i prowadzi się z 21 do J linię z wolnej ręki, a następnie z 27 na dół wzdłuż linii 21-J-10 nową linię, na której należy umieścić dziurki od guzików. Do linii poza 21, tj. od 21 do 37 dodaje się 2 cale; tak samo od J do 39 i od 10 do 40. Następnie od 37 do 39 rysuje się linię z wolnej ręki, a od 39 do dołu według kąta. Na linii tej odmierza się z punktu 42 do 41 długość taką samą, jak od 29 do 33. Następnie punkt 33 łączy się linią z punktem 41 i wzdłuż tej linii prowadzi się z 33 do 41 linię krzywą z wolnej ręki, nie niżej jednak jak około trzy ćwierci cala od linii prostej.

Z punktu 27 prowadzi się przez 1 linię prostą do góry do 24. Oddalenie punktu 1 od 24 jest większe o ćwierć cala od długości linii krzywej, poprowadzonej z A do 4.

Wysokość kołnierza z przodu tj. oddalenie punktu 27 od 22 wynosi 2 cale, a z tyłu tj. od 38 do 24 jest większe, bo wynosi 2 i ćwierć cala. W końcu rysuje się linie z wolnej ręki na kołnierz od 24 do 22 i od 38 do 27.

Zaznaczone wycięcia, czyli rybki, rysuje się jak w zwykłym żakiecie.

RYSUNEK XXXII.

Uniform No. 2.

Wymiary.

Obwód w piersiach	36 cali
Obwód w pasie	32 "
Wyższy wymiar ramion	26 "
Niższy wymiar ramion	25 i pół
Długość do talii	18 cali
Długość do siedzenia	23 i pół
Cała długość	28 cali

Rysunek ten zupełnie taki sam, jak rysunek uniformu No. 1, z tą różnicą, że nie ma spódnicy, czyli że jest jednostajny.

Różnica między tym rysunkiem a rysunkiem uniformu No. 1 polega na dolnej części tj. poniżej linii poprzecznej od C do L-O poprowadzonej.

Z punktu A odmierza się długość poniżej talii do punktu D według wzoru 23 i pół cala. Z punktu D kreśli się według kąta linię poprzeczną. Linia ta jednak jest zupełnie zbyteczną; uwidoczniono ją tu jedynie dla całości rysunku.

Na linii z punktu C wykreślonej, odmierza się od C do E długość trzy ćwierci cala, od E do punktu 14 wymiar ze 6-tej piersi, według wzoru 18 ze 6-stej. Oddalenie punktu E od 14 wynosi tu 3 cale. Długość tę zatem przenosi się do punktu 11 w ten sposób, że punkt na kącie 3 cale przykłada się do punktu 11 na rysunku i dolicza się od tego punktu aż do punktu 9 resztę połowy obwodu w pasie, to znaczy, że punkt na kącie 16 cali padnie na punkt 9. Oddalenie między punktami 9 a 14 dzieli się na trzy równe części z czego jedna część tj. od 14 do 15 przypada na wycięcie, a reszta tj. dwie części na rybkę.

Długość linii 14-E przenosi się na dół tj. do punktu F, zwiększa się ją o 1 cal i w ten sposób powstaje nowa linia F-Z.

Od Z do 33 odmierza się 1 cal, a następnie linię tę przedłuża się poza punkt 33 aż do 43 o ćwierć cala.

Od punktu 15 odmierza się wymiar w pasie z 4-tej do punktu 16; następnie odmierza się od punktu 16 do 17 taką samą długość, jak oddalenie punktu 15 do 9. W środku pachy zaznacza się punkt X, następnie linię 16-17, połowi się i przez jej środek prowadzi się z punktu X linię prostą na dół aż do punktu 44. Z jednej i drugiej strony od punktu 44 odmierza się po 1 i ćwierć cala tj. długość linii Z-43. Punkty te oznacza się 45 i 46.

Następnie prowadzi się od 7 do 14 linię krzywą, od 14 do Z linię prostą, od 7 do 15 linię krzywą, oraz linie proste od 15 do 43, od X do 16, od 16 do 46, od X do 17 i od 17 do 45.

Poniżej linii F-47 dodaje się 1 i trzy ćwierci cala tj. od 47 do 48. Od 45 do 41 prowadzi się linię prostą, poniżej zaś między tymi samymi punktami linię nieco wypukłą.

Reszta zupełnie tak samo, jak w uniformie No. 1.

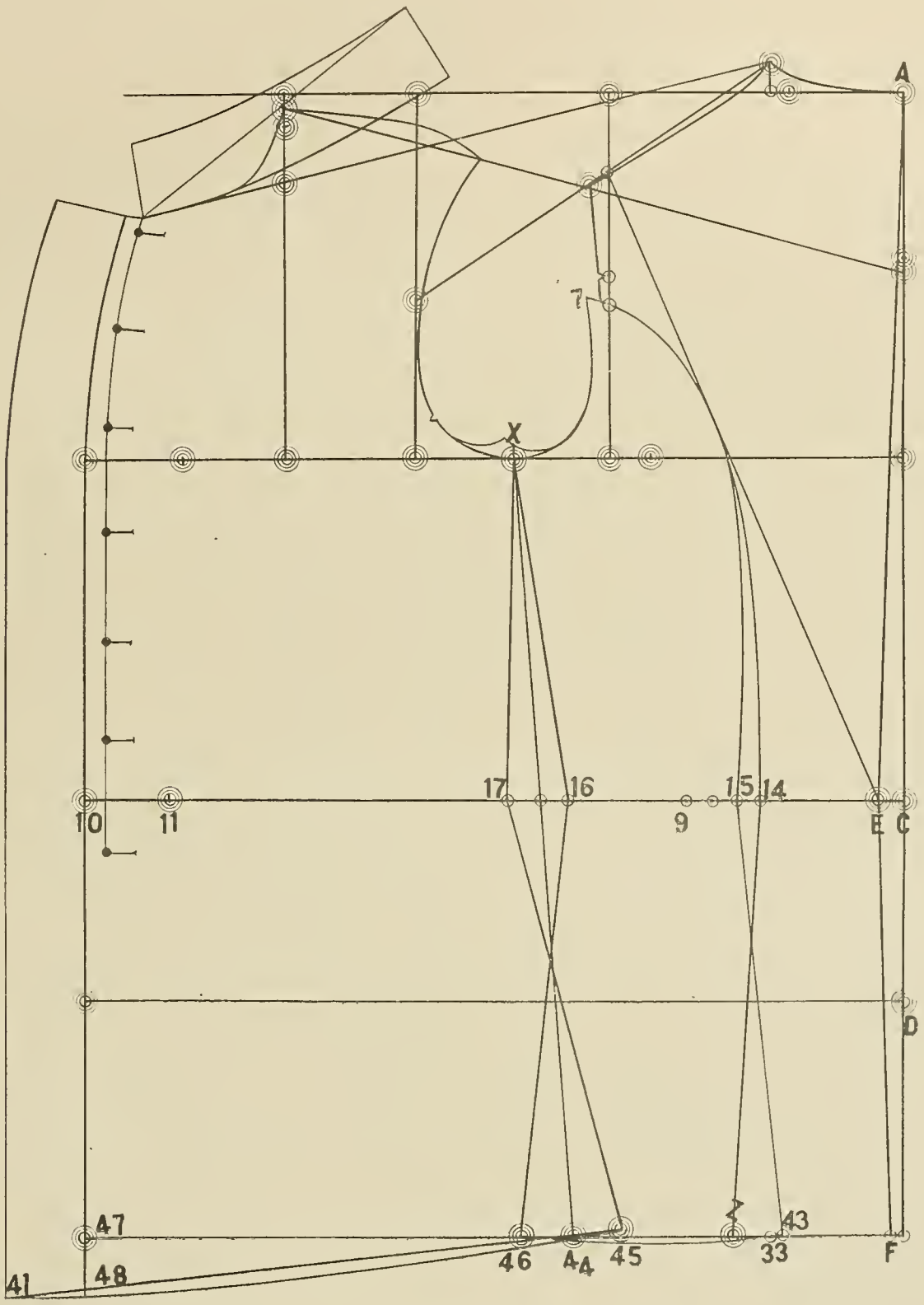

RYSUNEK XXXII.

RYSUNEK XXXIII.

Spodnie do uniformu.

Wymiary.

Obwód w pasie	34	cali
Obwód w siedzeniu	40	"
Długość na zewnątrz bez mankietów	36	"
Długość na wewnątrz	26	"
Wymiar w kolanie	19	"
Wymiar poniżej kolana	18	"
Wymiar poniżej kolana w łydce	18	i pół
Wymiar w dole nogawki	13	cali

Przednia część nogawki.

W kierunku długości papieru rysuje się linię prostą tej samej długości, co długość zewnętrzna spodni, według wzoru na 36 cali, tj. linię A-B. Na linii tej odmierza się od punktu B do C długość nogawki na wewnątrz według wzoru 26 cali. Linię B-C połowi się w punkcie D, a następnie do linii B-D dodaje się 1 cal tj. linię D-E. Linia zatem B-E wynosi wed ług wzoru 14 cali. Przykładając następnie jak najdokładniej dłuższe ramię kąta do linii A-B, rysuje się wzdłuż krótszego ramienia z punktów A, C, E, D, B linie poprzeczne dowolnej długości. Na linii poprzecznej, z punktu C poprowadzonej, odmierza się połowę wymiaru w siedzeniu półcalówkami: według wzoru wymiar w siedzeniu wynosi 40 cali; odcina się zatem na tej linii poprzecznej z C wykreślonej 20 półcalówek, tj. do punktu F, do czego dodaje się połowę wymiaru w siedzeniu z 12-stej, według wzoru 20 z 12-stej czyli linię F-G. Od G do tej linii dodaje się pół cala, a następnie trzy ćwierci cala tj. linie G-H i H-I. Linię H-C połowi się w punkcie J. Długość linii J-C wynosi według wzoru 6 i jedna ósma cali; długość tę przenosi się na dół, tj. na linię poprzeczną z B poprowadzoną i w ten sposób powstaje nowa linia B-K. Przez punkty J i K rysuje się przez całą długość spodni linię prostą L-J-K. Przykładając kąt do linii B-K, odmierza się wymiar w dole nogawki ze 6-stej według wzoru 13 ze 6-stej, a to w jedną i drugą stronę tj. od punktu K do M i do N.

Na linii A-B w odległości około 5 cali poniżej kolana tj. od punktu E zaznacza się punkt O, z którego kreśli się linię poprzeczną. Następnie prowadzi się linię prostą H-M. Linia ta przecina linię poprzeczną z E wykreśloną w punkcie Q; otóż teraz prowadzi się linię z wolnej ręki od I do Q. Przykładając jedno ramię kąta do linii C-F prowadzi się wzdłuż drugiego jego ramienia linię prostą F-R. Na linii L-R odmierza się w kierunku od L do R połowę obwodu w pasie z 4-tej, według wzoru 17 z 4-tej, tj. linię L-S. Linię tę połowi się w punkcie T i prowadzi się linię prostą T-G, oraz z wolnej ręki linie krzywe S-L, S-H. Od L do A odmierza się z 4-tej kąta połowę wymiaru w pasie tj. linię L-U; do linii H-C dodaje się poza C długość trzy ćwierci cala tj. linię C-P, a następnie prowadzi się linię krzywą U-P. Na linii Q-E odmierza się szerokość w kolanie z 3-ciej tj. linię Q-V. Od W do Y odmierza się wymiar poniżej kolana z 3-ciej, od Z do X tak samo z 3-ciej wymiar w łydce. Potem prowadzi się linię prostą od P do V, jak niemniej między tymi samymi punktami linię wypukłą, jako też z wolnej ręki linie od V do Y przez X do U, jak na rysunku.

Tylna część nogawki.

Wyciętą przednią część nogawki przykłada się do czystego papieru i uzupełnia się ją w następujący sposób: Wszystkie poprzeczne linie przedłuża się w jedną i drugą stronę. Do linii C-I dodaje się 1 cal i pół tj. linię I-3: od P do 2 dodaje się tak samo 1 i pół cala. W kolanie tj. na linii Q-V dodaje się z jednej strony i drugiej, a to od Q do 4 długość ćwierć cala, a od V do 5 długość 2 i pół cala; od Y do 13 dodaje się 2 i trzy ćwierci lub nieco więcej; od X do 14 tj. na łydkę czyli na ikrę 3 cale, tak samo od N do G; od M do 8 tylko pół cala. Do linii G-T dodaje się od punktu T ku górze połowę wymiaru w siedzeniu z 8-mej, a więc linię T-10. Następnie przykłada się kąt w punkcie 10 i odmierza się półcalówkami oddalenie punktu 10 od linii L-A, równające się połowie szerokości w pasie tj. od 10 do 11. Poza punkt 11 przedłuża się linię do punktu 12 o 1 i pół cala i rysuje się linię 12-10. Przy punkcie 11 rysuje się tak zw. rybkę w kształcie klina na szerokość mniej więcej trzy ćwierci cala do 1 cala. Głębokość rybki może wynosić 3 cale lub więcej. Przez punkty 12-2-5-13-14-G rysuje się linię z wolnej ręki. Tak samo prowadzi się z wolnej ręki przez punkty 10-I do 3, a następnie od 3 przez 4 do 8. Zwraca się uwagę na wypuklenie linii między punktem 13 przez 14 do G poprowadzonej na tak zwaną ikrę, czyli łydkę.

W górnej części rysunku dodaje się na pasek następujące długości: od S do 15 i od U do 16 po półtora cala; od 10 do 17 trzy ćwierci cala lub 1 cal, a od 12 do 18 długość półtora cala.

Wzdłuż linii krzywej od 13 przez 14 do G rysuje się drugą linię krzywą na odległość 1 cala od zapięcia, zresztą jak na rysunku.

Rysunek cholewki.

Linia od 19 do 20 równa się wymiarowi nogawki w dole; z końcowych punktów tej linii prowadzi się linie ku dołowi długości, równającej się oddaleniu punktu 13 w spodniach od punktu G tj. na długość od dołu do kolana. Punkt 21 jest na taką samą odległość od punktu 23, jak punkt 13 od 14 w spodniach. Od punktu 21 przedłuża się linię do 25 o 1 cal; od 23 do 26 o pół cala lub trzy ćwierci cala; od 22 do 27 około 2 i pół cala, a to stosownie do grubości łydek; w końcu od 24 do 28 o półtora cala. Następnie prowadzi się linie krzywe od 19 przez 25 do 26 i od 20 przez 27 do 28.

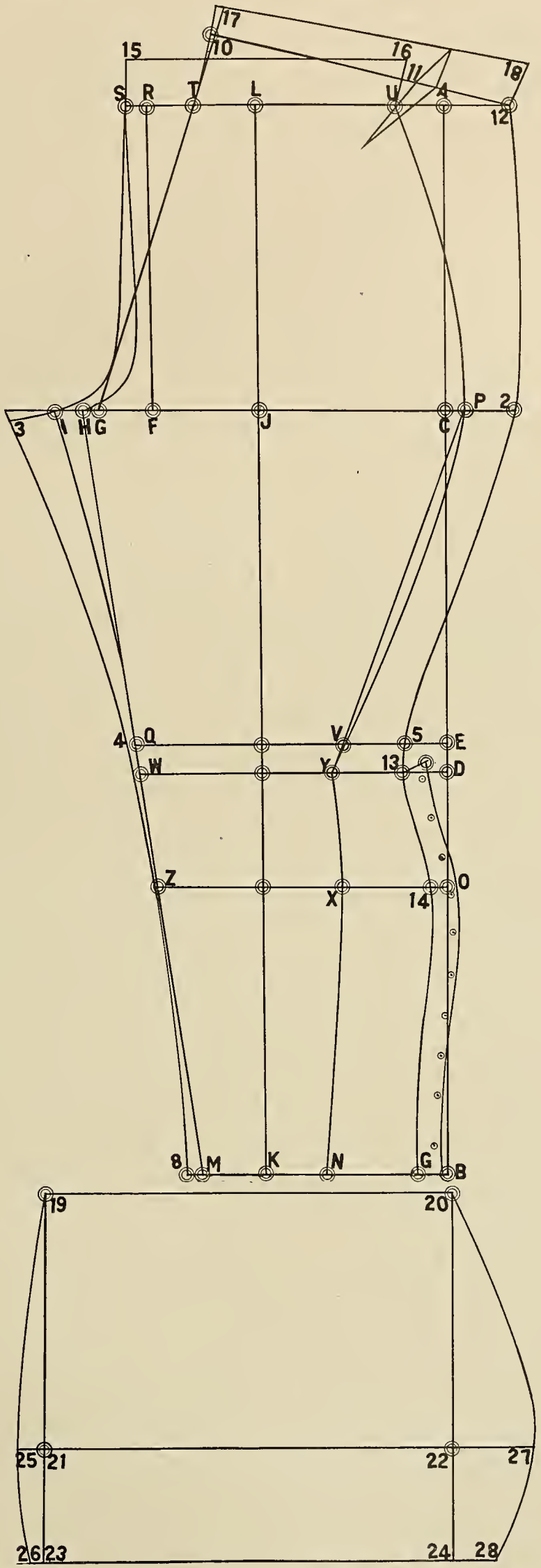

RYSUNEK XXXIII.

RYSUNEK XXXIV.

Sutanna zwykła.

Wymiary.

Obwód w piersiach	38 cali
Obwód w pasie	35 "
Wyższy wymiar ramion	27 "
Niższy wymiar ramion	26 i pół
Długość do talii	17 cali
Długość poniżej talii o półtora cala	18 i pół
Cała długość	46 cali

Wzdłuż papieru prowadzi się z punktu A do B linię tej samej długości co cała długość sutanny, według wzoru 46 cali. Na linii tej z punktu A odmierza się do C długość do talii według wzoru 17 cali; od punktu C do punktu 13 odmierza się półtora cała. Z punktu A odmierza się do G połowę wyższego wymiaru ramion z 3-ciej, a od G do H dodaje się 5 i ćwierć lub 5 i pół cali. Następnie kreśli się według kąta krawieckiego z punktów A, H, C, 13, B linie poprzeczne dowolnej długości. Na linii z punktu 13 wykreślonej odmierza się do punktu 12 długość trzy ćwierci cala i prowadzi się linie proste od A do 12 i od 12 do B. Przykładając kąt do linii z H wyprowadzonej odmierza się połowę obwodu w piersiach, według wzoru 19 cali tj. linię od przecięcia linii z H wykreślonej przez linię A-E aż do punktu 1, którą się przedłuża i 2 i pół cala tj. od 1 do J. Przykładając zaś krótsze ramię kąta do linii J-H, rysuje się z punktu J wzdłuż dłuższego jego ramienia linię ku dołowi dowolnej długości. Na linii z H wykreślonej odmierza się połowę niższego wymiaru ramion, według wzoru 13 i ćwierć cala tj. linię od przecięcia linii z H wykreślonej przez linię A-E aż do punktu K. Linię tę połowi się w punkcie L. Do linii H-L dodaje się 1 cal tj. linię L-M. Z punktu M-i K prowadzi się ku górze linie dowolnej długości, a to według kąta, przykładając jedno ramię dokładnie do linii H-J. Linie te przecinają linię poprzeczną z A wykreśloną, w punktach N i O. Do linii N-O dodaje się poza punkt O długość 3 i pół lub 3 i trzy ćwierci cali tj. linię O-P. Z punktu P rysuje się według kąta linię prostą ku dołowi, która przecina linię z H wykreśloną w punkcie Q. Przykładając kąt do linii Q-P, odmierza się na niej do Q do R połowę z 2-giej i dodaje się do tego ku górze jeszcze około pół cala tj. wyższego wymiaru ramion z 2-giej, według wzoru 13 i pół linię od R do 1, ale tylko w tym wypadku, jeśli mężczyzna trzyma się prosto; gdy zaś figura mężczyzny jest pochyłą, to wtedy dodaje się mniej, albo wcale nic. Linię A-H połowi się w punkcie dwa i prowadzi się linię prostą od 2 do 1.

Na linii poprzecznej z A wykreślonej odmierza się połowę szerokości w piersiach ze 6-tej, według wzoru 19 ze 6-tej, tj. linię A-S, do której dodaje się pół cala tj. linię S-3. Z punktu 3 rysuje się zapomocą kąta linię ku górze na 1 cal długą tj. linię od 3 do 4. Od A do 4 kreśli się linię z wolnej ręki.

Na linii K-O odmierza się linię K-T na 5 cali długą, a potem prowadzi się linię prostą od punktu 4 do T. Linia ta przecina linię M-N w punkcie 5; od 4 do 5 wybiera się z formy linię krzywą. Do linii 4-5 dodaje sią trzy ćwierci cala tj. linię 5-C. Linię M-N połowi się w punkcie 54 na cięcie. Od 54 do V odmierza się jeden cal; od 5 do C następnie prowadzi się linię prostą. Od punktu E do 14 odmierza się ze 16-tej połowę obwodu piersi i długość tę zwiększa się o ł cal. Długość linii E-14 zwiększa się o ćwierć cala i przenosi się ją do punktu B i w ten sposób powstaje nowa linia B-Z. Z punktu 14 prowadzi się do Z linię prostą, a od V do 14 linię z wolnej ręki.

Na linii, od 1 do 2 prowadzonej, odmierza się z punktu 1 do W linię o pół cala krótszą od linii 4-C, a następnie z punktu W prowadzi się linię krzywą przez punkt ł; jak niemniej prowadzi się linie krzywe przez W-T na pół cala powyżej X tj. do punktu 6. Linię krzywą, przez V poprowadzoną, przedłuża się o trzy ćwierci cala tj. od V. do 7. Na linii V-7 odmierza się V-8 na ćwierć cala i prowadzi się linie krzywe od C do 8, a potem od punktu 7 również linię krzywą do 6. W pośrodku linii M-X tj. przy punkcie 54 robi się jedno cięcie, w wysokości zaś jednego cala od K drugie cięcie.

Według wzoru linia J-I wynosi 2 i pół cali; odmierza się zatem na następnej linii poprzecznej długość o ćwierć cala mniejszą, tj. 2 i ćwierć cala czyli linię 10-11. Następnie odmierza się linię 14-E; długość jej wynosi według wzoru 2 i pół cali; przykłada się zatem kąt w punkcie 11-tym na rysunku tym punktem kąta, na którym zaznaczone 2 i pół cali i od tego punktu 11 odmierza się w kierunku do punktu 9 resztę połowy wymiaru w pasie. Ponieważ połowa obwodu w pasie wynosi 17 i pół cali, przeto punkt na linii, na który pada punkt kąta 17 i pół cali zaznacza się liczbą 9. Oddalenie punktu 14 od punktu 9 dzieli się na 3 równe części, z czego jedna trzecia część jest przeznaczona na rybkę a dwie trzecie na wycięcie.

Od M do X odmierza się z ł2-tej połowę obwodu w piersiach według wzoru 19 z 12-tej, przykładając kąt w punkcie 15 odmierza się z 4tej połowę wymiaru w pasie, według wzoru 17 i pół z 4-tej; w ten sposób powstaje punkt 16. Następnie przesuwa się kąt od punktu 14 do 9 i znowu w ten sam sposób odmierza się z 4-tej połowę obwodu w pasie i drugi koniec kąta padnie na punkt 17. Oddalenie punktu 16 od 17 oznacza szerokość rybki.—Teraz prowadzi się linie proste od X do 16 i od X do 17, a potem linie te przedłuża się ku dołowi w klin do punktu 18. Z punktu 7 prowadzi się do 15 linię krzywą jak na rysunku. Na odległość pół cala poniżej linii poprzecznej z punktu 13 przez 12 poprowadzonej, wyszukuje się punkt 29, który od linii idącej przez 14 i 28 na dół, jest na taką samą odległość, jak punkt 14 od 15. Punkt 29 jest punktem spotkania się spodnicy sutanny z częścią górną. Poniżej punktu 29 na oddaleniu 9 cali wyszukuje się drugi punkt 30, który również od linii przez 14, 28 i 31 poprowadzonej, jest na taką samą odległość, jak punkt 14 od 15, a następnie rysuje się wzdłuż jednego ramienia kąta linię od 29 do 30, a wzdłuż drugiego ramienia od 29 linię poprzeczną. Do linii 30-31 dodaje się jeden i pół cala tj. długość od 31 do Y, a następnie od punktu 15 przez Y prowadzi się linię prostą do 33. Punkt 33 znajduje się po przeciwnej stronie od punktu B. Linię 30-Y przedłuża się do punktu 32 o 1 cal, a następnie z punktu 29 przez 32 aż do spotkania linii prostej tj. do 33 linię krzywą z wolnej ręki. Oddalenie punktu 33 od 29 jest o pół cala większe od długości linii 28 do Z.

Długość linii 34-35 równa się wymiarowi pół obwodu piersi z 8-mej tj. według wzoru 19 z 8-mej. Następnie rysuje się linie od 29 do 18, a potem od 18 przez 35 do 42 drugą linię prostą. Z punktu 29, poniżej linii prostej z tego punktu wykreślonej, prowadzi się z wolnej ręki przez punkt 35 linię krzywą jak na rysunku.

Na kontra-fałdy dodaje się w materyale ł cal lub więcej. Kontra-fałdy wykreskowane na rysunku. Co do kołnierza, to na linii P-Q odmierza się od P do 20 długość 1 i trzy ćwierci cala, potem z punktu 4 przez 20 prowadzi się linię prostą do

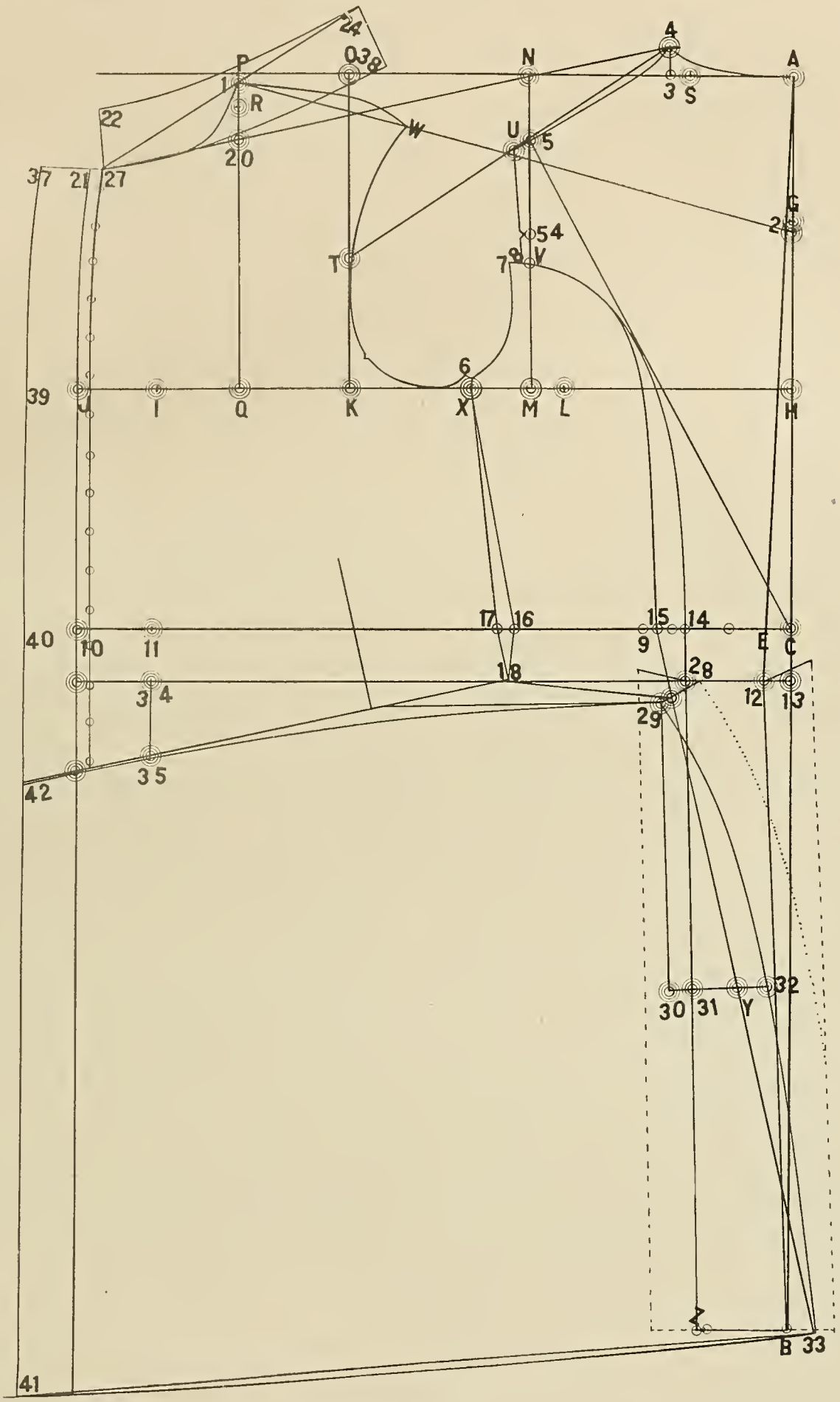

RYSUNEK XXXIV.

punktu 21, Oddalenie punktu 21 do 20 równa się połowie obwodu piersi z 4-tej. Od punktu 21 do 27 odmierza się pół cala i prowadzi się z punktu 21 do J linię z wolnej ręki, a następnie od 27 na dół wdłuż linii 21—J—10 nową linię na dziurki do guzików. Do linii poza punktem 21 tj. od 21 do 37 dodaje się $1\frac{1}{2}$ cala; od J do 39 i od 10 do 40 jest takie samo oddalenie tj. po 1 i pół cala. Od 37 do 39 prowadzi się linię z wolnej ręki a od 39 przez 42 do 41 linię prostą. Oddalenie punktu 42 od 41 jest takie samo jak od punktu 29 do 33. Od 33 do 41 prowadzi się linię prostą, a wzdłuż tej linii od 33 do 41 linię wypukłą.

Z punktu 27 przez 1 prowadzi się linię prostą do góry tj. do 24. Odalenie punktu 1 od 24 jest o ćwierć cala większe od oddalenia punktu A od 4. Wysokość kołnierza z przodu tj. od 27 do 22 wynosi 2 cale, a z tyłu tj. od 38 do 24 wysokość ta wynosi 2 i ćwierć cala. Następnie prowadzi się linię z wolnej ręki na kołnierz od 24 do 22 i od 38 do 27. Zaznaczone rybki wycina się tak samo jak w uniformie z tą tylko różnicą, że w miejscu, gdzie wypada przednia rybka, rozcina się tylko formę.

RYSUNEK XXXV.

Sutanna rzymska.

Wymiary.

Obwód w piersiach	40	cali
Obwód w pasie	36	"
Wyższy wymiar ramion	28	i pół
Niższy wymiar ramion	28	cali
Długość do talii	18	"
Długość 2 cale poniżej talii	20	"
Cała długość	49	"

Rysunek na sutannę rzymską w zarysach taki sam, jak na zwykłą sutannę, zachodzą tylko pewne różnice, a mianowicie:

Na linii, z punktu C do 11 wykreślonej, odmierza się od punktu E połowę wymiaru piersi ze 16-ej i długość tę powiększa o 1 i pół cala; w ten więc sposób powstaje linia E-14. Linia ta wynosi według wzoru 2 i trzy ćwierci cala; punktem **tym 2 i trzy** ćwierci cala na kącie przykłada się w punkcie 11 i od tego punktu liczy się resztę do połowy obwodu w pasie tj. 15 i ćwierć cala; punkt zatem na kącie 18 cali padnie na nowy punkt rysunku tj. na 9. Linię 9-14 dzieli się na 3 równe części: dwie trzecie części tj. od 14 do 15 przypada na wycięcie, a jedna trzecia część tj. od 15 do 9 na rybkę. Rybkę wycina się w ten sam sposób, jak w sutannie zwykłej. Następnie z punktu 7 do 14 rysuje się linię z wolnej ręki, którą się przedłuża w kierunku prostym od 14 do 28. Oddalenie punktu 34 od 35 równa się połowie wymiaru w piersiach z 8-ej. Punkt 35 łączy się linią kreskowaną z punktem 29. Następnie przykładając jedno ramię kąta wzdłuż linii 29-35 prowadzi się wzdłuż drugiego ramienia linię prostą od 29 do 30, której długość wynosi 9 cali.

Od punktu 30 do 31 prowadzi się linię prostą na 1 i trzy ćwierci cala i następnie od 31 do punktu Y dodaje się trzy ćwierci cala. Z punktu A rysuje się przez 28 linię prostą do Z; z punktu S przez punkt 12 linię prostą do F; punkt F wypada w tym rysunku po przeciwnej stronie od punktu B. Z punktu D o ćwierć cala poniżej punktu 7, prowadzi się do punktu 15 linię z wolnej ręki a od 15 przez 12 linię prostą do punktu 33, jak nie mniej z punktu 29 przez punkt Y linię z wolnej ręki do punktu 33.

Szerokość kontrafałdów, które są zaznaczone liniami kreskowanemi, wynosi, 3 i pół do 4 cali.

Z przodu sutanny dodaje się na zapięcie od punktu 21 do 37 i od J do 39 długość 2 i ćwierć cala, a następnie prowadzi się od punktu 37 przez punkt 39 linię na dół.

Od punktu 18 do 67 dodaje się pół cala i punkt 67 łączy linią prostą z punktem 29, a nad nią prowadzi się drugą linię prostą równoległą do pierwszej. Linie te oznaczają szerokość na "uszycie."

Linię, po której mają biedz dziurki, prowadzi się tak samo jak w sutannie zwykłej, z tą tylko różnicą, że dociąga się ją do samego dołu.

Reszta rysunku taka sama, jak na sutannę zwykłą.

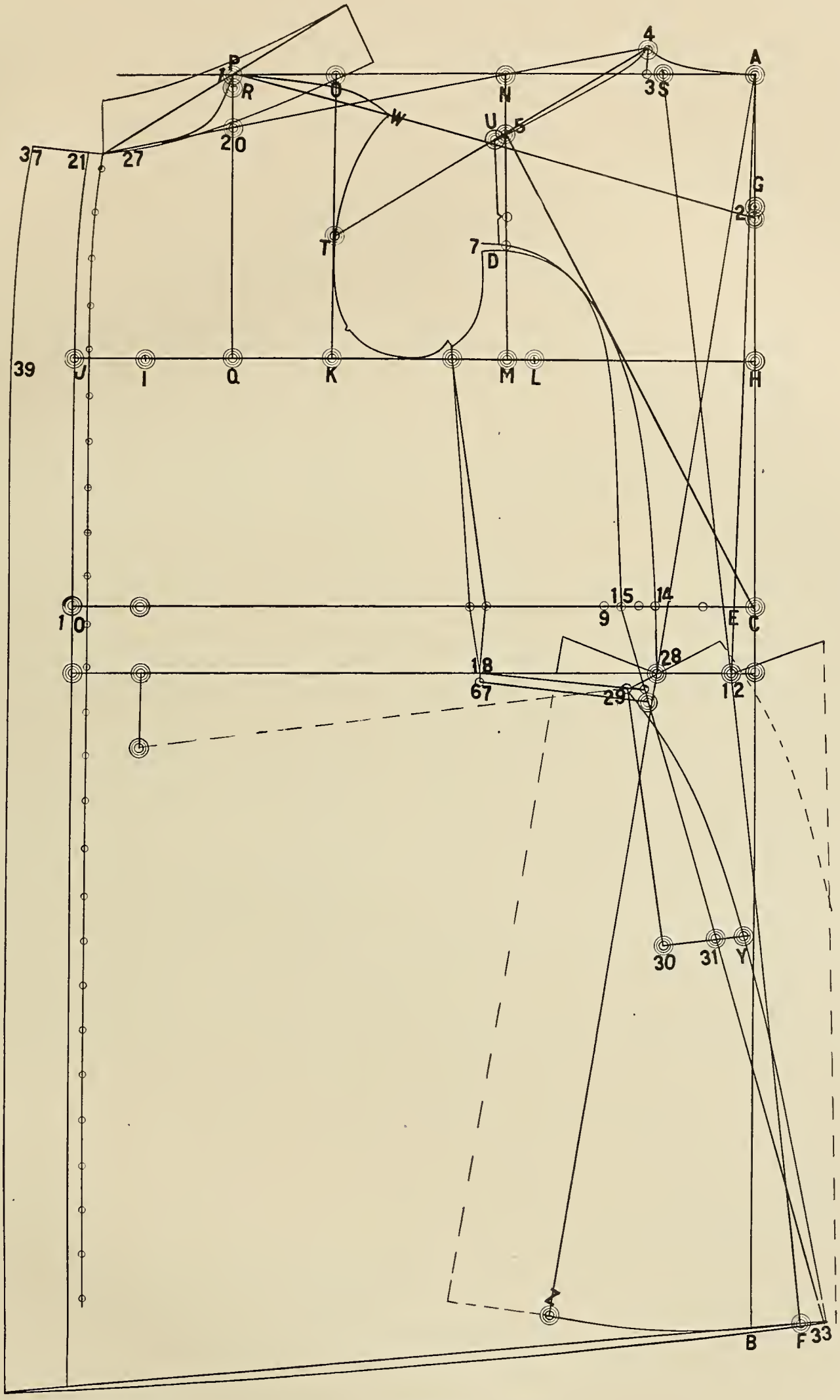

RYSUNEK XXXV.

RUSUNEK XXXVI.

Zarzutka dla księży.

Wymiary.

Obwód w piersiach	42 cale
Obwód w pasie	43 "
Wyższy wymiar ramion	29 i pół
Niższy wymiar ramion	29 cali
Długość do talii	18 "
Długość o 1 i pół cala poniżej talii	19 i pół
cała długość	44 cale

Rysunek w głównych zarysach taki sam, jak na zwykłą sutannę, z zachowaniem jednak następującej różnicy:

Od punktu 1 do J odmierza się długość 2 i pół cala; od 10 do 11 długość 2 i ćwierć cala. Ponieważ obwód w pasie jest większy od obwodu w piersiach, przeto z punktu 10 tj. w pasie odmierza się połowę obwodu w piersiach, zmniejszonego jednak o 4 cale, a więc według wzoru połowę 38 z drugiej, czyli 19 z drugiej. Punkt podziałki 19 zaznacza się na rysunku punktem 37. Ponieważ zaś wymiar w pasie wynosi 43 cale, a połowa 21 i pół cala, przeto odmierza się zacząwszy od punktu 37, aż do punktu 39, połowę tego obwodu z 2-iej; długość zatem linii 37-39 wynosi według wzoru 21 i pół z drugiej.

Z punktu J do 39 prowadzi się linię prostą. Oddalenie punktu 21 od 68 tj. szerokość wycięcia przy rabacie wynosi 1 i trzy ćwierci cala lub 2 cale. Z punktu 68 przez 39 aż do punktu 41 rysuje się linię prostą.

Z przodu dodaje się od J do 39 długość 4 i pół cala, od punktu 39 do 40 długość 3 i trzy ćwierci, a od punktu 41 do 69 długość 3 i jedna czwarta cala. Na linii poprzecznej z C wykreślonej odmierza się oddalenie punktu E od punktu 14. Długość ta wynosi w tym wzorze 2 i trzy ćwierci cala; długość tę przenosi się do punktu 11 i od tego punktu dolicza się resztę połowy wymiaru w piersiach, zmniejszonego jednak o 4 cale, tj. resztę z połowy 38 cali, czyli resztę z 19 cali.

Od punktu 68 do 70 prowadzi się linię z wolnej ręki, a następnie tak samo linię od punktu 70 przez 39-40 do punktu 69. Wzdłuż linii 70-69 na pół cala od brzegu prowadzi się linię na oznaczenie kierunku dziurek do guzików.

Rybka powyżej punktu 71 jest od punktu 35 na odległość 3 do 4 cali. Rybkę wycina się tylko na ludzi otyłych.

Spodnicę rysuje się w ten sam sposób, jak przy sutannie zwykłej. Kołnierz przy tej sutannie jest nieco niższy, a to na wypadek, jeśli mężczyzna jest tęgiej tuszy. Niemniej w okolicy plec prowadzi się w tym wypadku linię na wypuklenie.

Od punktu 20 do 21 odstępuje się na 1 i pół cala a następnie prowadzi się linię do 35 na umieszczenie guzików.

W spodnicy u góry od punktu 29, poniżej punktu 35 do 42, wybiera się nieco ku dołowi, jak w surducie; jest to linia wygięta ku dołowi. Natomiast na dole stosownie do tego wycięcia naddaje się do formy również linię wypukłą. Reszta na tym rysunku tak samo, jak przy sutannie zwykłej.

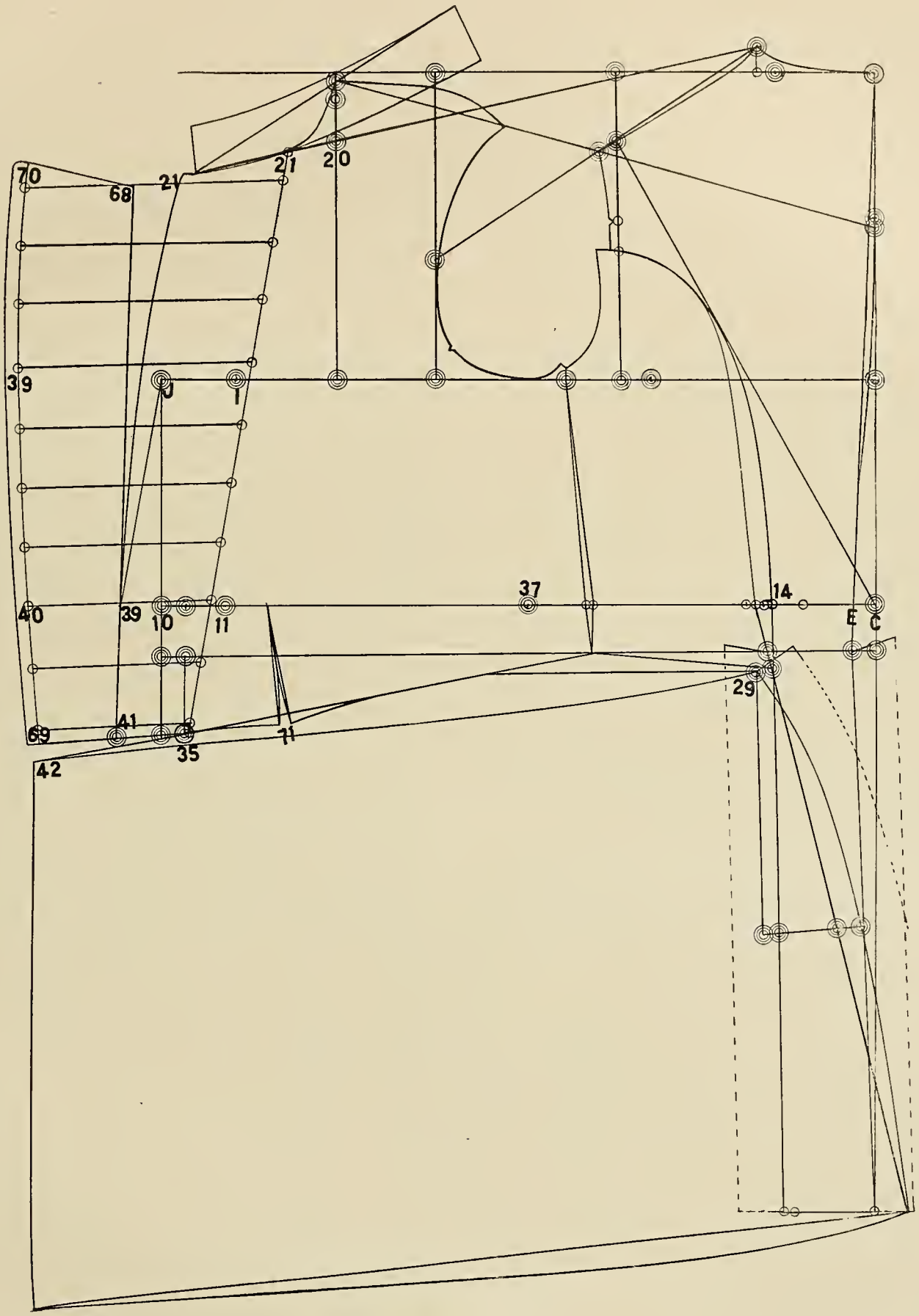

RYSUNEK XXXVI.

RYSUNEK XXXVII.

Spodnie do jazdy konnej.

Wymiary.

Obwód w pasie	34	cali
Obwód w siedzeniu	40	"
Długość na zewnątrz	31	"
Długość na wewnątrz	21	"
Wymiary poniżej kolana:		
Szerokość nogawki w dole	15	cali
Szerokość nogawki w dole nieco wyżej ..	14	"
Szerokość nogawki w dole jeszcze wyżej,	14 i pół	

Rysunek tych spodni w głównych zarysach taki sam, jak rysunek na spodnie do uniformu; zachodzą tylko różnice w dolnej części nogawki i w siedzeniu, a mianowicie:

Przednia część nogawki:

Rysuje się linię prostą A-B, równającą się długości nogawki na zewnątrz. Oddalenie punktu B od O wynosi 4 cale, a od O do D 2 cale. Z tych punktów tj. O i D, oraz z punktu B rysuje się linie poprzeczne. Z punktu L do K rysuje się linię prostą jak przy zwykłych spodniach. Od punktu K dodaje się na obie strony, tj. od K do M i od K do N długość, równającą się wymiarowi nogawki na dole ze 6-ej, według wzoru 15 ze 6-ej; Od punktu 29 dodaje się również po obu stronach od 29 do Z i od 29 do X długość równającą się wymiarowi wyższemu w dole nogawki ze 6-stej, według wzoru 14 ze 6-stej; od punktu zaś 30 do U i od 30 do Y dodaje się najwyższy wymiar w dole nogawki ze 6-stej, według wzoru 14 i pół ze 6-stej. Od punktu C do P dodaje się jeden cal.

Tylna część nogawki.

Od punktu	P	do punktu	2	dodaje się	długość	3	i pół	cali
"	"	Y "	"	13	"	"	"	3 i pół cali
"	"	X "	"	14	"	"	"	3 i ćwierć cala
"	"	N poza B			"	"	"	4 i ćwierć cala
"	"	W do punktu	4		"	"	"	pół cala
"	"	Z "	"	31	"	"	"	trzy ćwierci
"	"	M "	"	8	"	"	"	1 i ćwierć

Linia na zapięcie wzdłuż linii, z punktu 13 przez 14 do B wykreślonej, jest od tej ostatniej linii na odległość trzy ćwierci cala. Reszta zupełnie tak samo, jak do uniformu.

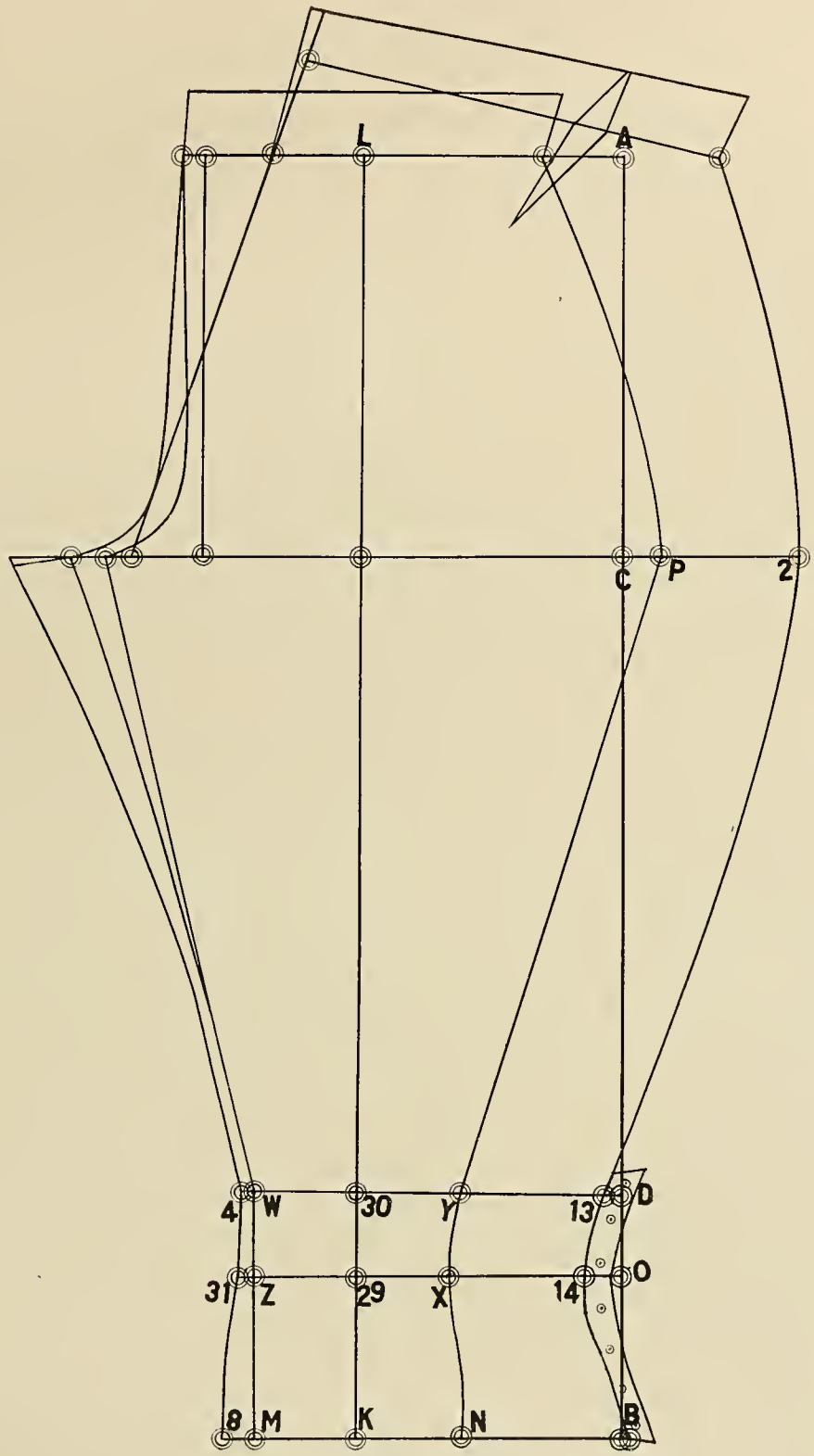

RYSUNEK XXXVII.

RYSUNEK XXXVIII.

Spodnie do polowania.

Wymiary.

Obwód w pasie	34 cali
Obwód w siedzeniu	40 "
Długość na zewnątrz	27 i pół
Długość na wewnątrz	17 cali
Szerokość u dołu nogawki	13 " "
Szerokość u dołu nogawki wyższa	14 " "

Rysunek ten przedstawiony tak samo, jak rysunek spodni do jazdy konnej z następującemi tylko różnicami: linia A-B wynosi tu według wzoru 27 cali; od punktu C do B odmierza się długość wewnętrzną spodni, według wzoru 17 cali. Oddalenie punktu C od B wynosi tu według wzoru 25 cali; oddalenie zatem punktu D od B równa się tu 2 calom. Z punktów A, C, D, B, rysuje się linie poprzeczne dowolnej długości; również tak samo prowadzi się linię prostą wzdłuż długości spodni tj. od L do K. Od punktu K odmierza się po obu stronach, a mianowicie od K do M i od K do N wymiar szerokości spodni u samego dołu z 3-ciej, według wzoru 13 z 3-ciej, od punktu zaś 29 do X i od 29 do Z odmierza się wyższy wymiar u dołu nogawki tak samo z 3-ciej, według wzoru 14 z 3-ciej.

W tylnej części nogawki przedłuża się linie w następujący sposób: od C do punktu 2 o 2 cale; od X do 14 i od Z do 31 o 1 cal; od M do 8 o pół cala; tak samo o pół cala od N do G. Szerokość na zapięcie rysuje się na odległość pół lub trzy ćwierci cala wzdłuż linii krzywej przez 14 ku dołowi poprowadzonej.

Reszta widoczna z rysunku. Mankiety składają się z 2 części; długość mankietu wynosi około 4 cale, szerokość zaś ta sama, jak odnośne linie w dolnej części spodni.

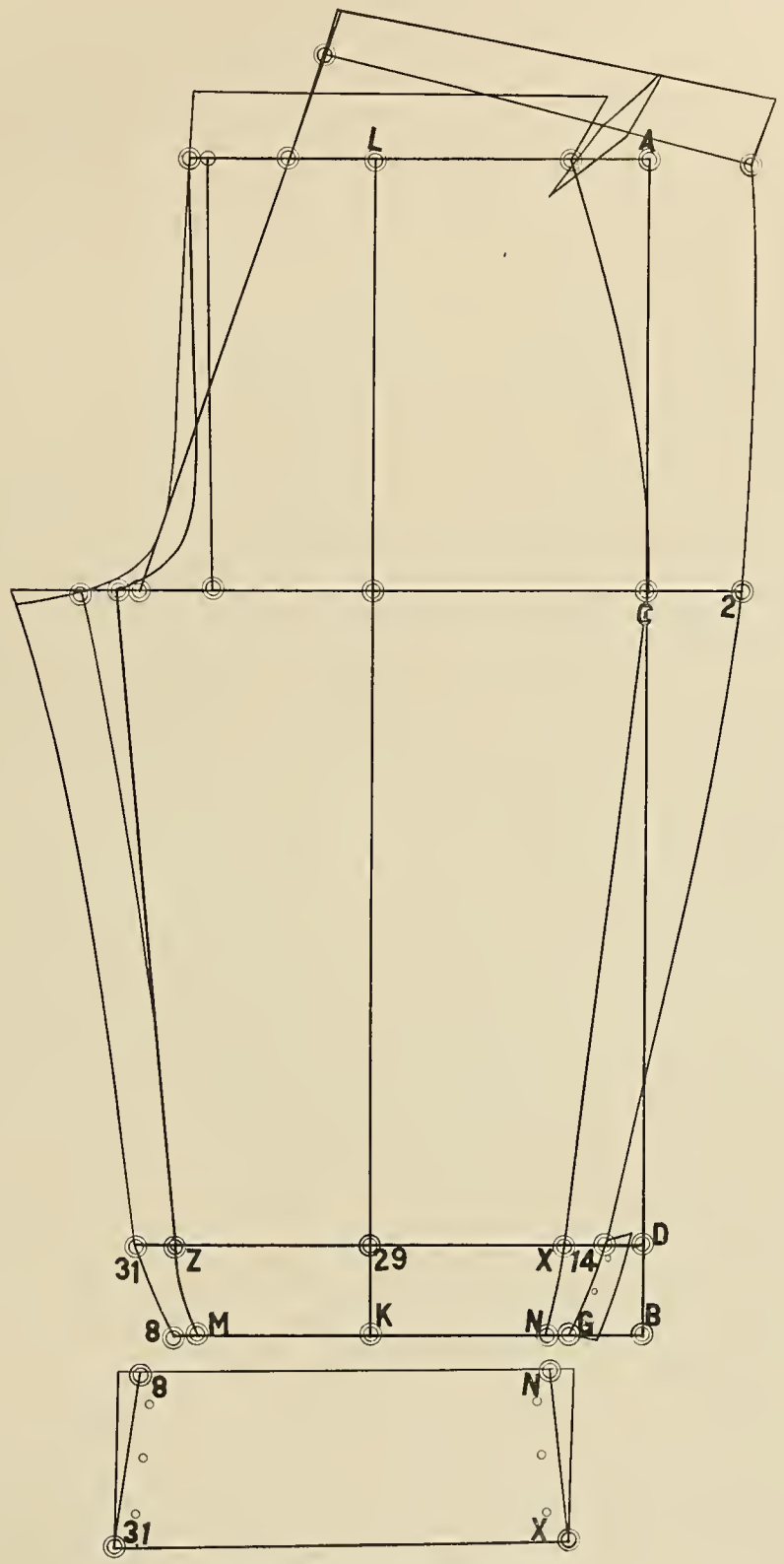

RYSUNEK XXXVIII.

RYSUNEK XXXIX.

Spodnie na chłopczyka.

Wymiary.

Obwód w pasie	26	cali
Obwód w siedzeniu	26	"
Długość na zewnątrz	17	"
Długość na wewnątrz	10	"
Szerokość w dole nogawki	6	"

Z punktu A do B rysuje się linię prostą, której długość równa się zewnętrznej linii spodni. Od B do C odmierza się wewnętrzną długość spodni. Następnie z punktów A, C, B kreśli się linie proste dowolnej długości. Na linii poprzecznej, z C wykreślonej, odmierza się od C do 1 połowę obwodu w siedzeniu z 3-ciej, od 1 do F zaś połowę obwodu w siedzeniu z 12-tej. Z punktu F prowadzi się ku górze linię prostą, która przecina linię z A wyprowadzoną w punkcie D. Oddalenie punktu B od 9 wynosi 1 cal, od 9 do M zaś 6 cali. Oddalenie punktu A od D tj. w pasie wynosi według wzoru 13 półcalówek. Wzdłuż linii od A do C wybiera się około ćwierć cala, jak na rysunku.

Co się tyczy tylnej części nogawki, to od 1 do 3 dodaje się jeden cal, od C do 2 zaś 1 i ćwierć cala. Od punktu N do 8 dodaje się pół cala; tak samo z drugiej strony od punktu 9 dodaje się pół cala.

Od punktu F do U odmierza się połowę wymiaru w siedzeniu z 8-mej. Punkt U zaś łączy sie z punktem C linią prostą. Następnie przykładając jedno ramię kąta do linii U-C, rysuje się wzdłuż drugiego jego ramienia linię ko górze tj. od U do T, do czego dodaje się od T do punktu 10 połowę wymiaru w siedzeniu z 8-mej. Z punktu 10 długością linii, równającą się połowie wymiaru w pasie półcalówkami, kreśli się linię do punktu 12 tj. do spotkania się z linią przez D i A wykreśloną. Nakoniec kreśli się linię z wolnej ręki: od U przez 1 do 3; od 3 do O i od 12 przez 2 do P.

Długość zapięcia wynosi około 3 cale, szerokość zaś trzy ćwierci cala, Tak samo szerokość pasa wynosi około trzy ćwierci cala.

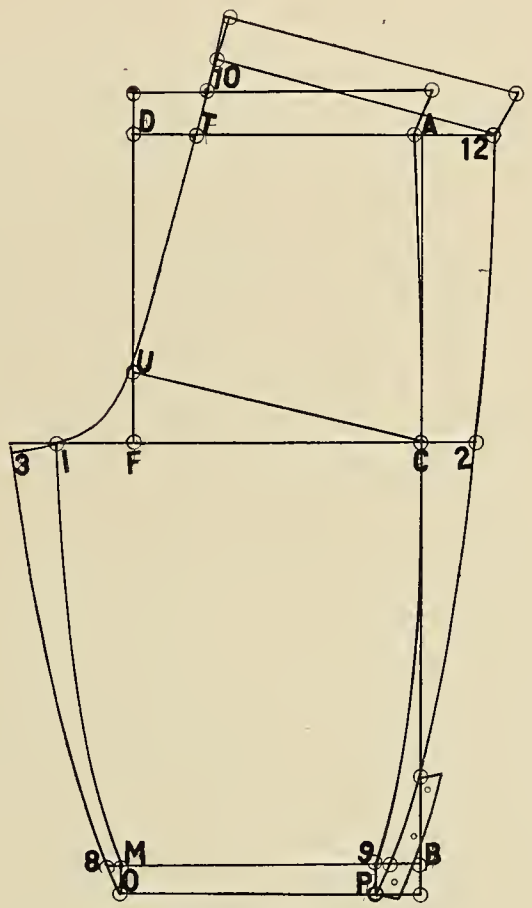

RYSUNEK XXXIX.

RYSUNEK XL.

Marynarka na chłopczyka.

Wymiary.

Obwód w piersiach	26	cali
Obwód w pasie	26	"
Długość do talii	12	"
Długość cała	20	"

Z punktu A do B kreśli się linię prostą, której długość równa się całej długości marynarki. Od A do C odmierza się długość do talii. Oddalenie punktu A od H wynosi połowę wymiaru piersi z 3-ciej. Z punktów A, H, C, B rysuje się linie poprzeczne. Na linii z C wykreślonej odmierza się od C do E pół cala; od B do F długość ćwierć cala, a następnie prowadzi się linię od A do E i od E do F. Na linii z H. wykreślonej odmierza się od przecięcia linii z H wykreślonej przez linię prostą A-E aż do punktu 1 połowę wymiaru piersi. Linię tę połowi się w punkcie L. Od punktu L do K odmierza się długość, równającą się połowie wymiaru w piersiach z 3-ciej. Z punktów L i K, oraz z punktu 1 kreśli się ku górze linię M-N, K-O i 1-P. Oddalenie punktu K od T wynosi 2 i pół cali; oddalenie A od S równa się połowie wymiaru piersi ze 6-tej; od S do 3 równa się ćwierci cala. Z punktu 3 kreśli się ku górze do punktu 4 długość trzy ćwierci cala. Następnie od A do 4 kreśli się linię z wolnej ręki, a od 4 do T linię prostą, od 4 do U linię z wolnej ręki.. Od P do 20 odmierza się 1 i ćwierć cala i prowadzi się linię prostą z punktu 4 przez 20. Linię A-H połowi się w punkcie G i prowadzi się od G do P linię prostą. Oddalenie punktu P od W jest o ćwierć cala mniejsze od oddalenia punktu U od 4.

Wycięcie pachy uskutecznia się tak samo jak przy marynarkach zwykłych na ludzi dorosłych.

Od punktu 1 do punktu J odmierza się 2 i pół cali, a z punktu J prowadzi się ku dołowi linię prostą dowolnej długości. Od punktu 17 do 18 dodaje się 1 cal. Oddalenie punktu F od Z jest takie samo jak od H do L. Oddalenie punktu Z od punktu 19 wynosi 1 i pół cala. W końcu prowadzi się linię z wolnej ręki od 7 do Z i od 7 do 19, obie tej samej długości.

Co do kołnierza, to oddalenie punktu P od 22 wynosi pół cala; jest to wysokość słupka. Z punktu 22 prowadzi się do 23 linię prostą poniżej punktu J. Reszta kołnierza i wogóle całej formy jak przy zwykłych marynarkach na ludzi dorosłych, z resztą jak na rysunku.

Szerokość kołnierza i długość klapy zależne od mody. Szerokość kieszeni wynosi 4 cale, środek zaś kieszeni leży na linii O-K przedłużonej.

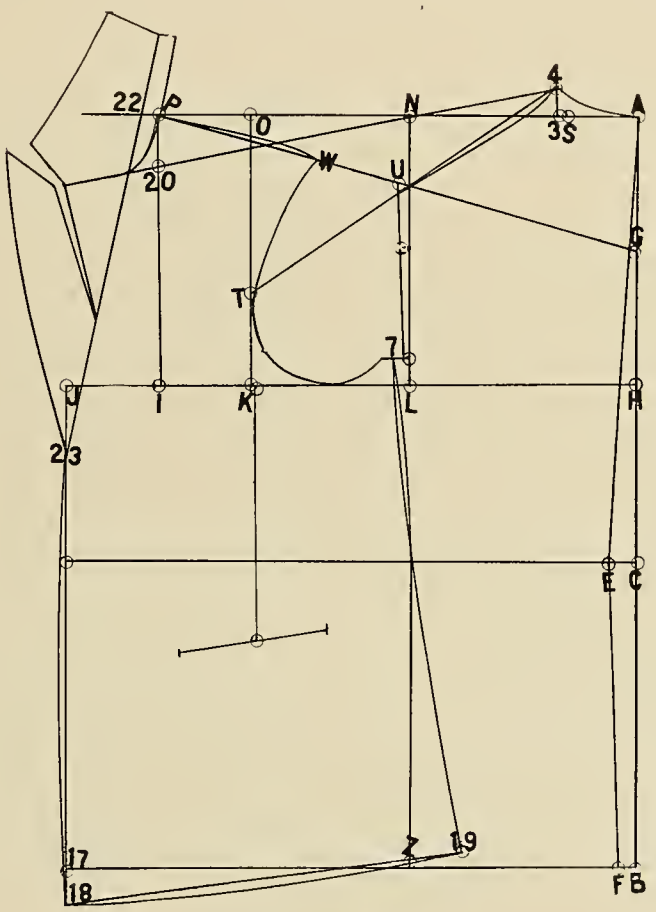

RYSUNEK XL.

RYSUNEK XLI.

Peleryna No. 1.

Wymiary.

Obwód w piersiach ..... 40 cali
Długość peleryny ..... 19 "

Z punktu A do B prowadzi się linię prostą, której długość równa się długości peleryny, według wzoru 19 cali. Z punktu A zaś do C linię równającą się połowie obwodu w piersiach ze 6-tej. Następnie prowadzi się linię prostą od C do D na 1 cal; od A do E linię kreskowaną na 4 i pół cali. Od D odmierza się linię 7 cali długą, tj. D-F, a z punktu D wzdłuż drugiego ramienia kąta linię D-G. Oddalenie D od H oznacza szerokość rybki i wynosi tu 2 cale. Punkt H łączy się z punktem F. Z punktu H prowadzi się według kąta linię prostą H-1. Oddalenie punktu H od 1 równa się połowie wymiaru w piersiach ze 6-ej, zwiększonej jednak o 1 cal. Przykładając jedno ramię kąta do linii H-1, prowadzi się wzdłuż drugiego ramienia linię prostą, na której odmierza się od 1 do N wymiar połowy obwodu w piersiach ze 6-tej, a następnie dodaje się do tego od N do P długość 1 cala. Na linii D-G zaznacza się punkt J, który jest od punktu D na odległość połowy obwodu w piersiach z 8-mej tj, 20 z 8-mej, a następnie przykładając kąt krawiecki do linii D-J prowadzi się wzdłuż drugiego ramienia linię J-K, równającą się wymiarowi piersi ze 6-tej. Oddalenie punktu K od L wynosi 1 cal. Z punktu L prowadzi się wzdłuż kąta linię prostą do M na 19 cali długą, tj. równającą się długości peleryny. Mniej więcej pośrodku między punktami A i L zaznacza się punkt X, jak na rysunku, a następnie oddaleniem tego punktu od punktu M zakreśla się łuk aż do spotkania się z punktem B.

Przykładając kąt do linii 1-P prowadzi sę z punktu P linię prostą do punktu R, równającą się długości peleryny. Znowu mniej więcej pośrodku między punktami P i A zaznacza się punkt Z i przytrzymując jeden koniec taśmy w tym punkcie zakreśla się promieniem, równającym się oddaleniu punktu Z od R, łuk aż do punktu B. W końcu prowadzi się linię krzywą od L przez D do A i przez J. do H.

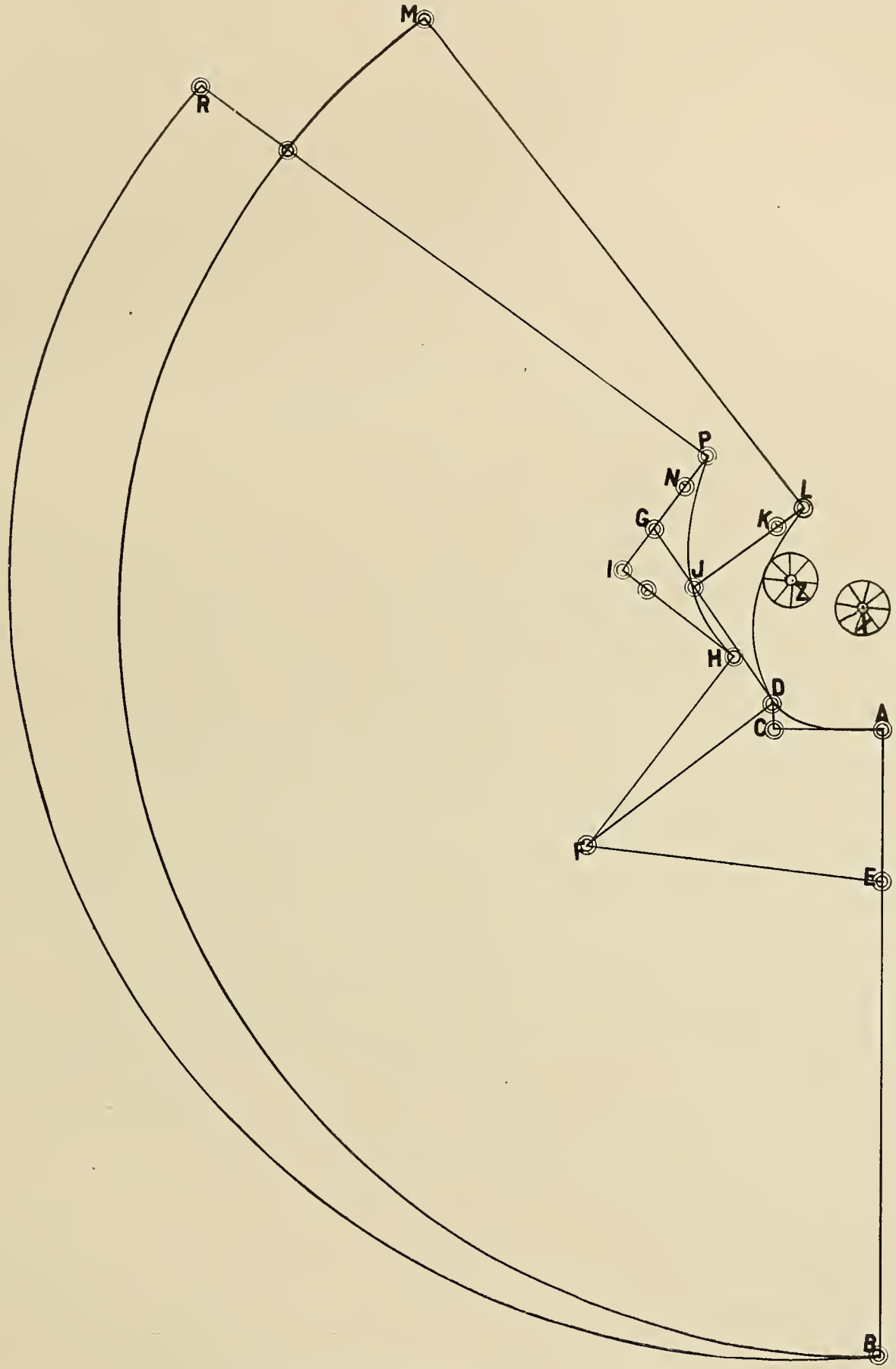

RYSUNEK XLI.

RYSUNEK XLII.

Peleryna No. 2 (hiszpańska)

Wymiary.

Obwód w piersiach ..... 38 cali
Długość peleryny ..... 18 "

Od A do B prowadzi się prostą, równającą się długości peleryny. Przykładając kąt do linii A-B, rysuje się z punktu A linię poprzeczną do punktu C, równającą się połowie wymiaru w piersiach ze 6-stej. Od punktu C do E dodaje się długość jednego cala, a następnie z punktu A przez E prowadzi się linię dowolnej długości. Oddalenie punktu E od F równa się połowie wymiaru w piersiach ze 6-stej, oddalenie zaś punktu F od G wynosi 1 cal. Przykładając kąt do linii E-G, rysuje się linię prostą dowolnej długości, na której odmierza się od G do H długość, równającą się połowie wymiaru w piersiach ze 6-stej, a następnie od H do 1 dodaje się 1 i ćwierć cala. Przykładając znowu kąt wzdłuż linii G-I rysuje się linię 1-J według wzoru na 18 cali długą, a następnie prowadzi linię wypukłą poza punkt E od punktu 1 do A.

W końcu zaznacza się na odległość około 2 cali od G punkt X, i przytrzymując w tym punkcie koniec taśmy, rysuje się długością, równającą się oddaleniu punktu X od 1, łuk do punktu B.

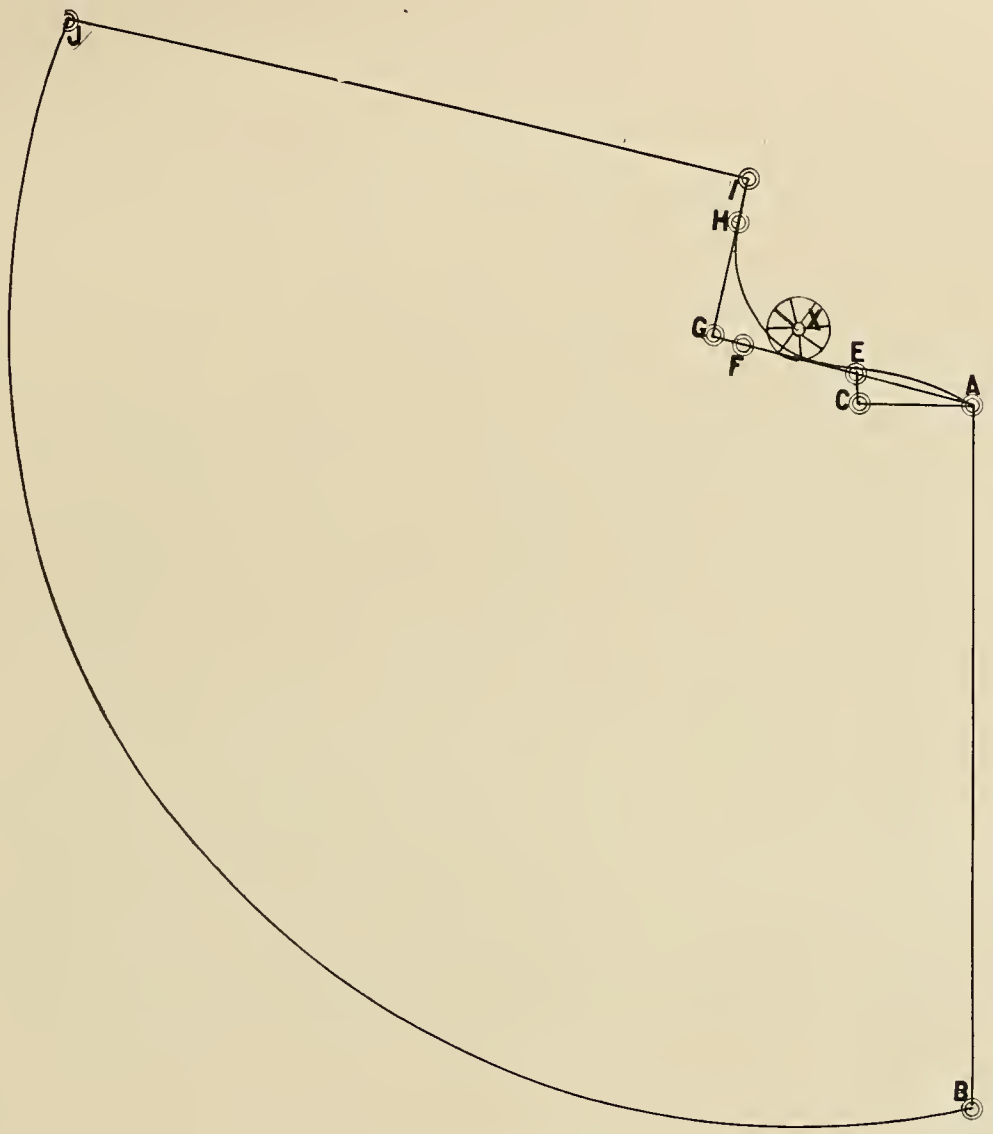

RYSUNEK XLII.

RYSUNEK XLIII.

Peleryna No. 3. (do czamary).

Wymiary.

Obwód w piersiach ..... 38 cali
Długość peleryny ..... 29 "

Od punktu A prowadzi się do punktu B linię prostą, której długość równa się długości peleryny, według wzoru 29 cali. Następnie przykładając kąt do tej linii, rysuje się z punktu A linię poprzeczną, a na niej odmierza się od A do D wymiar w piersiach z 8-mej, według wzoru 38 z 8-ej, od D zaś do E wymiar piersi z 12-stej. Oddalenie punktu A od F jest takie samo, jak punktu A od E. Oddalenie F od H równa się połowie obwodu piersi z 8-ej. Z punktu D kreśli się linię poprzeczną. Od D do G równa się wymiarowi piersi z 8-mej, od H do C z 12-stej piersi; od D do 1 połowa obwodu w piersiach półcalówkami, tj. według wzoru 19 półcalowek. Od C prowadzi się przez 1 aż do punktu J linię prostą, równającą się długości peleryny. Oddalenie punktu D do K wynosi 1 cal; przez punkt K prowadzi się wzdłuż linię prostą. W końcu mniej więcej pośrodku między punktami F i D zaznacza się punkt X, z którego tak samo, jak przy poprzednich pelerynach oddaleniem punktu X od J zakreśla się łuk do punktu B.

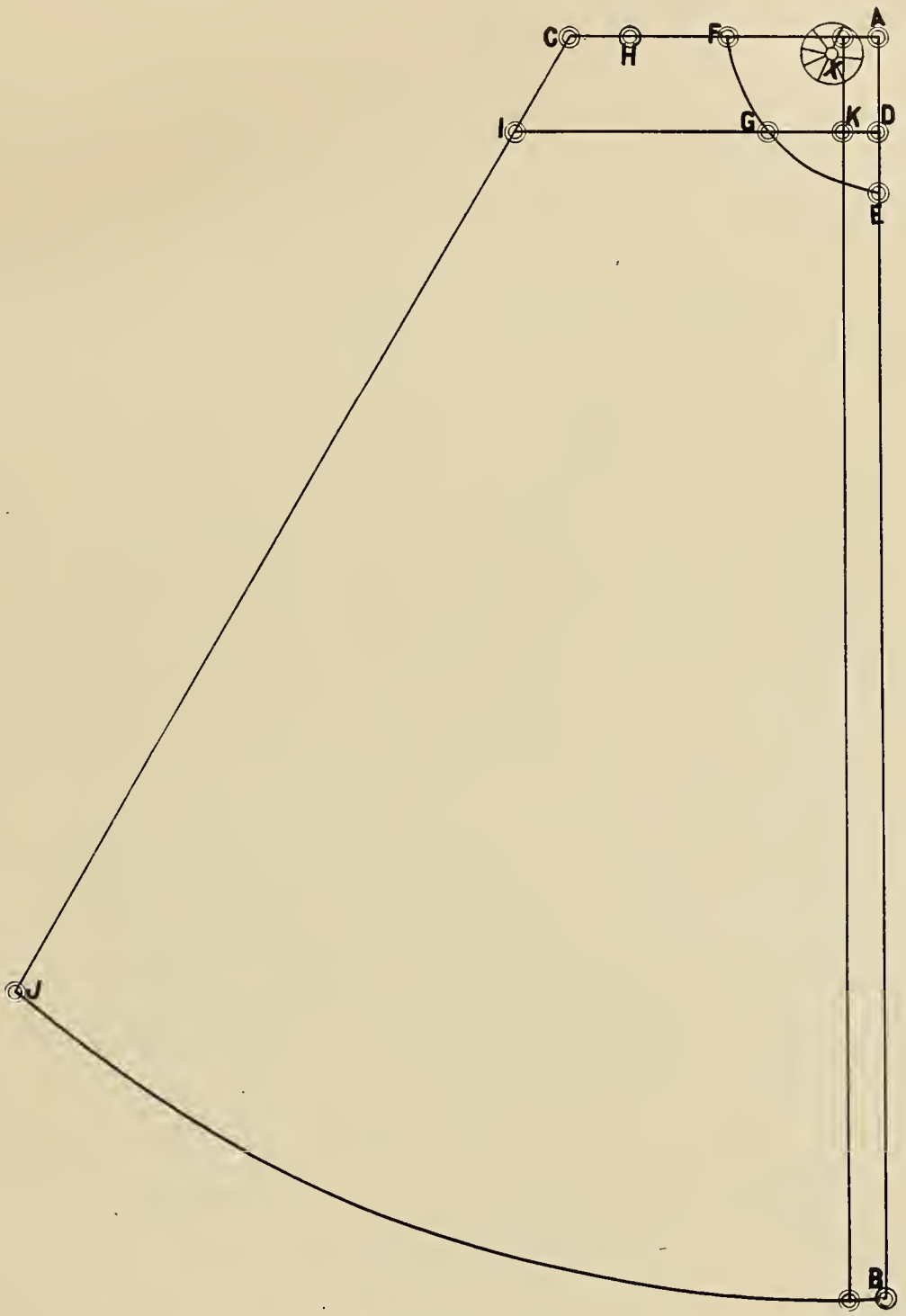

RYSUNEK XLIII.

RYSUNEK XLIV.

Peleryna No. 4, (kaptur).

Wymiary.

Obwód w piersiach ..... 40 cali
Długość peleryny ..... 17 "

Od punktu A do B prowadzi się linię prostą długości tej samej, co peleryna. Od punktu A odmierza się do C długość równającą się wymiarowi w piersiach ze 6-ej, a następnie według kąta kreśli się linie poprzeczne z punktów A i C. Od C do D równa się wymiarowi w piersiach z 8-ej; od A do E z 4-ej piersi, od E zaś do S z 12-stej piersi. Następnie prowadzi się linię prostą z punktu C do F, oraz prostą linię dowolnej długości z punktu A przez D. Oddalenie punktu G od H, tj szerokość rybki, wynosi 1 i pół cala, długość zaś rybki około 4 cale. Oddalenie punktu 1 od J równa się wymiarowi piersi z 4-tej, zmniejszonemu o pół cala. Z punktu F prowadzi się linię prostą przez J do K tej samej długości, co peleryna. Od F do H i od G do C wybiera się nieco z formy. Wycięcie rybki uskutecznia się po liniach wypukłych, jak na rysunku.

Punkt X zaznacza się na 1 cal od punktu A. Przytrzymując jeden koniec taśmy w punkcie X, oddaleniem punktu od K zakreśla się łuk do punktu B.

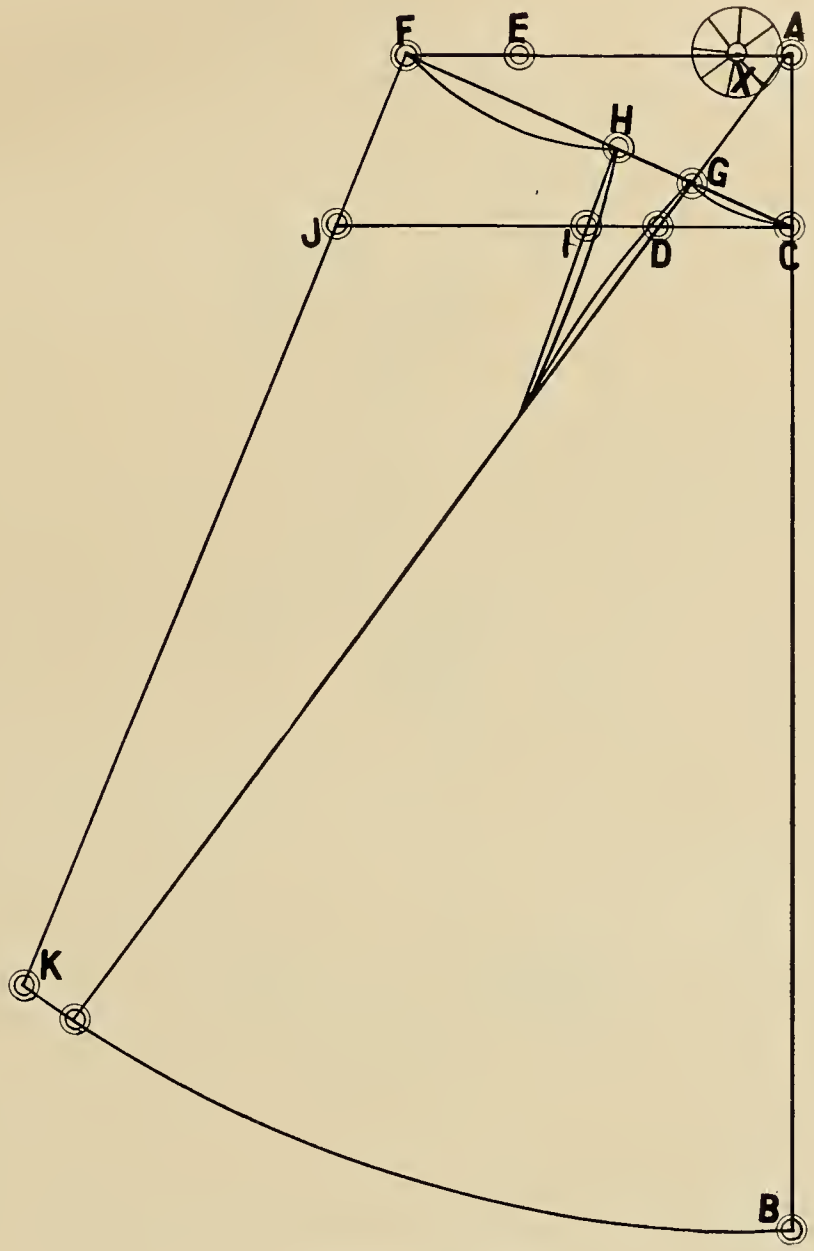

RYSUNEK XLIV.

System sporządzania ubrań.

Podane są tu tylko pewne najważniejsze wskazówki, których przy sporządzaniu ubrań należy ściśle przestrzegać, gdy w przeciwnym razie, jeśli się zaniedba pewnych niezbędnych wykończeń, względnie uzupełnień, ubranie, choć najpracowiciej wykonane, będzie źle leżeć.

Wskazówki tu podane tyczą się wszystkich trzech części ubrania: marynarki, kamizelki i spodni.

Marynarka.

Po wykrojeniu formy na ubranie kraje się płótno, które się wkłada do marynarki. Płótno to przykłada się brzegiem wzdłuż przedniego brzegu marynarki tak, że pod pachą wychodzi ono skośnie. Na odległość 1 cala od kołnierza rozcina się płótno w ramionach i w rozcięcie to wstawia się klin na trzy ćwierci lub na 1 cal szeroki a do 3 cali długi. Samego płótna nie należy nigdy rozciągać czyli rozgryfiać wzdłuż pachy. Natomiast materyał w górnej części marynarki w tem miejscu, gdzie w płótnie wypada klin, należy nieco rozciągnąć ale tylko w tym wypadku, gdy mężczyzna ma szerokie plecy, a ramiona pochylone ku przodowi.

Przy fastrygowaniu ramion z plecami w tem miejscu, gdzie przód marynarki styka się z tylną częścią marynarki, tj. z częścią plec, należy do części tylnej tj plec naddać nieco materyału, a mianowicie u mężczyzn prosto się trzymających ćwierć cala, u mężczyzn nieco pochyłych pół cala, u mężczyzn zaś o szerokich plecach i pochyłych trzy ćwierci cala. Tak samo przy fastrygowaniu plec z boku z przednią częścią marynarki naddaje się w plecach ćwierć cala.

Zwraca się uwagę na to, że w ramionach marynarki nie należy wkładać podbicia z waty, gdyż marynarka bez tego podbicia zgrabniej leży i piękniej wygląda. Jeżeli zaś ktoś mimo to chce koniecznie podłożyć watę, to w takim wypadku części ramion w materyale muszą być nieco dłuższe i szersze od sporządzonej formy.

Co się tyczy rękawów marynarki, to w spodniej ich części naddaje się również po ćwierci cala, aby zaś należycie je wszyć, to należy po zeszyciu odpowiednich części marynarki zmierzyć dokładnie obwód pachy i stosownie do tego sporządzić rękawy, ale tak, aby obwód ich w pasie był większym od pachy marynarki, a mianowicie przy materyale lżejszym tj. cieńszym o 1 i pół cala, przy materyale zaś cięższym czyli grubszym o 1 i trzy ćwierci cala.

Kamizelka.

Podłożone płótno gumowane rozcina się w ramionach, a następnie rozciąga się je czyli rozgryfia o ile możności jak najwięcej i to wraz z materyałem. Tak samo tuż przy samym kołnierzu rozciąga się nieco materyał razem z płótnem, a to w kierunku ku kołnierzowi.

W plecach naddaje się nieco podszewki.

Spodnie.

Po sporządzeniu spodni należy przy prasowaniu roziągnąć czyli rozgryfić wpoprzek tylną część nogawki.

JOZEF SANKOWSKI

Ile materyału wychodzi na ubrania?

Bardzo ważną rzeczą jest wiedzieć zaraz przy wzięciu miary klienta, ile materyału wyjdzie na zamówione ubranie; otóż na ubranie zwykłe na ludzi średniego wzrostu, przy obwodzie w piersiach

	36-38	cali wychodzi	3 yds.
Przy obwodzie w piersiach	38-39	" "	3 i ćwierć "
" " " "	40-41	" "	3 i pół "

Gdy mężczyzna jest dość wysoki, to odpowiednio do jego wzrostu należy wziąć nieco więcej materyału.

RYSUNEK 5

X X X X

Rycina powyższa przedstawia, w jaki sposób, względnie w jakim porządku należy wyciętą formę przykładać do materyału, z którego ma się sporządzić ubranie, a to w tym celu, aby jak najwięcej materyału zaoszczędzić.

Na rycinie tej uwidocznione jest również, w których miejscach musi się z materyału nieco więcej wykroić, jak forma wskazuje, a to na szwy i rozpuszczenie ubrania w pewnych miejscach ,gdy zajdzie tego potrzeba.

Rycina ta stosuje się tylko do ubrania, których obwód w piersiach nie przekracza 39 cali.

LIBRARY OF CONGRESS
0 014 082 884 1